

СВЕТИ- КНЕЗ ЛАЗАР

ВАНРЕДНИ БРОЈ
ПРИЗРЕН/ГРАЧАНИЦА, 2004.
ГОДИНА ДВАНАЕСТА

Са благословом Његовог Преосвештенства
епископа рашко-призренског и косовско-метохијског
господина др АРТЕМИЈА

Издаје Епархија рашко-призренска
и косовско-метохијска

Главни и одговорни уредник:
Војислав Јовичић

Уређивачки одбор:
епископ Атанасије (Ракита)
протосинђел Симеон
протосинђел Сава

Адреса издавача:
Епархија рашко-призренска и косовско-метохијска
Манастир Грачаница, 38205 Грачаница
тел: 063 72 93 532

ISSN 0354-3927

Садржај

Протосинђел Симеон: Са уредничког стола	7
Епископ Артемије: Интервју немачком часопису “Фокус”	15
Епископ Артемије:	
Светом архијерејском Синоду за Сабор	19
Протосинђел Сава: Мартовски погром	35
Епископ Артемије:	
Последње ране у ребрима распетог Господа	81
Епископ Атанасије Јефтић:	
Већ виђено – скрнављење манастира Девич	91
Липљан – завршни радови	95
Мишо Вујовић: Последњи Србин на свету	101
Жарко Јоксимовић: На Косову ништа ново	109
ЕРП КИМ инфо служба: Дани ужаса и бестијалности	117
З. Ђорђевић: Линч у Белом Пољу	129
ЕРП КИМ инфо служба: “Не бој се мало стадо”	141
Владимир Умељић: Мржња са мирисом бензина	143
Никола Живковић: Хајл Косова	147
З. Вукадиновић: Свињаре (1333–2004)	151

Са уредничког стола

Трагични догађаји на Косову и Метохији у току три дана, од 17-19. марта ове године, утицали су на Уредништво часописа „Свети Кнез Лазар“ да унесе извесне измене у свој издавачки план за 2004. годину, те да уз четири редовна броја припреми и изда овај ванредни број, посвећен искључиво догађајима који су се на Косову и Метохији одиграли у периоду 17-19. марта.

Нерадо и са тугом у срцу припреман је овај број, јер је требало објединити и на једном месту изнети све бестијалности које су Шиптари чинили Србима, српским светињама и њиховој имовини, сва разарања, уништења, паљевине, убиства и остале врсте насиља које је читав један народ, оличен у, према званичним извештајима УНМИК-а, око 60.000 својих изабраних представника, чинио према Србима и свему што је српско, па самим тим и православно, и тиме изразио своју инферналну мржњу према хришћанству и свему што има везе са Христом (оправдана је претпоставка да је број учесника у овом погрому много већи, но УНМИК је сходно својој већ препознатљивој политици умањивања и минимизирања шиптарских злочина и овде по свему судећи знатно умањио број учесника).

Ова мржња није од данас, нити од јуче, она вековима тиња у недрима шиптарског народа, и испољавала се спорадично, са мањим или већим интензитетом, у зависности од окружења које јој је у већој или мањој мери погодновало и допуштало да се материјализује. Најпогодније тле за ову мржњу створено је након 10. јуна 1999. доласком оружаних снага Међународне заједнице у лицу КФОР-а, које су, сходно Резолуцији Савета Безбедности 1244 из 1999. године и другим међународним правним ак-

тима и конвенцијама, требало да обезбеде миран, сигуран и безбедан живот за све житеље Косова и Метохије. У пракси, међутим, ствари су се одвијале сасвим супротним смером, и развој догађаја је показао да је долазак КФОР-а, УНМИК-а, ОЕБС-а, СЕ, и других међународних институција и многобројних невладиних организација значио пре свега и изнад свега прогон и нестанак Срба и уништавање свега што је српско.

Улазак међународних оружаних снага био је условљен претходним потпуним повлачењем српске војске и српске полиције у периоду 11-19. јуна 1999., што је резултирало незапамћеним обимом и интензитетом шиптарских злочина у првим данима и недељама након наметнутог повлачења.

Ова чињеница, као и каснији развој догађаја на Косову и Метохији потврдили су да међународне оружане снаге, које су се састојале од 50.000 најобученијих и најспремнијих војника, опремљених најсавременијом војном техником и подржаних астрономским буџетима својих земаља, нису у стању да ефикасно одбране и заштите Србе на њиховим вековним огњишима. Оне су од стране Шиптара дочекани као ослободиоци а од стране Срба као окупатори, а својим ставом и понашањем потврђивали су ову чињеницу свакодневно и на сваком кораку.

Још једна ствар постала је јасна убрзо након доласка међународних снага на Косово и Метохију - а то је чињеница да за српски народ, српску културну баштину и српску имовину, нема ефикасне и сигурне заштите, нема безбедног и мирног живота, и чак, усудили бисмо се да устврдимо, нема уопште живота и опстанка на Косову и Метохији, без присуства и дејства српске војске и српске полиције. Зато је кључни чинилац у стратегији међународне заједнице према Косову био уклањање српских оружаних снага, јер су једино оне могле да шиптарску мржњу држе успешно под контролом.

Међународна заједница је срамном политиком у протеклих пет година на Косову и Метохији омогућила етничко чишћење Срба, духовни геноцид српског народа, прогон стотине хиљада људи, рушење десетина цркава и манастира, изражавајући при свему томе само „жаљење, забринутост, осуду ...“, а не чинећи ништа ефикасно да злочинце пронађе, ухвати, изведе пред лице правде и долично казни.

Седамнаести март 2004. године остаће записан црним словима у историји српског народа. Тога дана започео је погром, припремљен, организован и изведен од стране Шиптара, који ће трајати три дана над Србима и над свима што је српско на Косову и Метохији – кућама, црквама, гробљима. Било је то уништавање једног народа, његове културне баштине, његове историје.

Овај погром био је само кулминација свега што се у последњих пет година дешавало српском народу на Косову и Метохији, под протекторатом и управом Међународне заједнице, која је преко својих институција дошла да обезбеди и омогући мир, просперитет и слободу свима који живе на Косову. Тако је прокламовано у званичним документима који су пружили правну основу и оквире деловања и ангажовања Међународне заједнице на Косову и Метохији, и такве смо изјаве слушали протеклих пет година од свих међународних представника који су на Косово долазили и о Косову говорили.

А у стварности било је другачије. Међународна заједница, по свом већ добро познатом и опробаном методу деловања, применила је политику двоструких стандарда, сагласно којима су Албанци били привилеговани и уживали све могуће повластице и помоћ Међународне заједнице, а Срби били дискриминисани и препуштени систематском истребљењу и уништењу сваког трага њиховог постојања на Косову и Метохији. Било је то уништавање и брисање памћења, затирање културе и стваралаштва који су сведочили и сведоче о Србима као једном живом, стваралачком, хришћанском и библијском народу. И тај процес још увек траје.

А да би све имало привид законитости и регуларности, Међународна заједница довела је на Косово и Метохију у први мах 50.000 војника, организованих да делују у оквиру институције КФОР-а, створена је међународна полиција и успостављена цивилна администрација од међународних представника.

Сам почетак њихове мисије показао је јасно какав карактер ће она имати, у коме правцу ће се кретати и коме ће циљу водити. Није потребно много мудрости, памети и аналитике да би се то прозрело и о томе извео закључак. О томе говоре чињенице. Долазак Међународне заједнице на Косово и Мето-

хију значио је одлазак и нестајање Срба и њихових трагова са Косова. Првих дана доласка међународне мисије на Косово у лицу КФОР-а, са Косова и Метохије протерано је 250.000 Срба, опљачкано је и запаљено десетине хиљада српских кућа, уништено стотине српских села. По сведочанству и дубоком уверењу многих, сасвим је вероватно да би Косово и Метохија већ у томе првом налету били у потпуности очишћени од Срба, да није било неочекивано одлучне и храбре акције клира српске Цркве, који су учинили све да Србе задрже на Косову, остајући у лику Епископа, монаштва и свештенства са верним народом, састрадавајући и пролазећи сву голготу кроз коју је пролазио и народ.

Да су Срби тада протерани и очишћени са Косова, када и на који начин би били враћени на своја вековна огњишта? Одговор на то питање даје нам податак о броју повратника од 250.000 прогнаних тог јуна 1999. године. Након „истрајног и дуготрајног“ рада на процесу повратка, након свих „напора“ које је Међународна заједница уложила да врати прогнане Србе, за протеклих пет година враћено је само неколико стотина Срба.

Овде се никако не сме превидети и заборавити податак да је Међународна заједница одмах по своме доласку, за непуних месец дана, омогућила повратак око 800.000 Шиптара који су током бомбардовања напустили своје домове као и Косово и Метохију, привремено се смештајући у Македонији, Црној Гори и Албанији.

Откуда толика разлика у ефикасности процеса повратка Срба и Шиптара, и у односу на број повратника и у односу на време за које су се вратили? Да ли је у питању заиста пука случајност, или се ради о намери, о смишљеном процесу искорењивања српског народа из своје колевке, и тиме коначном прекиду сваке везе и сваке нити која нас веже са славним периодом српске државности средњег века на овим просторима, процесу који је уосталом започео још пре 60 година, са успостављањем и заснивањем комунизма на овим просторима, који је у свом предзнаку увек био антисрпски и антиправославни?

У томе периоду од последњих пет година, који је обележен управом Међународне заједнице на Косову и Метохији, процес прогона и протеривања Срба са Косова је настављен; путем ра-

зних притисака, претњама, паљевинама, пљачкањем, убиствима, силовањима, Шиптари су постигли да се много већи број Срба исели него што их је враћено уз ангажовање многих међународних институција и трошењем астрономских буџета тих организација. Метохија је данас скоро у потпуности испразњена од Срба, у Пећи, Призрену, Ђаковици, Истоку, Ђураковцу и многим другим местима нема више ни једног Србина. Цркве су уништене, на многим местима је уклоњен сваки траг њиховог постојања, гробља раскопана, оскрнављена, крстови поломљени. У Гораждевцу крај Пећи, где су Срби остали још од 1999. године, Шиптари користе разне методе притиска да их иселе, не либећи се ни да прибегну убијању голоруке и невине деце која се лети купају у реци. Тај чин, који се десио средином августа 2003. године, и који је смишљено а нимало случајно изведен, осујетио је повратак већег броја Срба у околна села, који је припреман месецима пре тога.

Паралелно са тим процесом текао је процес преливања Албанаца из Албаније на Косово и Метохију, који су слободно и без икакве контроле или сметње прелазили скоро непостојећу границу између Косова и Албаније, насељавајући се на Косову, заузимајући српску земљу и српске куће, и тиме судбински и трајно мењајући демографску слику Косова и Метохије.

Нека нам буде допуштено да направимо овде једну малу дигресију. Претходни процес незаконог усељавања Албанаца из Албаније на Косово, потребно је то нагласити, представља само наставак истог процеса који је текао током свих деценија владавине комунизма на овим просторима након 1945. године, када је паралелно са принудним исељавањем великог броја Срба, истовремено био омогућен неометан улазак огромног броја Албанаца из Албаније, са својом имовином, стоком, са многобројним члановима породице.

То исто претходило је и у периоду нацистичке, италијанско-немачке окупације Косова 1941-1945. године. Да ли је ова коинциденција само случајна, или ту постоји нека дубља законитост, питање је које би свако за себе требало да постави и да покуша да на њега пружи задовољавајући одговор. Данас је Косово и Метохија подељено на пет сектора, од којих се сваки сек-

тор налази под контролом једне од водећих земаља чланица Међународне заједнице; тако да су на Косову поново присутне и контролишу по један сектор – Немачка и Италија, а осим њих и Велика Британија, Француска и Америка.

Како је могуће да се у једном релативно кратком временском периоду, од само педесетак година, односи тако радикално промене, те да они који су 1945. отишли са ових простора као поражени и окупатори – Немачка и Италија – поново врате овде, играјући сличну улогу као и 1941. када су дошли, користећи и тада најсавременију војну технику да би окупирали ове просторе? Јер њих су и тада, као и данас, као окупаторе и тиране доживели само Срби, док су их Шиптари дочекали као ослободиоце и пријатеље, који су им омогућавали да чине са Србима све што хоће – а то значи да их прогоне, пљачкају, убијају, силују, руше храмове, гробља, итд.

Слично је било и на другим територијама Краљевине Југославије, где су живели Хрвати и поисламљени Срби.

И одласком тадашњих окупатора 1945. године, а доласком и устоличењем комунизма, амнестирани су преко ноћи, једним потезом, на територији читаве државе, сви они који су се током петогодишњег ропства ставили на страну окупатора, и свим силама и на разне начине се борили током пет година окупације да истребе православне Србе – Шиптари, Хрвати, муслимани Срби.

Сво претходно описано страдање Срба у последњих пет година од 1999., омогућено је доласком Међународне заједнице на Косово и Метохију и мерама које је она применила да би успоставила нови однос снага међу онима који су ту живели вековима. А њен долазак био је обележен силом - огњем и мачем. Можда понеко и верује да се мир може донети ратом и применом силе, али нас историја учи супротном.

Истовремено са протеривањем Срба, пљачкањем и паљењем српских кућа, започео је процес уништавања црквеног наслеђа, почело је пљачкање и рушење цркава, манастира, гробља. За пет година међународног мира, уништено је више цркава него за пет стотина година турског ропства, да би тај процес достигао своју кулминацију у три дана 17-19. марта.

Размере овог уништавања могу се поредити само са разарањима које су претрпели Православни у периодима Крсташких ратова, и то пре свега у Четвртом крсташком рату, када је 1204. године и Цариград био заузет од стране Латина. Зато и није далеко од истине упоређење тромесечног бомбардовања Србије од стране снага Западне Алијансе са новим крсташким походом Запада на Исток.

Организатори и инспиратори тих злочина и тада и данас долазе са истих простора – из Западне Европе, разлика је само у извршиоцима, овога пута за то су одлично послужили Шиптари. Метод се дакле променио, а циљ је остао исти – данас се уз сво међусобно уважавање, поштовање, љубав, борбу за људска и верска права и демократију, паралелно одвија најстрашнији геноцид и етноцид, жртви се упућују речи утехе и сажалења, а целат се обасипа наградама и похвалама. Нажалост, то је Европа 20. и 21. века. Што пре тога будемо постали свесни, утолико боље по нас.

Са овим мислима и размишљањима предајемо поштованој читалачкој публици ванредни број часописа „Свети Кнез Лазар“, уз наду да ће се овај период страдања за српски народ што пре привести крају, али и уз спремност да храбро и смирено поднесемо све што нас у будућности, као народ и као Цркву, буде сусретало.

11/24.05.2004.

Свети Кирило и Методије

**ПРОТОСИНЂЕЛ СИМЕОН
НАСТОЈАТЕЉ МАНАСТИРА БАЊСКА**

Епископ Архиепископ у обиласку њојашњег Призрена

*Интервју владике Артемија немачком часопису "Фокус"**

На насиље се мора одговорити силом

Српски православни Епископ Артемије пребацује ОУН-у и КФОР-у да су на Косову пошитоно изневерили очекивања

ФОКУС: Изгреди средином марта су многе изненадили. Шта чини заједнички живот Срба и Албанаца тако тешким?

АРТЕМИЈЕ: Оба народа су вековима заједно живела на Балкану, али су Албанци у последњих 150 година почели да сањају један сан. Тај сан је Велика Албанија. Они су се потрудили да што је могуће више Срба протерају. Зато су користили сваку окупацију. Сада користе ОУН као једну врсту заштитника, како би довршили етничко чишћење.

ФОКУС: Ви пребацујете међународној заједници нечињење?

АРТЕМИЈЕ: Ја само излажем чињенице. Како је могуће да се под једним протекторатом протерају 250.000 Срба, да се они убијају, десетине хиљада кућа, 115 цркава и манастира уништи, а да притом нико не одговара за то.)

ФОКУС: Да ли су уништења могла бити спречена, на пример од стране немачког КФОР-а у Призрену?

АРТЕМИЈЕ: КФОР у Призрену није испунио свој задатак. Он није штитио оно што је требало да штити. Ја не кажем да војници не би били храбри, али они нису имали дозволу да силом

* Објављено у броју 20 од 10. 5. 2004.

одговоре на насиље. Недостајала је политичка воља, а она се формулише у Вашингтону и Бриселу.

ФОКУС: Какву улогу има београдска влада, која одбија директне разговоре о разрешењу конфликта?

АРТЕМИЈЕ: То није никакав конфликт. То су изгреди против ненаоружаних, недужних људи. Седамнаести март је био погром. То је била Вартоломејска ноћ за Србе на Косову. Године 1998. било је жртава и злочина на обе стране. Ово што се Србима сада чини није чак ни осветнички поход, јер ови људи уопште нису ни учествовали у насиљу Слободана Милошевића. Онда је он био одговоран. Данас је то ОУН. Српска влада нема никакву власт на Косову, али она има једну обавезу из Резолуције ОУН 1244 по којој је ова област интегрални део Србије. Али претпоставку за једно мултиетничко Косово мора створити међународна заједница. Само уколико се починиоци насиља ухапсе и разоружају, могу се прогнани вратити.

ФОКУС: Није ли мултиетничко Косово једна илузија?

АРТЕМИЈЕ: Уколико Косово не постане мултиетничко, онда се међународна заједница бори за једну моноетничку област или за поделу. Ја не прихватам ниједно од тога.

ФОКУС: Ви сте против предлога Београда да се Косово подели на пет аутономних етнички чистих кантона?

АРТЕМИЈЕ: То не треба да буду никакви територијални кантони, већ власт треба да буде децентрализована. Децентрализацијом као једном прелазном фазом омогућили бисмо управо једно мултиетничко Косово. У оном делу у коме Срби живе они би имали своју самоуправу. У следећој фази би се покушало са стварањем заједничких институција као што су школе или болнице.

ФОКУС: Колико војника и полицајаца треба међународна заједница још да пошаље, када њих преко 20.000 не успевају да остваре претпоставке за повратак прогнаних?

АРТЕМИЈЕ: Има их довољно, само они морају имати политичку дозволу да штите слабе и културно наслеђе. То није могуће без примене силе. На насиље се нажалост мора одговорити силом.

ФОКУС: То кажете Ви као човек Цркве...?

АРТЕМИЈЕ: Тако је. Морамо се борити против зла. Да ли је

потребно да кажем да они све треба да нас убију? Није никакав грех борити се против зла.

ФОКУС: Покушавате ли да са духовним лицима противничке стране радите на изградњи мира?

АРТЕМИЈЕ: Пре 1998. било је више скупова верских представника. Ми смо притом издали одличне резолуције али су оне остале на папиру. У последње две и по године није више било заједничких скупова јер је то бесмислено. Узмите 17. март: 35 цркава су запаљене и уништене. Вође друге верске заједнице нису чак за нужно сматрали да ми изразе саучешће или да осуде насиље. Како исламска заједница тако и Католичка црква. Седиште католичког бискупа је у Призрену, 50 метара удаљено од моје резиденције, која је запаљена и до темеља изгорела.

ФОКУС: Колико је велики радијус Вашег кретања?

АРТЕМИЈЕ: Ја живим у манастиру Грачаница и не могу ни један корак да направим без КФОР-а или УМНИК-а.

ФОКУС: У којој мери косовски конфликт има и религиозне корене?

АРТЕМИЈЕ: Сукобима нису допринеле религиозне заједнице, већ два екстрема: Албанци, који су хтели једно независно Косово и политика Слободана Милошевића. Овде се ради о једној неживљеној мржњи према свему што је српско.

ФОКУС: Да ли је политика ОУН, "Стандарди пре статуса" пропала?

АРТЕМИЈЕ: Организација уједињених нација је доживела пораз. Извештаји за Савет безбедности су увек показивали успехе за Албанце, али не и реалност неалбанских група. Господин Штајнер (бивши високи представник ОУН прим.Ред.) је Србима 2002. године обећао децентрализацију управе уз услов да изађу на изборе и учествују у прелазним институцијама. Они су гласали, сарађивали у Парламенту, али децентрализација више није спомињана. Ми смо преварени. Парола "Стандарди пре статуса" је један нови покушај залуђивања нарочито после 17. марта.

Све док се штета не отклони, биће немогуће придобити Србе за било које институције.

Епископ Архиемије у Свештим Архангелима

Светом архијерејском синоду за Сабор

Београд

У духу члана 108. Устава Српске Православне Цркве, подносимо Светом архијерејском синоду годишњи извештај за Сабор, о своме раду, стању и приликама у Епархији рашко-призренској и косовско-метохијској за период од 25. маја 2003. до 13. маја 2004. год.

I АРХИПАСТИРСКИ РАД

а) КАО ЕПАРХИЈСКОГ АРХИЈЕРЕЈА

Из године у годину, ево пуних пет година како наши извештаји за Сабор личе један на други, јер, нажалост, описују и приказују једну те исту, мање-више непромењену стварност на Косову и Метохији, као и у осталим деловима наше Епархије (Рашка област). Ми, наше свештенство и монаштво, као и верни мученички народ српски, живимо и радимо у ванредним и ненормалним условима, који се у задње време нагло погоршавају.

Навршена је пета година голготског страдања српског народа и Српске Православне Цркве на Косову и Метохији, односно у Епархији рашко-призренској и косовско-метохијској. Исељавање српског становништва са Косова и Метохије услед наставака терора и невиђеног погрома у светској историји, који су над њим вршили и даље врше албански екстремисти и терористи, и даље не јењава, напротив, све се јаче изражава. Присуство међународне заједнице у виду војне и цивилне управе (КФОР и УНМИК) ниучему не олакшава стање и статус српског народа на Косову и Метохији, напротив све је јаснија тенденција подржавања идеје независног - албанског Косова.

У протеклих годину дана скоро свакодневно слушамо и добијамо извештаје о појединачним и масовним нападима на Србе широм Косова и Метохије, свакојаким малтретирању српског живља, узурпацији и пљачкању њихове имовине, паљењу и уништавању њихових домова, нападима на наше светиње - цркве и манастире као и на њихове земљишне поседе, рушењу надгробних споменика и раскопавању гробова, без икакве реакције међународне заједнице, сем штурих фраза вербалне осуде и жаљења. Истина, понекад се чују и нека обећања, али све то остаје само на речима, без икаквог конкретног резултата на терену.

Овде бисмо поменули само неколико примера насиља албанских терориста над Србима у протеклих годину дана, који су изведени са једним јединим циљем – протерати све Србе са Косова и Метохије, затрти све њихове историјске трагове, што би, по њиховом мишљењу, требало да им донесе независно Косово. Довољно је сетити се рушења моста на Ибру, убиства троцлане породице Столић у Обилићу, убијања и рањавања недужне и невине српске деце у Гораждевцу, претучених Срба у Липљану, Гњилану, Церници, Сувом Долу, Бичи, злочиначког убиства Срба у Скуланеву, Старом Грацком, неких, вешто скриваних од јавности, убистава и рањавања припадника КФОР-а, УНМИК-а и КПС-а од стране албанских мафијашких кланова, уједно организатора и донатора терористичке организације АНА и ОВК, пресвучених у униформе КЗК. Сви ти многобројни злочини, као и они почињени од јуна 1999. године, остали су нерасветљени. Ни један њихов починилац није откривен, ухваћен и изведен пред лице правде, што недвосмислено показује неуспех међународне мисије на Косову и Метохији.

То је терористе на Косову и Метохији охрабрило и уверило да некажњено могу да чине Србима што год хоће. А међународна заједница у целини је обмањивана и успављивана извештајима СПГС-а од Кушнера до Холкерија, који су стање у Покрајини приказивали нереално и улепшано. Ти извештаји су избегавали да дефинишу стварне проблеме на Косову и Метохији, приступајући постојећим проблемима једнострано и пристрасно. Такав неодлучан и попустљив став међународне заједнице према злочинцима сваке врсте, а не нерешени коначни статус

Косова, довео је до стравичних мартовских догађаја ове 2004. године када је извршен небивали погром над српским народом и његовим светињама широм Косова и Метохије. Тај погром је био добро организован, синхронизован и оркестриран. Само тако се могло десити да су истовремено хорде Албанаца бесно палиле и уништавале српски царски Призрен, Приштину, Косовску Митровицу, Липљан, Косово Поље, Обилић, Витину, Урошевац, Вучитрн, Подујево, Пећ, Гњилане... а припаднике међународних снага тотално поразиле и понизиле заједно са анулираном управом УНМИК-а, чиме су довели у питање свеукупну мисију међународне заједнице на Косову и Метохији.

За само три дана (17–19. марта) убијено је 12 Срба, 850 људи је повређено, међу којима је и 65 припадника међународних снага, протерано је из својих домова 4000 Срба, од којих су многи спасавајући голи живот прошли кроз нечувени линч разбеснеле руље, 600 српских кућа, школа, амбуланти, пошта је опљачкано, спаљено или потпуно уништено, 7 српских села је збрисано са лица земље, спаљено је 35 цркава и манастира, међу којима су бисери средњовековне архитектуре из 14. века, као што је Богородица Љевишка у Призрену. Спаљена је моја епископска резиденција и мој саборни храм св. Ђорђа у Призрену, Богословија св. Ђирила и Методија, као и манастир светих Архангела. Спаљен је и манастир Девич до темеља, а гроб светог Јоаникија разлупан и оскрнављен. Спаљене су цркве и парохијски домови у Приштини и Косовској Митровици, итд. Уништено је на стотине вредних икона и уметничких дела, спаљене и оштећене фреске од непроцењиве културне и уметничке вредности, многа гробља су оскрнављена и уништена, гробови ископавани и кости покојника разбациване. Бестијалност насиља и варварског понашања према хришћанској културној баштини је шокантна и несхватљива. На згариштима наших цркава налазимо остатке фресака из 12. и 14. века, распећа и спаљене древне књиге. Такво варварство, не у рату, већ пет година од завршетка рата, под протекторатом ОУН, у присуству 18.000 најбоље обучених и наоружаних војника НАТО савеза и Америке, није забележено у новијој историји света.

Кроз велико страдање и искушења прошли су монаси св. Архангела код Призрена, монахиње из Девича, као и многа све-

штена лица. Нарочито је пострадао о. Мирослав Попадић из Приштине, Ранђел Денић из Липљана и свештеници из Митровице. Њима су спаљени парохијски домови и све што су имали, а они су само једва изнели живе главе.

То што се десило 17. марта никако се не може окарактерисати као “међуетнички конфликт између Срба и Албанаца”, како су неки западни медији покушали да прикажу ствар. Ту није реч ни о неделима мале групе екстремиста који су и до сада уништавали наше храмове (115 на броју пре 17. марта) и убијали наш народ. Овде су у питању десетине хиљада (око 60.000) Албанаца који су предвођени бившим ветеранима ОВК пустошили Косовом и Метохијом све што носи знак крста, српства и цивилизације. То нису били демонстранти, јер су многи, по сведочанству КФОР-а, били наоружани аутоматским оружјем, гранатама, тромблонима и Молотовљевим коктелима. Треба рећи да мете напада нису били само Срби, наше светиње и куће, већ и војници КФОР-а и полицајци УНМИК-а, који су ту и тамо покушавали да заштите српске енклаве. Према подацима УНМИК-а повређено је 117 УНМИК полицајаца, 63 војника КФОР-а, спаљено је или оштећено преко 150 возила УН и полиције. Према још јавно непотврђеним извештајима, поред повређених, има и погинулих припадника међународних снага, међу којима су и двојица полицајаца убијених непосредно након мартовских догађаја у албански чистом делу Косова.

Жалосно је, али треба рећи, да су све то резултати мисије која је само месец дана пре мартовских догађаја називана “успешном причом”. Пре месец дана НАТО генерали су говорили о потреби даљег смањивања војног присуства, укидању контролних пунктова, укидању пратњи Србима при кретању Косовом, а челници УНМИК-а о потпуном преношењу свих овлашћења на привремене косовске, одн. албанске институције. Српски представници, укључујући и нас из Цркве, стално су упозоравали да се иза фасаде привремених институција, тзв. демократије и привидне мултиетничности крије стравична слика етничког насиља и дискриминације, безакоња и криминала. Узупозоравали смо да након оружаног сукоба и доласка НАТО снага 1999. године није расформирана паравојна структура бивше ОВК, која се само трансформисала у више сателитских паравојних и крими-

налних организација које су наставиле са активним наоружавањем, планирањем и спровођењем потпуног етничког чишћења Покрајине у циљу стварања друге албанске државе на Балкану – државе у којој ће бити места само за етничке Албанце.

Да се догађаји 17. марта не могу подвести под спонтани или било чим оправдани излив насиља, сведоче изјаве многих представника међународне заједнице. Тако, примера ради, званични портпарол УН полиције Дерек Чепел, је међу првима изјавио да насиље указује на то да су напади “унапред планирани”. Такав став је лично потврдио и сам Хари Холкери, који је у почетку, као и многи други, веровао да је реч о спонтаном изливу насиља. Убрзо је и командант НАТО снага за јужну Европу, адмирал Грегори Џонсон изјавио медијима да “талас насиља широм Косова у претходна два дана изгледа да је организован и оркестриран”. Штавише, адмирал Џонсон је за АФП новинску агенцију изјавио 19. марта да “је говорити о међуетничком конфликту на Косову велика лицемерна лаж. Оно што се дешава на Косову је *погром* против једног народа и његове историје”. За медије на албанском језику Адмирал је јасно и гласно рекао 20. марта: “Ово представља етничко чишћење и не сме да се настави”. Ове речи угледног званичника НАТО снага, које су засноване на детаљним извештајима са терена и личном увиду у природу ствари, у потпуности демантују бројне извештаје који су се, нажалост, на основу неистинитих тврдњи албанских медија, без икакве независне провере појавили у бројним угледним новинама широм западног демократског света. Ипак, лаж је брзо разобличена и истина о етничком чишћењу и систематском уништавању хришћанских светиња није се могла сакрити.

На дан када је почео погром г. Хашим Тачи је био у Вашингтону и говорио је о мултиетничности и напретку демократизације у Покрајини. Догађаји на терену су га истог тренутка демантовали. Док је Тачи говорио о демократији, хиљаде Албанаца припадника његове партије пустошило је српска села и цркве, остављајући иза себе графите са акронимима његове партије ПДК, терористичке АКШ, Косовског заштитног корпуса и других организација које делују под фирмом злогласне ОВК. Аутобуси са до зуба наоружаним тзв. ратним ветеранима кренули

су из Тачијеве родне Дренице у правцу Приштине и Митровице и сукобили се са међународним снагама.

Албански лидери, увидевши да не могу да прикрију стравичност и размере насиља и варварства, прибегли су другој стратегији. Покушали су да објасне свету да је узрок насиља нерешен статус Косова и Метохије, незапосленост и други социјални разлози. Не желећи да умањујемо значај ових проблема, који заиста постоје, цитирали бисмо речи генералног секретара НАТО савеза г. Шефера чију је изјаву пренео дневник на албанском језику “Коха Диторе” 23. марта и међународни новинари: “Не верујем да нерешен статус има икакве везе са овим што се дешава. Овде је реч о људима који мисле на погрешан начин, који имају илузије да вршењем злочиначких дела етничког насиља могу да се приближе остварењу својих амбиција. Они морају да схвате да међународна заједница ово никада неће прихватити”. Тако Шефер, али и други званичници који су указали да су образложења албанских лидера јефтин покушај да се избегне лична одговорност или да се она пребаци на међународну заједницу и Београд, управо указују на саму природу оног што се тренутно дешава на Косову и Метохији.

Нажалост, ове речи савести и разума које су се ту и тамо чуле непосредно после 17. марта, постепено бледе и уступају место заговорницима политике “свршеног чина”, а у циљу проглашења потпуне или тзв. условне независности Косова и Метохије или, пак, поделе Покрајине по етничким границама уз тзв. “хумано пресељење становништва”. Ако би се било која од ових опција прихватила, то би био опасан преседан који би додатно дестабилизовао ситуацију у целом региону, охрабрио радикалне снаге у Србији и Македонији, подстакао међуетничке и међуверске сукобе уз даље уништавање верских објеката и деценијма унапред онемогућило европску интеграцију овог дела Европе. Посебно би признање независности Косова било лош пример екстремистима на многим потенцијалним жариштима у Европи, како се насиљем могу наметати институционална решења мимо преговора и међународног права, што би имало широке и несагледиве последице.

С обзиром на такво стање и животне околности на Косову и Метохији, веома далеким од нормалних или опште прихваће-

Свети архијерејски Сабор

них, целокупно свештенство Епархије рашко-призренске и ко-совско-метохијске суочило се са изузетно тешким и свеобухватним задацима. Пре свега, велики труд је уложен на одвраћање српског народа од продаје кућа и друге имовине Албанцима, који не штеде паре да би откупили српску земљу и тако заувек отерали Србе са вековних огњишта. Тенденција продаје се нагло повећала после 17. марта, а изгледи су да ће се тек разбуктати по завршетку школске године. Ништа то не може спречити ни зауставити. Чак ни лични примери и труд које свештенство улаже на обнови и изградњи црквених објеката и парохијских домова не може да заустави ову злоћудну појаву продаје и одласка са вековних огњишта, која се полако шири и на северне делове наше епархије, односно на Рашку област.

Иако је у Рашкој области завладао неки привид међусобне толеранције и мира између Срба и Муслимана, нажалост, свеукупно стање за српско становништво све је теже и теже. Талас билошког, економског, културног и других врста притисака све више утиче на пораст исељавања српског живља из колевке српске државности и духовности. Свакако, обнова старих манастира и унапређење православних храмова широм Рашке области, организовање веронауке у школама, разних омладинских невладиних организација и културних клубова, фолклорних

друштава и сл. умногоме охрабрује и даје утеху притешњеном српском народу. Али то ни издалека није довољно. За опстанак и нормалан живот Срба у Рашкој области потребна је другачија, озбиљнија и свеобухватнија национална политика и стратегија државе Србије и њених институција на целом простору Рашке области коју, нажалост, још увек државне власти не налазе, не нуде, акамоли да је реализују на терену.

Такве прилике и неприлике у подручној нам Епархији рашко-призренској и косовско-метохијској приморавале су Нас да се поред својих редовних послова на духовном и пастирском раду у нашем бројном монаштву и народу – богослужења, освећења, монашења, рукоположења итд., активно и вишеструко ангажујемо и на дипломатском плану, а све у циљу помоћи и заштите угроженог српског народа. Током 2003. и 2004. године имали смо честе контакте и преписку са свим представницима републичке и савезне власти у нашој држави. У више наврата смо разговарали са представницима власти Државне заједнице Србије и Црне Горе, премијерима Републике Србије, председником Координационог центра за Косово и Метохију, г. Небојшом Човићем, са савезним и републичким министима за верска питања, краљевском породицом Карађорђевића, као и многим другим савезним и републичким функционерима који су на било који начин задужени за решавање проблема на Косову и Метохији.

Свакако, није изостала наша ангажованост и код страних фактора, а све за добробит српског живља и праведног решења кризе на Косову и Метохији. У том циљу имали смо на самом Косову и Метохији, посебно у манастиру Грачаници, бројне сусрете и дијалоге са представницима међународне заједнице, као и представницима међународних мировних снага на Косову и Метохији. У смислу појачаног деловања на међународне факторе предузимали смо и неколико вишедневних путовања у Русију (20. до 25. јануара 2004.), Америку (28. јануара до 12. фебруара 2004. и 30. марта до 05. априла), Берлин и Праг (30. априла до 7. маја 2004.), где смо свуда настојали да сведочимо истину о стварном стању и проблемима српског народа на Косову и Метохији. Сматрамо да су те наше посете биле значајне, јер је Косово и Метохија, нарочито после мартовских догађаја, поново у жижи ин-

тересовања светске јавности. У међународној заједници јављају се нова струјања и нове идеје о начину решавања косовске кризе, док се питање коначног статуса ставља у нову раван.

У том смислу полагамо велике наде у нову Владу Републике Србије, у њено много боље и конкретније ангажовање и сарадњу са међународном заједницом, као и са представницима Срба са Косова и Метохије. Само уз заједничко ангажовање и продуктивну сарадњу савезне и републичке власти са представницима међународне заједнице, као и са представницима демократских и умерених снага косовских Албанаца (а свакако их има), ситуација на Косову и Метохији би могла да буде преокренута у корист свих мирољубивих и демократски настројених житеља јужне српске Покрајине.

На овом месту не могу да пропустим прилику а да се не захвалим појединој браћи Архијерејима Српске Православне Цркве, који су нама, нашем свештенству, монаштву и верном народу указали велику моралну подршку, бригу и љубав у свим тешким моментима страдања. То се нарочито огледа у њиховој посети Косову и Метохији, обиласку цркава и манастира и српских енклава, у чему предњачи његова Светост Патријарх Српски Г.Г. Павле и његово Преосвештенство Епископ Атанасије (Јевтић), који су својим присуством и својим молитвама, у пресудним тренуцима, уливали нову снагу и наду у изнемогла и уплашена срца верних. Надамо се да ће и у предстојећем периоду те посете бити и од стране остале браће Архијереја, још учестилије и плодовиће.

Овде би требало поменути и велику помоћ у материјалним средствима коју нам је током целе године указивао Координациони центар за Косово и Метохију, на челу са г. Човићем, као и хуманитарну помоћ која је стизала из мајке Русије, братске Грчке, као и српске дијаспоре у Немачкој, Аустрији, Италији, САД, које су поготову биле неопходне и хитно потребне након мартовског погрома.

б) ЖИВОТ ЦРКВЕ

И поред свих наведених тешкоћа, наша основна архијерархиска делатност – богослужење, увек је било на првом месту нашег посеведневног ангажовања. Богослужили смо сваке неде-

ље и празника у неком од храмова или манастира наше Епархије, или негде у гостима где би се затекли или били позвани. У циљу јединственог деловања на духовном и богослужбеном плану на нивоу целе Епархије одржали смо 6. и 7. августа 2003. године традиционални братски састанак са свим свештеницима на Брезовици, на којем су разматрана горућа питања од општег интереса за живот Цркве и народа на читавом подручју Епархије рашко-призренске и косовско-метохијске, посебно у вези веронауке у школама и ближег контакта свештеника са својим народом. Такође смо и ове године одржали и братске састанке по намесништвима током Свете Четрдесетнице, где се, по традицији, врши смотра сваког свештеника појединачно на парохији коју опслужује.

У општој бризи за верско, културно-просветно и опште информативно стање Срба на Косову и Метохији, епархија и даље истрајава на издавању епархијског часописа “Свети кнез Лазар”, билтена “Гласник Косова и Метохије” (који се дистрибуира бесплатно) промовисању публикације “Распето Косово”. Издавачка делатност наше Епархије обогаћена је ове године покретањем још једног тромесечног часописа којег издаје новообновљени манастир Бањска, под називом “Православно дело” – Саборник за православну словесност – чији је првоуредник проф. универзитета г. др Слободан Костић. Промоција издања Библиографије епархијског часописа “Свети кнез Лазар” поводом десетогодишњице излажења овог часописа, као и “Молитвеника” у издању наше епархије, у склопу овогодишњег Београдског сајма књига, привукло је велику пажњу многобројних посетилаца Сајма.

Традиционално одржавање црквено-народног сабора у Великој Хочи на Михољдан, са изузетним и богатим културно-уметничким програмом и ликовном колонијом, и ове године је протекао на општу радост многобројног народа из хочанске околине, као и многобројних гостију из свих делова Србије, чије су присуство омогућили припадници КФОР-а пруживши им неопходну пратњу.

Као и годинама уназад, и ове године је спомен на Косовски завет и свете Мученике српске, св. Кнеза Лазара и остале са њим – Видовдан, величанствено прослављен у манастиру Грача-

ница и на Газиместану, и по свој прилици ће бити дубоко упамћен у српском народу Косова и Метохије. Свету архијерејску Литургију служио је његова Светост Патријарх Српски Господин Павле уз саслуживање Епископа Атанасија и наше смерности, као и већег броја свештенства и монаштва наше епархије. Светој Литургији и парастосу на Газиместану присуствовали су Њ К. В. Престолонаследник принц Александар Карађорђевић и супруга му принцеза Катарина, председник КЦ за Косово и Метохију г. Небојша Човић и многи други. У склопу видовданских свечаности и ове године је подељен орден “Мајке Југовића” мајкама-херојима, које су родиле и очувале четворо или више деце. Само ове године је подељено више од 150 што златних што сребрних медаља.

Пре две године започета акција “Обновимо порушене светиње молитвом”, настављена је служењем Свете архијерејске Литургије на рушевинама манастира Зочиште 14. јула 2003. године уз учешће великог броја свештенства, монаштва и верног народа пристиглог са разних страна. Ове године није било инцидента око манастира, вероватно због изузетно повећане присутности КФОР-а. Акција је настављена и у другим манастирима на Косову и Метохији.

Све муке и невоље које су задесиле свештенство и народ Косова и Метохије нису омеле духовни процват и обнову монаштва, како мушког тако и женског. Господ нас је и у протеклој години благословио и утешио са пет нових монаха и 14 новорукположених свештенослужитеља, од којих седам из монашког реда. Данас Епархија рашко-призренска броји преко 155 монаха и монахиња, заједно са искушеницима, и тај број се и даље благодаћу Божјом увећава.

Увећан је и број живих манастира у нашој епархији, јер је нашим благословом и изузетним заузимањем Координационог центра – сектора за заштиту културне баштине, кренула и довршила се изградња новог конака у манастиру Бањска, у који се уселило младо монашко братство на челу са протосинђелом о. Симеоном (Виловским), као настојатељем.

Када је реч о монаштву, неопходно је нагласити да су нас у протеклих годину дана напустила двојица старих монаха, преселивши се у дворе Господње. То је Високопреподобни архиман-

дрит Сава Кривокућа, сабрат манастира Дубоки Поток и преподобни монах Николај Цветојевић, сабрат манастира Дечана, који ће, верујемо, наставити свој молитвени подвиг за своју сабраћу и цео наш народ пред престолом Свевишњег.

в) ГРАДИТЕЉСКА ДЕЛАТНОСТ

Док на једној страни албански екстремисти и рушитељи пале и уништавају наше цркве и манастире, верни народ са својим вредним свештенством не престаје да се труди на обнављању порушенога, где год је то могуће (као цркве св. Архангела Гаврила у Осојанима), и изградњи нових цркава, парохијских или манастирских домова. Буквално, нема манастира у епархији у коме се нешто не гради и придодаје, јер то захтева виталност живота у њима. Тако смо у протеклих годину дана обавили освећење три новоподигнута храма (цркве Св. Тројице у Дријену 16. јуна 2003; цркве св. Марије Магдалене у селу Попе код Тутина 18. 8. 2003. и испоснице св. Силуана Атонског недалеко од манастира Црна Река 19. 08. 2003. год.), четири новоподигнута парохијска или манастирска конака, камена темељца за нову цркву св. Архангела Гаврила у Осојанима (прво повратничко село) и храма св. Великомученика Димитрија у северном делу Косовске Митровице. Поред тога, имали смо освећење зграде општине и дечјег обданишта у Лепосавићу, што све указује на виталност живота српског народа Косова и Метохије.

Поред редовних дужности и обавеза у својој епархији, у протеклих годину дана узели смо активног учешћа и у више манифестација и прослава на нивоу читаве Српске Православне Цркве. Тако смо по позиву Њ Преосв. Епископа шумадиског г. Јована 12. јуна 2003. године узели учешћа у служењу Свете Литургије и парастоса Краљу Петру I Ослободиоцу на Опленцу. Такође, 17. јула узели смо учешћа у свечаностима поводом рођендана ЊКВ Принца Александра Карађорђевића, као и на његовој крсној слави 13. децембра. По позиву Њ Преосв. Владике Јоаникија будимљанско-никшићког, учествовали смо 19. октобра у освећењу обновљене цркве св. апостола Томе у Брзави код Берана. На обележавању 200 година Првог српског устанка под вођом Карађорђем, са осталом браћом Архијерејима, узели

смо учешћа у свечаностима у Орашцу 15. фебруара ове 2004. године. На путу за Европу у мисији мира и добре воље, посетили смо 15. марта Њ Преосв. Епископа будимског Г-на Лукијана, којом приликом смо водили разговоре о важним црквеним питањима. На благовести ове године, 7. априла у манастиру Ђелије код Ваљева учествовали смо на свечаној Литургији поводом 115. године од рођења и 25. година од упокојења свога духовног оца, преподобног Јустина Поповића.

Исто тако, била нам је радост и част да у својим скромним условима примимо и угостимо многобројне представнике међународне заједнице, којом приликом су вођени разговори о стању и положају српског народа на Косову и Метохији, као и бројне представнике наших власти из Београда. Посебну радост и духовно освежење доносиле су нам посете Њ Св. Патријарха српског г. Павла, ЊКВ Принца и Престолонаследника Александра, као и Архиепископа прашког г. Христофора, који је 9. септембра са аутобусом пуним својих верника посетио наше светиње у Рашкој области, као и неке на Косову и Метохији.

г) КАО ПРЕДСЕДНИК ЕПАРХИЈСКИХ ТЕЛА

У циљу решавања текућих црквених питања и потреба, под нашим председништвом одржане су две седнице ЕУО, и то 8. јула 2003. и 22. априла 2004. године и једна седница ЕС 20. априла 2004. године којима су присуствовали сви чланови поменутих тела. После молитве и поздравног говора надлежног Архијереја, у својству председника и усвајању дневног реда, приступило се упознавању са приспелим предметима, после чега је вођена конструктивна дискусија и донете адекватне одлуке.

По први пут у протеклих тринаест година 16. октобра 2003. године заседао је Црквени суд Епархије рашко-призренске, а поводом случаја бившег секретара ЕУО протојереја-ставрофора Зорана Грујића, којом приликом је именовани лишен свештеничког чина и враћен у ред лаика. Своју пресуду са свим пратећим документима Епархијски суд је по службеној дужности доставио Великом црквеном суду на даљу надлежност. До данас нисмо упознати да је Велики црквени суд по том питању ишта радио.

II

АРХИЈЕРЕЈСКИ НАМЕСНИЦИ И ПАРОСИ

У Епархији рашко-призренској и косовско-метохијској и даље има шест намесништава са 42 активна свештеника, 2 пензионера и једним ђаконом, тако да укупно свештенослужитеља из реда мирског свештенства имамо 45.

У току прошле године доделили смо коначни канонски отпуст протојереју Илији Шмигићу за Архиепископију београдско-карловачку, и двојци монаха: јерођакону Спиридону (Вељковић) и монаху Илији (Бухи) за Епархију шумадијску. Истовремено примили смо у свезу клира Епархије рашко-призренске јереја Милана Радуловића из Епархије средњоамеричке, и поставили га на упражњену другу парохију у Грачаници.

Ма колико изгледало парадоксално, у овим тешким временима страдања и насиља над нашим народом, број самоубистава се знатно смањио у односу на раније предратне године, поготову у односу на неке друге крајеве наше земље. Па и ова самоубиства што су се десила код нас већим делом се односе на подручја наше епархије која се налазе изван Косова и Метохије (Рашка област). Тако је током прошле године поднесених молби за разрешење накнадног опела над самоубицама било три, од којих је само неколико имало канонски основ за дозволу накнадног опела.

ЗАКЉУЧЦИ - ПРЕДЛОЗИ

После свега напред изнетога, закључци се намећу сами од себе. На нама остаје света дужност да, као и ранијих година, и убудуће наставимо да са својим свештенством, монаштвом и верним народом носимо крст који је на наша плећа, по своје провиђењу и премудрости, ставио Отац наш небески. У томе видимо смисао нашег постојања на земљи, да се на нама доврше ране Господа Христа, како би нас по њима познао и признао за своје верне слуге и следбенике “када дође у Царству Своме”.

Поред тога, не губећи наду на помоћ Божју, очекујемо и од представника власти наше државе, а пре свега од Светог архијерејског сабора неподељену подршку и јединство када је Косо-

во и Метохија у питању. Само заједнички, уједињени у једној мисли, надахнути правдом и толерантношћу, можемо очекивати и од међународне заједнице да правилно схвати и процени косовско-метохијске прилике, те да пронађе праведно решење на добробит и миран суживот свих грађана те јужне српске Покрајине.

У том смислу сматрамо да Сабор треба отворено и јавно да иступи са својим ставом о недељивости простора Косова и Метохије по било ком основу, јер само целосно Косово и Метохија, мултиетничко и демократско, као неotuђиви део државе Србије и Црне Горе, биће у тренду европске интеграције и имаће своју будућност за све своје становнике којима историјски и припада.

Мисија Цркве и наш пастирски рад у оваквим околностима на Косову и Метохији, али и у Рашкој области, умногоме је отежан и ометан спољашњим факторима. Али то не значи да би требало да на нашем путу, који је такав по Божијем допуштењу, посустанемо или себи дамо за право да од њега одступимо а своје обавезе занемаримо, већ напротив, да се још више ангажујемо не би ли, уз помоћ Божју, премостили све препреке и проблеме на које наилазимо на путу ка своме коначном назначењу – Царству Небескоме. Извор наде и снаге да на том крстоном путу истрајемо налазимо у Распетом и Васкрслем Господу Исусу Христу, првом и вечном Пастиреначалнику Цркве своје Свете, Православне.

Светом архијерејском Сабору одан у Господу

ЕПИСКОП РАШКО-ПРИЗРЕНСКИ
И КОСОВСКО-МЕТОХИЈСКИ
✙АРТЕМИЈЕ

Призрен, црква светог Ђорђа

Мартовски погром

Скоро пет година након доласка Мисије ОУН и КФОР-а на Косово и Метохију и континуираног процеса етничке дискриминације и напада на српско православно становништво и његове светиње, албански екстремисти организовали су и извршили од 17. до 19. марта ове године до сада највећи напад на српске енклаве и светиње Српске Православне Цркве. Као непосредан повод за организовање тобоже спонтаних албанских демонстрација послужио је несрећан догађај у селу Чабар код Косовске Митровице где се 16. марта утопило троје албанске деце. Албанци су за овај несрећан догађај без икакве истраге и провере оптужили Србе, док су медији на албанском језику још током вечери 16. марта интензивно позивали на масовне демонстрације, које ће већ у току 17. марта прерасти у општи линч над српским становништвом. Накнадна истрага је показала да Срби уопште нису одговорни за несрећу у Чабру и да су албанске екстремистичке групе само искористиле овај догађај као повод за већ унапред припремљен план протеривања и етничког чишћења* преосталих Срба.

Резултати дводневног дивљања су више него поразни. Убијено је укупно 19 лица, међу њима 9 Срба, док су остала пострадала лица, Албанци а њих су убили међународни полицајци и војници бранећи нападнуте српске енклаве. Близу 900 лица је повређено, међу њима и 65 међународних припадника КФОР-а и УНМИК полиције. Из својих домова је протерано 4.100 лица,

* С обзиром на то да реч „чишћење” има у српском језику позитивно значење, залажемо се за то да се већ одомаћени израз „етничко чишћење”, као неприкладан, доследно замењује изразом „(етничко) затирање (Срба) – Редакција.

од тога највише Срба, опљачкано је и запаљено око 800 српских и ромских кућа и станова, док је 30 српских православних храмова или потпуно уништено или тешко оштећено. Два месеца након мартовског погрома не само да нису пронађени и ухапшени главни организатори погрома него ниједан албански ни међународни званичник није смењен нити је јавно позван на одговорност иако су у току ова два кобна дана и ноћи све косовске институције, Мисија ОУН и команда КФОР-а доживеле страشان колапс.

Срби су тих дана практично били остављени незаштићени пред налетом преко 60.000 косовских Албанаца, међу којима је био велики број наоружаних лица. Већ првих дана након погрома водећи међународни званичници, као што су генерални секретар НАТО савеза Јап де Хуп Шефер и адмирал Грегори Џонсон, дали су оцену да је реч о добро оркестрираном насиљу и етничком зазирању. Уколико је та оцена тачна, а целокупна досадашња истрага и бројне анализе показују да јесте, поражавајућа је чињеница да два месеца након избијања насиља нису похапшена лица која су непосредно организовала погром. Под истрагом је тренутно око 270 углавном непосредних изгредника, који су снимљени како уништавају српску имовину. Међутим, велико је питање колико ће од њих напослетку бити и осуђено, с обзиром на то да, због страха од одмазде, нико од Албанаца није спреман да сведочи .

Нереди су најпре почели 17. марта ујутро у Косовској Митровици тако што је 800 албанских демонстраната покушало да провали у северни, српски део града. Иако у почетку није било организованог отпора од стране УНМИК полиције, врло брзо УНМИК полиција је уз помоћ оклопних возила и сузавца потиснула руљу у јужни део града и блокирала мост на реци Ибру. Француски и дански КФОР се појавио тек на крају и уопште није учествовао у спречавању продора Албанаца. Након неуспешног пробоја у Северну Митровицу група од око 200 већином млађих Албанаца (међу којима је примећено и неколико млађих људи са карактеристичним вахаби брадама) кренула је на цркву св. Саве у јужном делу Митровице, коју су обезбеђивали припадници мароканске јединице КФОР-а. Без икаквог отпора војника КФОР-а нападачи су, уништавајући све пред собом,

Косовска Митровица, 17. март

провалили у порту храма и у саму цркву и подметнули пожар који је демолирао читаву унутрашњост ове цркве. У међувремену, припадници КФОР-а су евакуисали свештеника и његову породицу па су нападачи, опет без икаквог отпора КФОР-а, запалили парохијски дом. Марокански војници су, према постојећим снимцима и фотографијама, мирно посматрали дивљање косовских Албанаца не показујући никакве знаке спремности да их зауставе у њиховом рушилачком походу. Сукоби на простору Митровице су настављени у току дана и ноћи новим покушајима Албанаца да се пробију у северни део града. Албанци су у нападима користили снајпере и ватрено оружје. У овим нередима је према подацима УНМИК-а, убијено четворо Срба, а 50 повређено. Повређено је и 35 припадника полиције и око 160 Албанаца. Уништено је десетак возила УНМИК-а. Између Митровице и Вучитрна нападнуто је српско село Свињаре, из кога је евакуисано целокупно српско становништво.

Већ од поднева насиље се проширило на подручје Приштине. Неколико хиљада косовских Албанаца кренуло је из правца Приштине преко Ветерника према Чаглавици, где су Срби бло-

Косовска Митровица, 17. март

кирали пут још од 15. марта, када је српски младић рањен од стране непознатих лица из једног албанског возила које је побегло са лица места. У међувремену су студенти Приштинског универзитета из руралних и пасивних делова Косова, који су познати по својим радикалним ставовима и понашању, започели дивљање у самом граду Приштини. Студенти су на напад позвани дељењем већ унапред припремљених летака у којима је био позив на демонстрације. Независна унија студената, која је организовала ову мобилизацију, играла је кључну улогу у нападима на српску имовину на ширем подручју Приштине у току 17. и 18. марта. Сукоб надомак Чаглавице личио је на праву средњовековну битку, како је то описао један војник КФОР-а. Први налет Албанаца спречиле су јаке снаге полиције и шведског КФОР-а уз употребу водених топова, сузавца, шок-бомби, али и борбом прса у прса. Међународне снаге су блокирале пут у два кордона. Локални Срби су се такође организовали на отпор. Међутим, и поред доста јаких међународних снага, Албанци су успели да запале неколико српских кућа на ободу села. Иза 6 часова поподне око 5.000 студената пристигли су из При-

штине и заједно са осталом масом Албанаца потисли су међународне снаге у правцу Грачанице. Непосредан сукоб између више хиљада косовских Албанаца и Срба који су били спремни да бране прилаз Грачанице био је неминован. Тек у вечерњим часовима ескалација насиља заустављена је доласком америчких маринаца, који су растерали албанску масу употребом сузавца који је бацан из хеликоптера. У међувремену неколико стотина Албанаца напало је зграду ЈУ програма у Приштини где је живело око двестотинак преосталих Срба са двадесеторо деце. Након каменовања зграде и бацања Молотовљевих коктела Албанци су и поред присутне косовске полиције провалили у зграду. Срби су у последњем тренутку евакуисани од стране ирског контингента, док су Албанци систематски опљачкали и уништили српске станове. Неколико Срба је било претучено. Албанци су чак бацали камење, Молотовљеве коктеле и пуцали из снајпера и на међународне полицајце који су покушавали да евакуишу Србе.

Ширењем насиља на подручју Митровице и Приштине нереди су се у току дана пренели на скоро све урбане центре Косова и Метохије.

Косовска Митровица, 17. март

Већ у поподневним часовима велике групе Албанца организовано су пристигле на подручје Косова Поља и започеле напад на српске куће и имовину. У нападима је запаљена српска болница у Бресју, школа „Св. Сава”, једина пошта у којој су Срби могли да примају пошту и на десетине српских кућа. Срби су буквално из пламена били евакуисани од стране међународних полицајаца, који нису могли да спрече уништавање њихових домова. Стиче се утисак да је циљ руље био да протера Србе, тако да су испред масе Албанаца, међу којима је било много лица наоружаних калашњиковима и гранатама, ишли припадници Косовске полиције и истеривали Србе из кућа. Слично је било и у Липљану, где је запаљено на десетине српских кућа. Само захваљујући КФОР-у у последњем тренутку је заустављено потпуно уништавање српске имовине у овом некад већински српском граду. Свештеник Ранђел Денић је био повређен од бомбе и чак ухапшен од стране албанских полицајаца као да је тобоже хтео да запали сопствену цркву. Више Срба је повређено, а стотине је евакуисано из својих запаљених кућа у Косову Пољу и Липљану.

У Урошевцу су демонстрације почеле већ у поподневним часовима. У почетку су биле мирне, да би маса убрзо гранатама и Молотовљевим коктелима напала грчке војнике који су чували цркву св. цара Уроша. Петнаестак грчких војника је повређено док су бранили цркву, која је, на сву срећу, претрпела само штету на фасади. У последњем тренутку су пристигли амерички војници, који су спречили масу да продре у цркву евакуисали повређене Грке и десетак Срба под кишом камења и Молотовљевих коктела. Насиље се наставило и у Гњилану, Витини и Каменици. У Гњилану су запаљене скоро све српске куће, а црква у последњем тренутку заштићена. У Витини и Каменици цркве су биле нападнуте али нису претрпеле оштећења. Сви Срби из Гњилана су евакуисани ван града, а у Витини су се задржали само у околини цркве, која је стављена под америчку заштиту. У Каменици је оштећено више српских кућа и неколико људи претучено.

Највећа разарања српске имовине и светиња догодила су се у Призрену, који је до тада важио као једно од најмирнијих урбаних центара на подручју Покрајине. У Призрену су организатори нереда већ око 3 сата поподне наредили затварање свих

продавница. У међувремену, скупила се огромна маса Албанаца, од којих је добар део пристигао организовано аутобусима из приградских насеља и околних села. Након напада на зграду УНМИК-а и неуспелог покушаја аргентинских полицајаца да зауставе масу, руља је кренула у систематско уништавање српских православних светиња и кућа на подручју Поткаљаје. Најпре је запаљена зграда Богословије Св. Кирила и Методија у којој је изгорео Драган Недељковић Србин избеглица. Потом је руља насрнула каменицама и Молотовљевим коктелима на владичански двор, одакле су немачки војници евакуисали оца Мирона Косаћа. Након што је запалила двор, руља је провалила и у саборни храм св. Ђорђа и малу цркву св. Ђорђа (Руњевчева црква) у порти главног храма и запалила и њих. Друге групе су подметнуле пожар у црквама Богородице Љевишке и св. Спас

Пископше

и цркви св. Недеље у Поткаљаји. Немачке снаге КФОР-а не само да нису реаговале него су се потпуно повукле са позиција у граду. Из главне базе КФОР-а нико није притекао у помоћ припадницима међународне полиције који су покушавали да зауставе масу. Око 21 час руља је већ дошла пред манастир св. Архангела, 5 километара јужно од Призрена, одакле су у последњем тренутку немачки војници евакуисали монахе. Потом су Албанци упали у порту манастира и запалили га до темеља, без обзира на присуство немачких војника, који су мирно посматрали дивљање.

Очигледно, циљ Албанаца није био да дођу у сукоб са КФОР-ом него само да протерају Србе и униште њихову имовину. У току ноћи и наредног дана Албанци су систематски пљачкали и палили српске куће у Поткаљаји, где су изгореле и црквице св. Врача и св. Пантелејмона. Читав стари српски део Призрена постао је згариште. Према сведочењу тридесетак Срба које су међународне снаге евакуисале пред побеснелом руљом у немачки војни логор, где се и данас налазе, испред руље су ишли припадници КПС (Косовске полиције), који су Србе силом изводили из кућа, не дозвољавајући им да понесу ни основне ствари. Неке од старијих Срба су припадници КПС брутално претукли, па им је указана хитна помоћ у призренској болници.

У Ђаковици је окупљање неколико стотина Албанаца почело још поподне. Око 5 сати поподне напали су припаднике УНМИК полиције палећи и уништавајући полицијска возила. Увече је маса насрнула на српску православну цркву Пресвете Богородице, где је у парохијском дому живело пет српских старица које су чували италијански војници. Војници су отворили ватру на нападаче и ранили девет Албанаца. Међутим, пошто појачање није стигло, војници су у последњем тренутку под кишом камења и Молотовљевих коктела евакуисали српске старице у оближњу италијанску војну базу, а потом у манастир Високи Дечани, где се оне и данас налазе. У порту цркве су по одласку војника и старица први ушли припадници КПС, који су отворили врата руљи да би у току ноћи црква и парохијски дом били не само запаљени него и потпуно, до темеља, порушени. У току вечери и наредног дана неколико хиљада Албанаца је систематски разносило камење ове цркве и цркве Св. Тројице, која је минирана 1999. године. У међувремену, албански екстремисти су минирали цркву св. кнеза Лазара у Пискотама надомак Ђаковице и цркву св. Илије на брду код села Бистражин. У Пискотама је, поред цркве од које није остало никаквог трага, уништено и православно гробље.

У Дечанима је 17. марта поподне почело окупљање масе Албанаца која је запалила неколико возила УНМИК-а. Око 10 сати у непосредну близину манастира Високи Дечани пало је 6 минобацачких граната. У оближњој Пећи, након дивљања руље пред зградом УНМИК-а, неколико хиљада Албанаца је наср-

Исцок

нуло на повратничко српско село Бело Поље и запалило све српске куће. Двдесетак Срба је у последњем тренутку евакуисао италијански КФОР, који је пристигао исувише касно да би спречио уништење села. Неколико Срба је задобило повреде док су претрчавали из запаљеног парохијског дома до италијанских транспоретера. Црква је такође изнутра демолирана и запаљена, али је кровна конструкција остала нетакнута.

Другог дана, 18. марта, насиље се наставило нешто мањом жестином. Највише штете почињено је на подручју централног Косова. У Приштини је у вечерњим часовима нападнута црква св. Николе спаљена до темеља заједно са парохијским домом. Преосталих десетак Срба са свештеником Мирославом Попадићем је у последњем тренутку евакуисано из пламена запаљене свештеничке куће, док је руља ликовала над црквом која је горела. У Обилићу је већ у току дана почела организована кампања уништавања српских кућа и станова. Српске куће су палила већином деца, коју су организовано изводили из школа и „наоружавали“ Молотовљевим коктелима. До краја дана 90 српских кућа, 40 станова и тридесетак других објеката били су запаљени. У још незавршеној српској православној цркви у центру Обилића Албанци су подметнули пожар запаливши аутомобилске гуме.

Паљење српских кућа је настављено на простору Косова Поља, где је за два дана уништено преко 100 српских домова. Такође је било и нових напада у Липљану, али без трагичних последица. У Подујеву је маса од око 500 Албанаца у току поподнева напала српску цркву св. Андреја Првозваног, коју су чували чешки војници. Пошто су војници добили наређење да се повуку, руља је напала цркву, запалила је и експлозивом разнела олтарски простор. Потом је маса Албанаца започела сатанистичко оргијање на оближњем српском гробљу, где су, по сведочењу чешких војника, вадили ковчеге из гробница и разбацивали кости, ломећи притом крстове и надгробне споменике. Поред цркве у ваздух је дигнут и звоник, одакле је украдено звоно тешко 1200 килограма, које је својевремено краљ Александар Карађорђевић поклатио овој цркви. У наредним данима чешки војници су пронашли ово звоно у једној албанској кући и открили да су Албанци намеравали да звоно продају за 32.000 евра. Другог дана је систематски оскрнављено и уништено српско гробље у

Обилић

Урошевцу. Такође су уништене још три православне цркве на овом простору. На подручју Ораховца Албанци су запалили цркву св. Недеље у Брњачи код Беле Цркве. Том приликом је, како потврђује и извештај КФОР-а, запаљен и парохијски дом.

У Дечанима је у поподневним часовима група од неколико стотина Албанаца кренула у правцу манастира са намером да га нападне. Масу је у последњем тренутку зауставио председник општине Дечани заједно са припадницима међународне полиције и одвратио их од напада на манастир. У то време маса Албанаца је кренула и у правцу српског села Свињаре, које се налази између Митровице и Вучитрна, на 600 метара од француске војне базе. Иако су у почетку КФОР и међународна полиција покушали да спрече продор Албанаца у село, уследила је наредба да се евакуишу сви Срби из села. Албанска маса је сасвим несметано потом ушла у село, потпуно га опљачкала и запалила 150 српских кућа. У рушевинама запаљених кућа касније су пронађена тела двојице Срба. Албанци су у гневу убијали и домаће животиње, посебно свиње.

У самом граду Вучитрну албанска руља је напала цркву св. Илије и запалила цркву и парохијски дом, да би свој рушилачки поход завршила скрнављењем православног гробља. Црква није била уопште заштићена нити од припадника КФОР-а нити од стране полиције. Истовремено, друга група Албанаца је провалила у насеље Рома Ашкалија и почела да пали и уништава њихове куће. Више од 200 Ашкалија је евакуисано.

Предвече 18. марта више хиљада Албанаца је кренуло у правцу манастира Девич код Србице с намером да га уништи. Француски војници су у паници наредили сестрама да се евакуишу и заједно са њима побегли хеликоптерима у правцу Митровице. Манастир, као и француска опрема КФОР-а који је пет година обезбеђивао ову светињу, остали су без икакве заштите. Албанци су најпре темељито опљачкали манастир, а потом га запалили. Нападаци су пијуцима разбили мермерни покривач кивота св. Јоаникија Девичког и раскопали његов гроб у коме су подметнули ватру. Девичка црква са целокупним инвентаром је потпуно уништена у пожару, док је Часна трпеза разбијена у два комада. На зидовима су остале паролe УЧК, КЗК, АНА и других албанских терористичких организација и група.

Пљачкање манастира је настављено и наредног дана одношењем свега онога што је преживело први напад. У међувремену владика Артемије је у последњем тренутку интервенцијом код француског команданта КФОР-а успео да спречи међународне војнике да напусте манастир Соколицу, из које су сестре биле присилно евакуисане. Након што је КФОР обећао да ће штитити овај манастир, у њега су враћене сестре и смештене избегле монахиње из манастира Девич. Наредног дана, 19. марта, минирана је и српска црква у селу Живићане код Призрена.

Насиље које је извршено над српским становништвом, његовим светињама и домовима од 17. до 19. марта представља дакле организовани, унапред припремљени део опште стратегије потпуног етничког затирања Срба на Косову и Метохији. Албански терористи и њихови политички ментори показали су на делу да се иза идеје независног Косова крије монструозни план стварања етнички чисте територије на којој неће бити поштеђена ниједна православна светиња, ниједан траг вишевековне српске културе и духовности. КФОР и УНМИК, који већ пет година немо посматрају етничко чишћење и који су

Монаси светих Архангела у збегу

допустили уништење 112 православних цркава, доживели су у току ова два дана потпуни колапс. Сви закони, институције, војна и цивилна организација престали су да постоје. Косовом и Метохијом су владале наоружане банде, које су жариле и палиле нападајући незаштићено српско становништво. Међународна мисија нашла се у улози не само немог посматрача него и саучесника етничког чишћења, пошто је у више примера показала да њен циљ није заштита српског становништва, имовине и светиња.

Два месеца након мартовског погрома, на Косову и Метохији се мало шта променило на боље. Срби који су протерани још се нису вратили својим домовима нити је почела обнова њихових кућа. Цркве и манастири и даље леже у рушевинама, иако су се монаси из Светих Архангела и монахиње из Девича већ након месец дана од уништења својих светиња вратили на згаришта како би наставили живот у контејнерима и шаторима. Главни организатори и подстрекачи погрома нису пронађени и ухапшени. Полиција је до времена писања овог текста успела да приведе око 260 изгредника који су непосредно учествовали у вандалским нападима. Међутим, ниједан албански лидер, општински руководиоца, министар или представник косовске владе није до сада поднео оставку. Нико није позван на одговорност, иако је добро познато да су лидери косовских Албанаца, водећи медији и већина председника општина својим ратноушкачким и националистичким изјавама не само доприносили атмосфери општег линча него су у више случајева и директно учествовали у организовању напада.

Српска заједница је мартовским погромом доживела још један јак ударац од кога ће се тешко опоравити. У народу преовлађује потпуно неповерење у спремност КФОР-а и УНМИК-а да заштите преостале Србе. Многи Срби који су претрпели прогон директно су оптужили Косовску полицију за учешће у злочинима, али до данас ниједан званичник ове организације није позван на одговорност. Након 17. марта постепено исељавање Срба се наставило. Веома је тешко очекивати да се Срби врате у своје порушене домове у Обилићу, Призрену, Свињарима, Липљану уколико се не промени политика међународне заједнице. Имајући у виду да је до данас реакција међународне заједни-

це остала само на нивоу реторике и да број војника КФОР-а није повећан, постоји озбиљна сумња у искреност да се спречи даље етничко чишћење и уништавање српске културне баштине. Реакција српских власти углавном је остала на вербалном осуђивању и слању хуманитарне помоћи. Српска влада је коначно објавила и план о локалној српској аутономији на Косову и Метохији. Он представља значајан покушај да се унапреди положај и право српског становништва, али у постојећим безбедносним условима такав план се веома тешко може спровести с обзиром на то да КФОР не контролише ефективно целу територију Покрајине и да је албански тероризам толико снажно развијен да два месеца након мартовског погрома УНМИК практично не постоји. У међувремену се настављају напади на српску имовину, запаљено је још неколико кућа у Липљану, а крађа српске стоке и имовине уопште уобичајена је и стална појава.

Општа оцена јесте да је нова ескалација насиља против Срба не само могућа него и извесна и да ће без корените промене политике међународне заједнице према Косову и Метохији опстанак Срба на овим просторима бити доведен у питање. Било би сасвим апсурдно да територија у коју је међународна заједница уложила огромне суме новца и на којој су распоређене јаке НАТО снаге у циљу заштите мултиетничности и демократије постане етнички најчистији и најбезаконији део европског континента. Политика попуштања албанском екстремизму и тероризму напоследку ће се вратити као бумеранг самој међународној заједници, а посебно европским државама, јер је погрешном политиком створена основа за изградњу једне терористичке државе, која ће постати база за дестабилизацију целог Балкана и Европе.

СПИСАК СРБА УБИЈЕНИХ ЗА ВРЕМЕ МАРТОВСКОГ ПОГРОМА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ:

Спасојевић Боровоје (1941) из Косовске Митровице, покошен рафалом 17. марта код моста на Ибру у Северној Митровици.

Јана Таћев (1968) родом из Македоније, удата за Србина у Косовску Митровицу. Убијена из снајпера 17. марта на балкону вишеспратнице близу моста на Ибру у Северној Митровици.

Ненад Весић (1950) из Липљана, подлегао ранама задобијеним од бомбе коју су 17. марта албански терористи бацили на њега у Липљану.

Добривоје Столић (1954) из села Дрејковци код Штрпца, убијен 17. марта на кућном прагу око 22.40 часова. Албански терористи га најпре позвали да изађе из куће, а затим пуцали у њега.

Борко Столић (1982), од оца Добривоја. Када је чуо пуцњаву испред куће, изашао да види шта се збива, а албански терористи га тешко ранили. Од задобијених рана преминуо 18. марта.

Слободан Перић (1952), наставник физичке културе, убијен 17. марта око 20.50 часова у Улици краља Петра у Гњилану.

Златибор Трајковић (1951) из Косова Поља, изгорео пред руском болницом у Косову Пољу, када су Албанци напали Косово поље и запалили обе цркве, основну школу, болницу и десетак српских кућа.

Драган Недељковић (55 година) из Призрена, изгорео у згради Богословије у Призрену 17. марта, када су албански терористи запалили још и Владичански двор, Саборну цркву, цркву Богородице Љевишке, црква Христа Спаса и све преостале мање цркве по Призрену, као и манастир св. Арханђела изнад Призрена.

СПИСАК ЦРКАВА И МАНАСТИРА УНИШТЕНИХ ИЛИ ОШТЕЂЕНИХ У ПЕРИОДУ МАРТОВСКОГ ПОГРОМА

Призрен

(Све призренске цркве и објекти СПЦ су уништени 17. и 18. марта. Наредних дана је било додатних напада, пљачке и уништавања).

1. Храм Богородице Љевишке (14. век) запаљен изнутра, фреске из периода од 12. до 14. века тешко оштећене, олтарски простор оскрнављен, Часна трпеза поломљена

2. Храм Христа Спаса (14. век) запаљен.

3. Саборни храм св. великомученика Георгија (1856) спаљен и миниран.

4. Црква св. Николаја (Тутићева црква, 14. век) запаљена изнутра.

Богородица Љевишка

5. Црква св. Георгија (Руновићева црква, 16. век) запаљена изнутра.

6. Црква св. Недеље (14. век, касније реконструисана) спаљена, Поткаљаја.

7. Црква св. Пантелејмона (14. век, касније реконструисана) спаљена, Поткаљаја.

Изгорели манастир светих Архангела

8. Црква св. Козме и Дамјана (14. век, касније реконструисана) спаљена, Поткаљаја.

9. Црква св. Недеље, Живињане, код Призрена, минирана (Извештај КФОР/УНМИК-а: 19. март – Експлозија комплетно уништила православну цркву у селу Живињане).

10. Манастир светих Архангела (14. век), опљачкан и спаљен у присуству немачких војника који га нису штитили.

– Богословија св. Кирила и Методија (Извештај КФОР/УНМИК-а 17. март – Православна Богословија у центру града и три православне цркве запаљене).

– Владичански двор у Призрену (Извештај КФОР/УНМИК-а – 17. март: Владичански двор и манастир Светих Архангела запаљени). Поред двора запаљена је још једна црквена зграда у којој је живео црквењак.

Ораховац

11. Црква свете Недеље, (1852), Брњача, Ораховац 1852. (Извештај КФОР/УНМИК-а: 18. март - Православна црква запаљена и уништена у селу Брњача). Према постојећим извештајима запаљен је и парохијски дом.

Ђаковица

12. Црква Успења Пресвете Богородице (16–19. век), запаљена са старим и новим парохијским домом 17. марта, наредних дана савијена са земљом.

– Саборна црква Свете Тројице (два звоника која нису срушена риликом минирања цркве у лето 1999. године 17. марта су савијена са земљом. Потом су наредних дана Албанци систематски разнели остатке цркве и направили парк. Извештај КФОР/УНМИК-а 18. март: Изгредници уклањају остатке уништене православне цркве камионима и тракторима, око 5.000 Албанаца учествује у томе).

Ејискојија, Призрен

Рушевине у Ђаковици

Црква светог Илије, Бистражин

13. Црква св. Лазара, Пискоте, код Ђаковице, оштећена 1999. и 2001. године, а сада потпуно уништена са околним гробљем. Такође је руниран и парохијски дом.

14. Црква св. Илије код Бистражина, оштећена 1999. године и потпуно уништена 17. или 18. марта подметањем снажног експлозива.

Србица

15. Манастир Девич (15. век) спаљен до темеља, а гробница св. Јоаникија Девичког отворена и оскрнављена, Албанци су у

Манастир Девич

гробници наложили ватру. (Извештај КФОР/УНМИК-а 18. март поподне: 2.000 демонстраната се скупља и креће на манастир Девич, пет монахиња је евакуисано, демонстранти пале манастир). У манастиру је уништено око 20 разних помоћних манастирских зграда (конаци, складишта, штале итд.).

Пећ

16. Црква св. Јована Претече (тзв. Митрополија, са парохијским домом и свештеничким становима), запаљена по изјави локалних међународних извора. Према расположивим најновијим фотографијама спољашња структура храма је читава иако је унутрашњост потпуно руинирана. Приметни су трагови пожара.

17. Црква Пресвете Богородице, Бело Поље код Пећи, запаљена у лето 1999. године. Крајем 2003. године обновљена заједно са

Црква у Белом Пољу

двадесетак повратничких домова. Сада је поново оштећена подметањем пожара, али спољашња структура храма и кров нису додатно оштећени. Поред цркве запаљен је и парохијски дом.

Урошевац

Саборни храм, Урошевац

18. Саборни храм цара Уроша, Урошевац, (Извештај КФОР/УНМИК-а: 17. март – три ручне гранате бачене на цркву, подметнут пожар први пут, најмање 19 војника КФОР-а и УНМИК полицајаца рањени у одбрани цркве, разорено градско гробље. (Извештај КФОР/УНМИК-а 18. март: 1.500 Албанаца уништава све око себе – пали православну цркву у граду и пет српских кућа. Запаљена црква у селу Талиновце у 17.49 часова, пет Албанаца ухапшено) Према најновијим информацијама структура храма је сачувана иако је унутрашњост великим делом оштећена од паљевине. Храм је тренутно затворен масивним металним вратима и под заштитом је КФОР-а.

19. Црква св. Илије, село Варош, црква уништена са локалним гробљем након што су је напустили војници КФОР-а (локални међународни извори).

20. Црква св. Петра и Павла у Талиновцима, запаљена и уништено православно гробље (види горњи извештај).

21. Црква Пресвете Богородице у селу Совтовић, уништена заједно са православним гробљем (локални међународни извори).

(Атински медији од 20. марта потврдили су да су три цркве поред Урошевца које су чували грчки војници остављене без за-

штите пред огромном масом наоружаних Албанаца и да има рањених грчких војника који су повређени у окршајима са наоружаним Албанцима).

Каменица

22. Црква у Доњој Шипашница, Косовска Каменица (локални извори из Каменице).

Православна црква у Каменици је каменована и поразбијана су стакла на прозорима. Неколико околних српских кућа је демолирано.

Штимље

Штимље

23. Црква св. Архангела Михаила у Штимљу, саграђена 1920. (на брду изнад градића) запаљена (Извештај КФОР/УН-МИК-а 18. март: Штимље – једна српска кућа и црква запаљени). Према најновијим информацијама структура цркве је остала сачувана иако је унутрашњост додатно оштећена и иконе поразбијане. Звоник је запаљен још у јануару 2004. године.

Приштина

24. Црква св. Николе (поч. 19. века), у Приштини (Извештај КФОР/УН-МИК-а: 18. март – нападачи насрнули на стару

СВЕТИ·КНЕЗ·ЛАЗАР

Црква свейог Николе у Пришћини, њре и њосле сјаљивања

православну цркву у насељу Теслице – отварана ватра из аутоматског оружја, пет српских породица и свештеник евакуисани од стране КФОР-а из старе цркве, повређен међународни полицајац у покушају да спасе стару цркву. Црква запаљена, а поред ње и канцеларија Хабитата и три УНМИК возила). Црква је спаљена са парохијским домом и у њој је изгорео вредни дуборезни иконостас, десетине икона и целокупна црквена архива (потврдио протојереј приштински Мирослав Попадић).

Косово Поље

25. Црква св. Николе, Косово Поље, запаљена унутра и оскрнављена, црква потиче из 1940, грађевина и даље стоји, по локалним српским изворима и сведочанствима унутрашњост храма је потпуно демолирана.

26. Црква св. Катарине у Бресју поред Косова Поља, проваљена, оскрнављена. Црква је недавно и опљачкана.

Црква светога Николе у Косову Пољу

СВЕТИ·КНЕЗ·ЛАЗАР

Порћа цркве светог Илије и гробље, Вучијир

Вучитри

27. Црква св. Илије, 19. век, црква је опљачкана и делимично уништена изнутра у јуну 1999. године, сада је потпуно спаљена. (Извештај КФОР/УНМИК-а: Православна црква у граду Вучитрну запаљена) Такође је уништено и православно гробље поред цркве са парохијским домом и помоћним црквеним зградама.

Црква светог Михаила у Обилићу

Обилић

28. Црква св. Михаила у Обилићу, новосаграђени храм, Албанци наложили аутомобилске гуме у храму (Извештај КФОР/УНМИК-а: 18. март – Обилић, православна црква, бројне српске куће и станови запаљени). Спољашња структура цркве је остала сачувана, али је унутрашњост оштећена од ватре и високе температуре.

СВЕТИ·КНЕЗ·ЛАЗАР

Црква светог Саве у Косовској Митровици

Црква светог Саве у Косовској Митровици

Косовска Митровица

29. Црква св. Саве у јужној Митровици, паљена два пута заредом (Извештај КФОР/УНМИК-а – 18. март: Молотовљев коктел бачен у двориште православне цркве у јужној Митровици коју је чувао КФОР. Неколико оближњих кућа запаљено. Ватрогасци гасе пожар у кућама, али не и цркву која је тешко оштећена ватром). Поред цркве нападачи су запалили и свештенички дом који је био у црквеној порти.

Црква светог Андреја у Подујеву

Подујево

30. Црква св. Андреја у Подујеву, саграђена 1929, уништена 18. марта. Чешки медији потврђују да су чешки војници морали да напусте храм, који је уништен заједно са гробљем. Један официр потврдио је дубоко шокиран за „Прашке новости” да су Албанци ископавали посмртне остатке Срба са гробља и разбацивали кости свуда унаоколо. (Извештај КФОР/УНМИК-а – 18. март – Православна црква запаљена у Подујеву). Према фотографијама, источни део храма св. Андреја је миниран, а звоник потпуно уништен експлозивним средствима, као и зид који је окруживао цркву.

ПРОТОСИНЂЕЛ САВА

МАРТОВСКИ ПОГРОМ

Призрен: Улаз у цркву светог Ђорђа "Руновића" (горе) и Саборна црква светог Ђорђа (доле)

*Владика Артемиде
обилази сѣљени
манасѣир свейих
Архангела и
благосиља
најаћени народ*

СВЕТИ·КНЕЗ·ЛАЗАР

*Фреска из цркве Богородице Љевишке, Богородица Милосћива са Христџом
храниијељем сирџиих (XIII век), ѓре (лево) и након ѓаљења (десно)*

СВЕТИ·КНЕЗ·ЛАЗАР

Зграда Богословије

ПРИЗРЕН У ПЛАМЕНУ

Епископски двор

МАРТОВСКИ ПОГРОМ

Црква светог Николе у Приштини

Призрен, дан њосле њогрома

Манастир Девич

МАРТОВСКИ ПОГРОМ

Рашићавање рушевина у манастиру Девич

Обилић, чувар огњишта

СВЕТИ·КНЕЗ·ЛАЗАР

Обилић, својојшћѣ несрећа

Црква у Подујеву

Насилни улазак у цркву Свeйног Саве у Косовској Мишровици

СВЕТИ КНЕЗ ЛАЗАР

Вучийрн, унутрашњост цркве

Вучийрн, деџал са разореног српског гробља

Косовска Митровица, немири на мосту

Свињаре

Овако нас чувају

Последње ране у ребрима распетог Господа

Излагање владике Арђемија у сенату САД

Поштоване даме и господо,*

Само пре месец дана био сам овде у Вашингтону како бих америчке званичнике и јавност упозорио на катастрофалну ситуацију на пољу безбедности и људских права српске заједнице на Косову и Метохији.

Стварност надјачали извештаји УН

Неки од оних који су ме слушали схватили су озбиљност мојих речи, али плашим се да је моје речи убрзо надгласао извештај шефа УНМИК-а Харија Хокерија у седишту УН и други међународни извештаји, који су стање у Покрајини приказивали нереално и улепшано. Ти извештаји су избегли да дефинишу стварне проблеме приступајући постојећим проблемима једнострано и пристрасно. Жао ми је што морам да признам да сам био у праву јер бих искрено више волео да је стварност онако оптимистична каквом је виде поједини међународни званичници. Нажалост, недавни албански погром над Србима на Косову и Метохији, у периоду између 17. и 19. марта најгласније је демантовао све илузије које су представници мисије УН, као и поједини дипломатски представници у Приштини покушавали да представе свету као непобитну истину.

* Вашингтон, 31. марта 2004. године

Варварство и бестијалност

У само два дана убијено је најмање 20 особа, 900 цивила је повређено, а 22 од њих је задобило тешке повреде, 561 српска кућа је запаљена, 218 оштећено, а међу њима и недавно обновљене куће повратника, за које је међународна заједница издвјала новац. Међутим, оно што мене као епископа посебно погађа јесте да је у та два кобна дана уништено или тешко оштећено 35 православних цркава и манастира, међу којима су и бисери средњовековне архитектуре из 14. века. Запаљена је моја епископска резиденција и мој катедрални храм у Призрену. Два манастира из 14. века су спаљена до темеља.

Док се културна јавност Америке у Метрополитан музеју диви између осталог делима српске средњовековне уметности на изложби *Уметност византијског света*, на Косову и Метохији је последњих дана уништено на стотине вредних икона и уметничких дела, десетине гробаља је оскрнављено, а чак су ископане и разбациване мошти светитеља и кости српских владара. Бестијалност насиља и варварског понашања према хришћанској културној баштини је апсолутно шокантна. На згариштима наших цркава налазимо остатке фресака из 12. и 14. века, распећа и спаљене древне рукописне књиге. Такво варварство, господо, не у рату већ под протекторатом УН, у присуству 18.000 најбоље обучених војника НАТО савеза и неколико хиљада полицајаца није забележено у новијој историји света.

Небројене жртве „међународног мира“

Подсећам вас да насиље над Србима под протекторатом УН и КФОР-а није почело пре неколико дана. Оно се наставља већим или мањим интензитетом већ скоро пет последњих година, у току којих је уништено 112 наших цркава, убијено или киднаповано близу 2000 Срба, а 250.000 Срба, који су након јуна 1999. године били принуђени да пред навалом ОВК напусте Косово, и даље остају у избеглиштву. Не смемо да заборавимо ове жртве „међународног мира“. Ово што се десило прошле недеље само је логичан наставак онога што се пред очима света дешава претходних година, али и директна последица неодлучно-

Епископ Архиепископ говори у Уједињеним Нацијама

сти Мисије УН да успостави безбедност и сигурност за све грађане, без обзира на њихово етничко порекло и верску припадност, а починиоце злочина доведе пред лице правде.

Морам да одмах истакнем да прошлонедељни погром не може да се окарактерише као „међуетнички сукоб између Срба и Албанаца“ како су неки медији у почетку тобоже необавештено тврдили. Такође није реч о неделима мале групе екстремиста који су до сада уништавали наше храмове и убијали људе, читаве породице и децу. У питању су десетине хиљада Албанаца који су предвођени бившим ветеранима ОВК пустошили Косовом и Метохијом, све што носи знак крста, цивилизације. То нису били само демонстранти, многи су били по сведочанству КФОР-а наоружани аутоматским оружјем, гранатама, па чак и тромблонима. Мете напада нажалост нису били само Срби, наше светиње и куће, већ и војници КФОР-а и полицајци УНМИК-а који су покушавали да заштите српске енклаве. Према подацима УНМИК-а повређено је 117 УНМИК полицајаца, 63 војника КФОР-а, спаљено је или оштећено преко 150 возила

УН и полиције. Према још јавно непотврђеним извештајима има и погинулих припадника међународних снага, међу којима су и двојица полицајаца који су пре неки дан убијени у албански чистом делу Косова.

Даме и господо,

ово су резултати мисије која је само пре месец дана називана „успешном причом“. Пре месец дана НАТО генерали су говорили о потреби даљег смањења војног присуства, укидању контролних пунктова, а челници УНМИК-а о потпуном предавању свих овлашћења албанским институцијама.

Српски представници, укључујући и нас у Цркви, стално су упозоравали да се иза фасаде привремених институција, тзв. демократије и привидне мултиетничности крије стравична слика етничког насиља, дискриминације, безакоња и криминала. Упозоравали смо да након оружаног сукоба и доласка снага НАТО није расформирана паравојна структура бивше ОВК, која се само трансформисала у више сателитских паравојних и криминалних организација које су наставиле са активним наоружавањем, планирањем и спровођењем потпуног етничког чишћења Покрајине у циљу стварања друге албанске државе на Балкану – државе у којој ће бити места само за етничке Албанце.

Напади „унапред планирани“

Да ли је овде реч о спонтаном или пак оправданом изливу насиља?

Позваћу се на званичног портпарола УН полиције Дерека Чепела који је међу првима изјавио да насиље указује на то да су напади „унапред планирани“. То ми је лично потврдио и г. Холкери пре неки дан, који је у почетку, као и многи други веровао, да је реч о спонтаном изливу насиља. Један несрећни случај даљења у реци троје албанских дечака, за које је већ наредног дана УНМИК полиција потврдила да нема никаквих индикација да је реч о етничком злочину од стране Срба, албански медији су једногласно искористили ујутро 17. марта као ратни поклич за почетак општег погрома над Србима. Убрзо је командант НАТО снага за јужну Европу, адмирал Грегори Џонсон изјавио медијима да „талас насиља широм Косова у претходна

два дана изгледа да је организован и оркестриран“.

Штавише, адмирал Џонсон је за АФП новинску агенцију изјавио 19. марта да „је говорити о међуетничком конфликту на Косову велика и лицемерна лаж. Оно што се дешава на Косову је погром над једним народом и његовом историјом“. За медије на албанском језику адмирал је јасно и гласно рекао 20. марта: „Ово представља етничко чишћење и не сме да се настави. Борба против етничког чишћења била је разлог због којег смо овде и дошли“. Ове речи угледног званичника НАТО снага које су засноване на детаљним извештајима са терена у потпуности демантују бројне извештаје који су се, нажалост, на основу неистинитих тврдњи албанских медија, без икакве објективне провере, појавили у бројним угледним новинама широм западног демократског света. Ипак, лаж је разобличена и истина о етничком чишћењу и систематском уништавању хришћанских светиња није се могла сакрити.

Терориста Тачи у Вашингтону

На дан када је почео погром г. Хашим Тачи је био у Вашингтону и говорио је о мултиетничности и напретку демократизације у Покрајини. Догађаји на терену су га истог тренутка демантовали. Док је г. Тачи говорио о демократији хиљаде Албанаца припадника његове партије пустошило је српска села и цркве остављајући графите са акронимима његове партије ПДК, терористичке АНА, Косовског заштитног корпуса и других организација које делују под фирмом ОВК. Аутобуси са до зуба наоружаним тзв. ратним ветеранима кренули су из Тачијеве родне Дренице у правцу Приштине и Митровице и сукобили се са међународним снагама.

Злочини и политичко насиље

Албански лидери су, увидевши да не могу да прикрију разmere насиља и варварства, прибегли другој стратегији. Покушали су да објасне свету да је узрок насиља нерешен статус Косова и Метохије, незапосленост и други социјални разлози. Не желећи да умањујем значај ових проблема цитирао бих речи гене-

ралног секретара НАТО савеза Шефера чију је изјаву пренео дневник на албанском језику, "Коха Диторе", 23. марта и међународни новинари: „Не верујем да нерешени статус има икакве везе са овим што се дешава. Овде је реч о људима који мисле на погрешан начин, који имају илузије да вршењем злочиначких дела етничког насиља могу да се приближе остварењу својих амбиција. Они морају да схвате да међународна заједница ово никада неће прихватити.“

Шефер, али и други званичници који су указали да су образложења албанских лидера покушаји да се избегне одговорност или да се она пребаци на међународну заједницу и Београд управо указују на саму природу оног што се тренутно дешава на Косову и Метохији. Употребићу једно поређење:

Сурова манипулација народом

Замислите господо један џамбо-џет који су отмичари отели и прете да ће почети са убијањем путника, пилота и да ће ударити у неку вишеспратницу уколико им се не удовољи њиховом захтеву. Да ли би ваша влада пристала на такву учену. Да ли би отмичари који би напослетку добили тај авион престали да својим акцијама или би се још више охрабрили да почну да отимају друге авионе и чине слична злодела. Господо, на Косову и Метохији је на делу организовани тероризам против којег се мора борити на исти начин како се ваша земља бори против тероризма у другим деловима света. Уколико се албанским екстремистима омогући да оваквим методама, суровом манипулацијом сопственим народом и претњама миру у региону створе независну државу која би била покриће за владавину организованог криминала и мафије, ситуација не само на Балкану већ и у целој Европи биће озбиљно уздрмана, а међународни глобални интереси угрожени.

Како изађи из ове ситуације, господо?

Послужимо се искуством лекара специјалисте који тешком болеснику не преписује таблете за умирење болова и витамине, већ га упућује на детаљне прегледе, а затим примењује радикалну методу хируршке операције која треба да идентификовани извор инфекције отклони. До сада се питањем Косова нису ба-

вили „специјалисти“ већ „надрилекари“, који су преписивали таблете и на запаљену и канцерозну рану болесника привијали само нове облоге и завоје, уверавајући и болесника, али и саме себе, да ће болест проћи сама од себе и да ће тако лечење бити јефтиније. Резултате погрешне терапије можемо јасно да видимо.

Шок терапија и мере

Пренесено на политички ниво – Косову и Метохији треба радикална, шок терапија, која се састоји у следећим мерама:

1. Снажно присуство КФОР-а, са ширим овлашћењима, које би обесхрабрило даље изливе насиља и довршетак етничког чишћења.

2. Хитна обавештајна операција која би идентификовала организаторе, планере, помагаче и непосредне извршиоце криминалних дела. Одговорне привести закону, екстремне организације ставити ван закона и онемогућити њихово паравојно деловање.

3. Хитна обнова порушених српских насеља, повратак прогнаника и обнова порушених и оштећених храмова уз сарадњу са СПЦ и одговарајућим српско-међународним експертским тимовима.

4. Детаљно испитивање рада медија и санкционисање употребе медија у циљу ширења етничке мржње, подстицања насиља и ширења пропаганде. Овога тренутка албански радио програм емитује запаљиве националистичке песме у славу Адема Јашарија и ОВК. Срби се називају најпогрднијим именима што генерише огромну етничку мржњу.

5. Досадашње „лекаре и надрилекаре“ треба заменити способним „специјалистима и хирурзима“ са великим овлашћењима и оперативним искуством. Треба афирмисати систем одговорности, и сви они представници мисије УН, Полиције, КФОР-а, који су на било који начин својим немаром допринели ескалацији насиља морају да поднесу оставке.

6. Хитно дефинисање конкретних институционалних и безбедносних система заштите српског народа и осталих не-Албанаца од даљег уништавања. Интеграција Срба у друштво у ко-

ме је изложено физичком, духовном и културном уништењу је апсурдан захтев.

7. Привремено распуштање косовских институција које су својим ћутањем, пропагандом или потпуном неактивношћу показале да нису зреле нити способне за даљи политички процес.

8. Након радикалне терапије треба отпочети политички процес „реконвалесценције“ са оним политичким представницима који су чврсто одани принципима и вредностима демократског друштва. Једино у таквом процесу и таквим институцијама Срби могу равноправно да учествују и дају свој допринос демократизацији друштва.

9. Коначно, редефинисати програм стандарда и започети процес економског и политичког процеса изградње стабилног демократског друштва на Косову и Метохији, уз стварање свих услова за споразумно решење коначног статуса Покрајине, у којој би свим грађанима била гарантована људска права, без обзира на коначан статус.

10. Наше мишљење остаје да најбољи начин да се проблем Косова и Метохије дугорочно реши јесте да се примени целовит процес децентрализације који би омогућио да се Србима, у зонама у којима су они релативна већина, да могућност веће самоуправе и боље заштите њихових људских, верских и културних права. Посебна заштита мора да се гарантује православним манастирима, посебно већим манастирима као што су Пећка Патријаршија, Високи Дечани и Грачаница. По овом предлогу Косово и Метохија не би постали независна држава и међународне границе Србије и Црне Горе не би биле мењане. Ипак, Косово би уживало највећи ниво аутономије унутар државе, која у овом тренутку и даље остаје најмултиетничкија држава Балкана.

Лажни арбанашких политичких вођа

Дубоко вас уверавам да је већина албанског становништва на Косову дубоко изманипулисана од стране њихових политичких вођа, већином некадашњих лидера ОВК, као и појединих медија. Они сасвим разумљиву енергију незадовољства младих

људи, којима је обећаван „Елдорадо“, усмеравају против осталих етничких заједница и међународне мисије и тако принуде међународне снаге да напусте Косово и Метохију и препусте им пуну власт.

На крају, као епископ Цркве апелујем на америчку јавност, која је увек знала да стане у заштиту основних верских и људских права широм света да не дозволи да се под заставама најугледнијих демократских земаља света, укључујући пре свега САД, настави невиђено етничко чишћење, уништавање вековног културно-историјског наслеђа, вредних хришћанских споменика и једног читавог народа, који на овим просторима живи већ вековима и представља део светског културног наслеђа које наша генерација треба да сачува за будућност.

Хвала вам!

Манастїир Девич

Манастїир Девич

Уз малу ѿмоћ француских ѿријашеља

Већ виђено –

– скрнављење манастира Девич

Пише ејиској Аѿанасије (Јевѿић)

Свети многотрадални манастир Девич опљачкан је и спаљен од албанских екстремиста у току ових дана општег терора над Србима и њиховим светињама Косова и Метохије, од среде 17. марта поподне до недеље 21. марта 2004, када смо ми посетили манастир, у предвечерје, око 17.30 до 18.15 часова.

Гласови о стању манастира Девича били су противуречни, јер је француски КФОР намерно скривао право стање, а притом никако нису хтели да нам омогуће посету, као ни мати игуманија Анастасија девичкој.

Мати игуманија и сестра Ефимија изашле су послом у Косовску Митровицу, у недељу 14. марта, а осталих шест сестара су биле у манастиру. У среду поподне, 17. марта 2004, почели су албански екстремистички напади на Србе и Српске Светиње широм Косова и Метохије. Игуманија Анастасија је одмах затражила од Француза да је врате у манастир, али су они то одбили, и поред њеног протеста, они су све говорили да је велика опасност на путу и сл.

У четвртак око подне, 18. марта, француски војници, који су иначе чували манастир (неколико њих у самом манастиру, смештени у помоћну зграду изнад гараже, а око 30 њих на манастирској економији испод манастира на један километар), улетели су нагло у двориште манастира и почели да буквално грабе сестре

за руке и вуку их у два велика камиона, а један је већ дуже време на био у манастирској порти, и да их убацују у каросерију покривену цирадом, не дајући им да узму ни најнеопходније личне ствари. Сестра Анђа, која је нешто болешљива, била је у својој соби и њу нису ни повели, него су са овим сестрама у камионима брзо изашли из манастира и кренули пут Косовске Митровице.

На путу према економији сестре су приметиле масу Албанаца, који су шенлучили и пуцали, а чуле су и неке пуцње француских војника. Ово је очигледно била маса која је кренула да пљачка и пали манастир, што је затим убрзо и уследило. Али, утисак нас који смо посетили манастир у недељу поподне је да је пљачка и паљење манастира трајало неколико дана, јер смо затекли две ватре како још горе у манастиру: једна у самом параклису Светог Јоаникија, крај његовог гроба, који је иначе пробијен и све плоче поломљене, а друга у главном конаку на спрату, негде под куполицом капелице.

Пред манастиром смо затекли двоја албанска путничка кола, и снимили им и таблице, од којих су једна убрзо отишла, а друга су била ту и при нашем повратку. Изнад и испод манастира и у самој порти било је неколико Албанаца, очигледно пљачкаша, који су иначе и претходних дана ту боравили и пљачкали, јер су двојица новинара са стране покушали да посете Девич у суботу, али нису смели да приђу због бројности албанске руље испред манастира. Ове Албанце ми смо снимили у пролазу, а полиција их је терала да оду даље. Иначе, не знамо шта су имали више да пљачкају, кад је све однето и попаљено.

Дим се дизао из још неких жаришта у појединим зградама, нарочито у штали и гаражи. Ово продужено пљачкање и паљење манастира је вероватно био разлог што Французи нису хтели да дају дозволу ни пратњу нама и игуманији да манастир посетимо. Напротив, француски војни свештеник Кристо Ковалчик, пореклом Пољак, директно нас је обмањивао уверавањем да је манастир Девич у реду и да није уништен. (Треба признати да нам је он, који је послан од француског КФОР-а у Соколицу да и соколичке сестре иселе, у петак 19. марта 2004. око 15 сати, и кад су сестре исељене у француски логор у Северној Митровици, ипак помогао да, како је рекао, француски генерал нареди да се сестре одмах врате у Соколицу, и са њима и сестре

из Девича (можда и зато што су хтели да се отарасе сестара из своје канине, где су биле смештене, или ће пре бити да су приметили и узели за озбиљно владичино и наше оштро реаговање због исељавања сестара из Соколице, јер тиме дају Албанцима могућност да и овај манастир спале, као што је било са Св. Архангелима код Призрена и са Девичом, које они нису ни покушали да бране, а евакуацијом монаштва су Шиптарима просто указали пут за паљење).

Наш долазак, како рекосмо, у недељу поподне, једним полицијским џипом, којег је пратио још један, сусрео је већ доле код скретања за економију албанске тракторе како вуку пуне приколице дрва насечених у шуми око манастира, а такве смо видели и још неке око манастира, изнад и испод, у шуми. Такође смо видели једна кола, џип, са тамним стаклима, испред нас, који је ишао ка манастиру, што се после испоставило да су то не-

ки албански званичници који су, на наредбу полиције из наше пратње да се склоне и стану, одговорили да су они – од председника Косова!

То им није много помогло, јер их је полиција из наше пратње ипак склонила с пута (после су они отишли изнад манастира одозго, посматрали за време нашег боравка око пола сата, а онда су опет дошли пред улаз

Улазећи кроз разваљену капију, одмах смо видели да је у манастиру Девичу све спаљено. Личило је на пустош, као да се и Србима на Косову и Метохи-

ји догодио њујоршки 11. септембар! Такав је тероризам, вандализам и програм учињен над многострадалним Великомучеником Православном Српском Светињом из 14. века, где је живео и подвизавао се и Богу угоднио и посветио се Свети Јоаникије, Красник Девички. Његов је манастир и раније више пута страдао током турске окупације и током ратова за ослобођење Срба и Косова. Највише је ипак страдао 1941. када је спаљен и порушен страшно (имала је у манастиру потресна слика тог рушења), када је и убијен и девички јеромонах Дамаскин Бошковић (на слици), за кога се знало ко га је од Албанаца убио.

кад смо ми излазили, али их је полиција опет склонила док ми не одемо. Ово наведосмо зато што постоји намера Албанаца и њихових власти из Приштине да они обиђу наше цркве и манастире и изврше увид, што је владика Артемије енергично одбио и чак забранио, рекавши да ће то сматрати новим атаком на Српску Цркву, поготову што нико од њих, ни Холкери, ни КФОР, неће да владици или нама око њега обезбеде пратњу за Призрен, где је највећа катастрофа наших светиња).

Девички конаци нестали у пламену

Да укратко побројимо спаљене конаке, пре но што опишемо спаљену цркву Успенија Богородице и параклис светог Јоаникија. Спаљени су сви конаци, и то:

- 1) Велики гостински конак на јужној страни у порти манастира (пружа се у правцу исток–запад), у којем је била капела, владичанска одаја и собе гостинске, а испод њега манастирска кухиња и сестринска трпезарија. Кров и таванице су потпуно срушене, штрче само црни зидови, а остало је мало кубе изнад капелице, али и они чађави и чини се мало нахерени.
- 2) Спаљен је потпуно сестрински конак који дели прву порту од храма (налази се западно од цркве, у правцу север–југ), а који је повезан са гостинским конаком и капелом, па се испод његовог десног крила пролази из дворишта код цркве.
- 3) Спаљен је и конак, звани “Народна сала”, на северном платоу изнад манастирске авлије.
- 4) Помоћни конак изнад гараже, који се надовезује и на блок зграда магацина и штале, које су такође спаљене, мада изгледа да је штала мање паљена, вероватно зато што су из ње требали да изведу стоку и из магацина покупе ствари.

Липљан – завршни радови

*Извештај о збивањима у Липљану и околини
у периоду 17–19. марта 2004.*

*Саставили епископи херцеговачки Аџанасије, игуман сојо-
ћански Михајло, јереј Радивоје Панић и протојосифел Нектарије*

У среду 17. марта 2004. предвече Албанци екстремисти у Липљану су напали Србе, онај крај српског насеља који је десно (јужно) од главног пута који пролази кроз Липљан из Приштине за Призрен. Тада су бацали бомбе и пуцали на Србе и једног човека тешко ранили (Ненад Весић, рођен 1950, који је од рана преминуо), а друге повредили и протерали, а онда су кренули у три групе, свака око 700 лица (било их је у три такве групе, око 2.000) у правцу српских цркава у северном делу Липљана, где има око 800 до 1.000 Срба, који живе углавном око две цркве: старе средњевековне цркве Свете Богородице и нове светих великомученика Флора и Лавра.

Резултат тог екстремистичког погрома, који се наставио и у четвртак 18. марта, јесте: двадесет осам (28) спаљених српских кућа, тј. домаћинстава (што значи да је спаљен толики број домова и још већи број помоћних зград у авлијама). Међу тим кућама је била и кућа једног сликара на чијим су зидовима још увек остаци спаљених слика. Осим Ненада Весића, десетак других људи је повређено, међу којима и липљански свештеник Ранђел Денић. Прогнан је српски живаљ не само из свих 28 домова, него и из јужног и делом северног дела Липљана.

По казивању свештеника и Срба мештана очевидаца, личних паћеника, напад Албанаца терориста је почео тако што су

најпре ишли Албанци полицајци из КПС-а и изгнали Србе из кућа, наводно да би их заштитили од навале масе која надире, а у ствари да омогуће албанским екстремистима да лакше попаде и униште српске куће и српске стамбене четврти у Липљану. Маса терориста у три групе нападале су са три стране наоружане тако да су пуцале, а биле су такође опремљене запаљивим минама, тромблонима и специјалним ракетама које се испаљују из пушке тако да одмах изазивају велики пожар, као и ручним бомбама и Молотовљевим коктелима. Из неких кућа поједини Срби су покушали да дају отпор, али их је полиција опкољавала, хватала, везивала и одводила у полицијску станицу. Надирући ка црквама, маса је урлала, бацала камење и бомбе на српске куће у улици према цркви. Кад је ручна бомба пала у близини једног старијег човека, Србина, КПС полицајци су дотрчали, ухватили га и свезали, јер је наводно он бацио ту бомбу! То исто су затим урадили и са свештеником Ранђелом, испред кога је на три-четири метра у црквеној порти бачена ручна бомба, која је ударивши у земљу експлодирала и он је рањен са седам-осам гелера, од којих су два пробила кожу и месо на грудима, један кожу на челу, и остали га ранили по рукама и ногама. На срећу, повреде нису теже те, иако се он затетурао и скоро изгубио свест, ипак је остао на ногама. Пре тога је, са једним човеком, чувши да долази маса, затворио капију на порти цркве и врата на старој цркви, и повлачио се према своме парохијском дому, који је на северној страни од цркава. Каменице су летеле у прозоре обе цркве и долетале и до њега, када му је долетела и поменута ручна бомба. Екстремисти су провалили црквену капију и ушли у порту и наставили да гађају цркву каменицама. Нису успели да продру у цркву и да је запале, јер су пристигли фински и чешки КФОР.

У некада већински српском Липљану током три дана марта извршен је погром над преосталим Србима. У извештају свештеника Српске Православне Цркве, који су већ 20. марта дошли у Липљан да посведоче страдање свог народа, очевидна је добра координација албанских терориста и такозваних полицајаца КПС, као и одговарајуће „кашњење“ КФОР-а

Епископ Аџанасије, игуман Михајло и јереј Радивоје Панић

Док КФОР још није стигао, свештеник Ранђел, крвав по лицу и рукама од гелера, ушао је у парохијски дом да опере лице и чело од крви. Утом је испред терориста дотрчало неколико Албанаца полицајаца КПС и, као опкољавајући парохијски дом спреда и испред врата, полегало по земљи са пиштољима упереним у кућу, и викало на српском: „Еј, ти тамо из куће, излази!“ Када се свештеник појавио на вратима полицајци су тражили да одмах легне, а он је питао: „Зашто“? „Зато што бацаш бомбе“, одговорили су. „Како сам ја бацио бомбу када сам овако крвав од гелера?“, одговорио је свештеник и није хтео да легне. Натерали су га да дигне руке те га претресли да ли има оружја, а онда су га лисицама везали. Тада су упали у парохијску кућу и претресали је, да нема оружја, а њега су везаног одвели, нешто пре 18 часова, у полицијску станицу. Тамо су га натерали да лежи на земљи везан потрбушке, иако је имао болове у пределу груди од гелера и крварио је. Тамо су га држали до 22.40, док није дошао амерички полицајац и ослободио га. Ране од гелера су и данас видне, у суботу 20. марта, када смо га поподне између 16 и 17 часова посетили. Други Срби са ранама од гелера из Липљана налазе се у болници “Симонида” у Грачаници и у болници у Лапљем Селу.

Напад Албанаца терориста почео је тако што су најпре ишли Албанци полицајци из КПС-а и изгнали Србе из кућа, наводно да би их заштитили од навале масе која надире, а у ствари да омогуће албанским екстремистима да лакше попале и униште српске куће и српске стамбене четврти у Липљану. Маса терориста у три групе нападале су са три стране наоружане тако да су пуцале, а биле су такође опремљене запaljивим минама, тромблонима и специјалним ракетама које се испљују из пушке, тако да одмах изазивају велики пожар, као и ручним бомбама и Молотовљевим коктелима.

Бројни Срби из Липљана избегли су према Лапљем Селу и Грачаници, а у Сувом Долу (преко пута магистралног пута) сместило се 130 Срба, од тога 15 деце и 18 стараца. Други су Срби пребегли у северни део Липљана, у који се сада враћају и неки од поменутих избеглих из Лапљег Села и Грачанице. Они немају где да се сместе, нити имају кревета и постељине, а такође немају ни хране. У суботу поподне, када смо их посетили, делили су последње остатке хлеба и намирница (данас су први пут јели тек око 16 часова). Апелују за помоћ у креветима и постељини, јер намеравају у недељу после богослужења да уђу у Дом културе и ту бораве и примају остале избегле повратнике. Не зна се да ли ће у томе успети, јер су тај Дом културе одавно заузели Албанци. (Нешто северније од тог дома, крај магистралног пута, налази се средња школа, коју су потпуно заузели Албанци, а из које нажалост сваки пут креће свако зло на Србе: напади и познати методи терорисања преосталог српског становништва у, до јуна 99. г., већински српској варошици Липљану (Срба је у Липљану било 6.000 и држали су три четвртине Липљана, а само у крајњем јужном делу било је око 1.500 до 1.800 Албанаца).

Као што рекосмо, у суботу од 16 до 17 часова посетили смо Липљан ми доле потписани и разговарали са свештеником Ранђелом и Србима мештанима, а затим посетили и спаљени део српског Липљана, где се још понегде диже дим од тињајуће ватре. Снимили смо више од десетак спаљених кућа и других српских зграда иако је још увек ризично кретање кроз Липљан, па и кроз тај спаљени део, јер постоји опасност од албанских снај-

пера. Фински КФОР чува са две стране прилаз црквама, а ту је и део чешког КФОР-а. Срби кажу да су, иако са извесним кашњењем, оба ова КФОР-а пружила драгоцену помоћ. Видели смо на путу код спаљених кућа и једног америчког полицајца, са којим смо накратко разговарали, а пристигао је џипом и један фински војник и пришао нам и коректно се понашао. Један други фински војник, када је видео нас, свештена лица, да пролазимо, прекрстио се на православни начин. Срби мештани, којима су куће спаљене, показивали су нам која је чија кућа, и рекоше да у једној двоспратној кући, још недовршеној, у приземљу, где је било сено а на спрату станови, двојица Албанаца су се били попели у станове да их пљачкају и запале, а други Албанци који то нису знали запалили су кућу са сеном и са њом и ту двојицу Албанаца.

Понављамо такође јасну чињеницу да је албанска полиција КПС можда и организатор, али у сваком случају претходник терористима, јер она њима припрема пут за спровођење погрома над Србима и свему што је српско. Срби очевици причају да су видели својим очима како се КПС полицајци смеју у близини док терористи пале куће. Додајемо такође да су терористи врло добро наоружани и опремљени свиме што треба за брзе акције, тако да за тили час запале кућу и то и на растојању где се ручно не може добацити бомба или Молотовљев коктел, него испаљују из пушака неке тромблонске ракете које изазивају брзе пожаре.

Овај извештај састависмо на брзину, одмах по повратку из Липљана, колико смо запамтили, али много више детаља смо чули на лицу места и зато смо замолили оца Ранђела Денића да он напише свој детаљан извештај. Док смо писали овај извештај, стигла нам је вест да је још једна српска кућа у Липљану, преко пруге, запаљена и да још увек гори.

У манастиру Грачаници, субота 20. марта 2004. у 19 часова.

Призрен, унутрашњост цркве светог Ђорђа

Последњи Србин на свету*

Љубиша Сјасић сваког јуџира љрејешачи неколико километра од Прилужја, где је 18. јуна евакуисан љред најездом руље, до свог згаришића у Обилићу. Предвече, у смирај дана, наслоњен на шћиај одлази да одмори уморне кости ишчекујући несћрљиво зору и нови сусрећ са сјаљеним домом. Љубиша Сјасић је данас једини и љоследњи живи Србин у Обилићу. Од 1999. године имао је 19 насрћјаја на живој и имовину. Изрешетан, бомбардован, љљачкан, каменован, љрејадан, није узмакао. Не узмиче ни данас са свога, огњем мржње, сјрженог огњишића

Пише Мишо Вујовић

Затичемо га на кућном прагу, наслоњеног на штап, утонулог у црне мисли.

„Седео сам овде у дворишту чувајући своје свиње и кокошке јуна 1999. године, када је НАТО улазио, а Шиптари се враћали. Петоро прасади је опрасила те године крмача. Нисам се плашио. Пет пара нисам дао. Знао сам да сам чист, ником нисам ништа дужан. Савест ми је била мирна. Било је провоцирања, псовки, ја сам седео у својој авлији и ништа ме се друго није тицало. Деветнаест пута су ме нападали за ових пет година. И није ми јасно како сам сада за три минута напустио кућу. Не би ме лако одавде померили. А и имао сам чиме да се браним.

* Чланак преузет из часописа "Принцип", број 4, април 2004

Јаки у мраку и чопору

Но, можда је боље овако. Хвала овој војсци што ме одвела одавде. Шта да сам се бранио, а да нисам погинуо, па да ме зароби њихова (шиптарска) полиција. Још горе бих прошао. Овако, хвала енглеским војницима, да ме нису евакуисали било би свашта.

Ја их се не бојим. Они су кукавице. Јаки су само у мраку и чопору. Све је било спремно, погледајте ову масу за паљење. То сам нашао у трави и склонио да покажем новинарима. Нека види свет шта раде.

Деведесет девете разбили су она улазна врата од кафане. Прво су однели део ствари. Пустио сам их да то однесу, знајући да ће се вратити. Ушао сам у мали сепаре и ту их сачекао. Ја излетим из мали сепаре и репетирам те-те (пиштољ). Један ми је побег'о, двојицу сам вез'о и заробио. Ујутро је дошао Кфор, енглеска војска, и покупио и мене и њих. Шес' сати ме држали у станицу, пет пута сам писао изјаву. Кад сам видео да неће да ме пусте, рекао сам не тражим ништа, нећу да их тужим, само да идем кући. Пустили су ме, узели пиштољ који ми никада нису вратили. А имао сам дозволу, моје државе Србије. Касније су ми бацали три пута бомбу. Деведесет девете, две хиљадите и последњи пут двадесет четвртог октобра 2002. године бацили су ми бомбу на кућу. Гађали су каменицама само да ме отерају. Остао сам, све до краја.

Е, заборавио сам да вам кажем, 25. јуна 2000. ранили су ме код свињца. Крмача је требала да се опраси. Ево погледајте (заврће ролку, скида умотану крпу с траговима сукрвице, стомак изрешетан, ране незацељене) шта су ми урадили. Још ми ране цуре. Немам чиме да се пресвучем. Оппростите што вам ово показујем, браћо моја, али нека види свет. Није ово моја брука. Три су метка била у стомаку. Био је то кратки рафал из калашњикова, седам, осам метака. Бацио сам се у кочину код свињца, они су мислили да су ме убили. Жена је била на тераси показала ми је руком да су побегли према надвожњаку. Зауоставили смо Кфор који ме превезао у њихов камп где су ми указали прву помоћ, затим у руску болницу у Косово Поље, одакле су ме одвезли на операцију у Митровицу. Ето, и то сам преживео.

Љубиша Сјасић

Србин звани Бизон

Тог дана су четири пута долазили шиптарски полицајци да ми кажу да треба да бежим. Био сам сам код куће, жена, син и снаха су отишли у Прилужје седамнаестог да посете болесну ташту. Срећа, да се деца не траумирају. Син, снаја и две унуке су се вратили из Смедерева 14. фебруара. Из општине су обећали да ће нам дати пољопривредне машине. Шест хектара земље, шест година не обрађујем.

Моји су ме звали седамнаестог увече на мобилни из Прилужја. Чули су да се скупила руља. Рекао сам им да је све у реду да се не плаше. Прспавао сам те ноћи, није ме било страх. Али осамнаестог, када сам видео да горе куће, није ми било свеједно. Кад сам видео у центру да гори црква, било ми је јасно да мене неће заобићи.

Пети пут је дошао Србин. Зову га Бизон. Има минђушу у уву. Не знам му име и презиме, али сам други дан сазнао у Племетини да га зову Бизон.

„Чика Љубиша, ти си на реду, ајде изађи.

Иди ти сине, хвала ти. До сада су били Шиптари, исто су ме наговарали да изађем и нисам их послушао. Нећу ни тебе. Али

кад сам видео око седамнаест и десет војску која се око моје куће распоредила у стрелце, знао сам да је овог пута озбиљно. Ухватила ме паника. Схватио сам да је озбиљна ствар. Рек'о сам оном официру, он по мало зна српски: Моментом, само да узмем документе. Узео сам папире из собе. Не сећам се како сам затворио излазна врата. Сећам се само да сам клекнуо на праг, прекрстио се и пољубио земљу. Када сам стигао до пруге, маса је већ надирала од отпада и опкољавала моју кућу. Прескакали су у авлију вичући. То сам видео својим очима. Ето, за три минута нестала је моја мука. Цео живот. Нисам хтео да оступим, нећу ни сада, само да ово обновим. Кад би ми могао да оспособим прво ову помоћну зграду да ту живим па бих остало полагаано сређивао.

Сусрет с пљачкашима

Четрдесет година правим ову кућу и нисам је завршио како ваља, терористи су је уништили за десет минута. Био сам један од најимућнијих сељака у Обилићу. Сви то знају. И господин Велић, колико пута сам га молио да ми да барем једну краву да имам млека за унучад. Није ми дао. Давао је другима. Нека, све ће се сазнати. Деветнаестог ујутру када сам се вратио из Племетине, налетео сам на двојицу пљачкаша у помоћној згради. Затекао сам их како обијају. Повикао сам на шиптарски:

„А орда бе пљачки тачи чени“, реко сам: „У бо“, знам који сте. Моје комшије. Ту из Тропце, досељеници. Побегли су преко ограде, један је запео и поцепао панталоне.

Тог јутра сам дошао из Племетине. Било нас је око стотину у Племетини. Рек'о сам: људи, ајде, идемо да видимо шта је остало од наших кућа. Неки су се нећкали, већина није хтела. Дошо сам сам пешке, пругом, из Племетине до Обилића. На путу је стајала војска, они исти који су ме спасили, препознали су ме и пустили, да видим шта је остало од моје муке.

Све је изгорело, амбар 12.000 килограма пшенице је могло да стане у њему. Ево, погледајте овај спаљени трактор из шездесет шесте, био је исправан. Деведесет девете сам имао нови трактор са приколицом, лопови су га одвезли из гараже. Комбајн су ми украли, прикључне машине су изгореле. Све су спалили. Из штале су ми одвели три стеоне краве. Моји комшије.

Мени пале, руше, а они граде. Погледајте овај хангар и зграду (показује тик уз ограду, велику немалтерисану грађевину), то је све никло преко ноћи за седам месеци.

Ево, у овој малој штали (подиже са земље одваљен ката-нац) имао сам нову мешалицу, купио сам је две хиљаде треће године, двоје колица, три лопате, два крампа, две косе, све су однели.

Опљачкана имовина у комшилуку

Деветнаестог ујутру кад сам дошао нашао сам своје ствари ту код комшије на отпаду, за чију су ограду била везана моја два штенета. Кад су ме кучићи угледали почели су да цвиле, ко деца су се радовали. И ја сам се обрадовао кад сам их видео везане за ограду.

Звао сам газду отпада, није хтео да изађе. Узео сам штенад и довео у двориште, сада су у Прилужју код мојих шурака.

Други дан сам отишао са сином на отпад, није било ствари. Наишла је полиција, шиптарска, пријавио сам. Позвали су газду, изашао је. Рекао сам му:

„Молим те, немој да отуђиш моје ствари, видео сам их овде. Јуче ујутру сам те звао, крио си се, ниси изаш’о. Видео сам своје ствари овде код тебе. Где су?“

„Ди“, одговорио је на шиптарском.

Он само грчи раменима. Као не зна. Ја сам се вратио, полиција је остала да разговара са њим. Шта су причали, не знам, али знам да су моје опљачкане ствари код њега. Он је из села Фероникал код Глоговца, тамо је одвео и мог ловачког кера, дресираног само за дивље свиње. Пре пар месеци тражио је да му га продам.

Деведесет девете сам имао седамсто бала сена и све пољопривредне машине. Све је опљачкано и изгорело. Нешто сам и продао 1999. године отпаду из Скопља. Морао сам, да бих имао да једем леба. Био сам сам шест месеци, породица је избегла у Смедерево. Деведесет девете сам остао потпуно сам. Одавде шесто метара је било стотинак кућа Срба и педесетак ромских домаћинстава. Све је протерано. Ја сам успео да опстанем. Било је тешко, али успео сам уз помоћ комшија. Нису сви исти. Знали су да ми по ноћи баце хлеба.

Хвала им, нећу име да им помињем, и они се плаше својих сународника.

Прво се вратила жена, а касније син, снаја и унучад. Таман смо мислили све је прошло, кад ето сад ова несрећа. Сви надлежни знају шта сам преживео, и Велић, и Рада Трајковић, и Мома, и Артемије, и Човић, и његов Координациони центар у Београд и њима сам слао писма. Сви знају шта сам преживео. Нико се није осврнуо. Нико ме није до сада посетио. Све је остало на обећањима. Деветнаест напада сам имао. Ово је најтежи.

Кафану су опљачкали, запалили су три столице, остало су све однели сем неколико џакова цемента. Имао сам леп ресторан, нису ни слике на зиду оставили. Имао сам један котур жице у дворишту, и то су однели.“

Лазарево проклетство

Са улазних врата у стан скинута табла алуминијума. Степенице затрпане пепелом, шутом, црепом. Малтер отпао са зидова. У ходнику полу-угљенисан замрзивач... на зиду црна 'тица – кос. Као да су им се погледи срели. Јава косовска смештена у вековну епску драму – српску, трагичну у којој се смењују, зулуми, пљачке, убистава, прогони...

„Можда ми Срби носимо неку проклештину још са Косова Поља. Цар Лазар нас проклео.

Полако, стрмо је, немој да се неко повреди. За мене није штета. Ево, погледајте шта су урадили, моје комшије. Пустош! Ништа није остало, све је изгорело, шпорет на дрва, електрични, замрзивач, фрижидер, термоакумулационе пећи по собама, намештај, бојлер... све. Све сам имао, ко да сам живео у граду. Ово је Богу за плакање.

Прекрстио се и пољубио кућни праг

Остало је ово штене и једна кокошка. Имао сам двадесет кокошака и три певца. Од двадесет кокошака само је остала ова једна црна, негде се у мраку завукла па је нису нашли. И ово мало штене се негде од страха набило и дошло је после два дана. Храним га хлебом који донесем из Прилужја. Тамо нам дају хле-

ба. Сваки дан дођем да их нахраним. Седим по мало на сва четири ћошка. Пушим кад имам цигара. Прошетам око куће, гледам ову муку. Лакше ми је овако. Полудео бих да не дођем. Нисам веровао да се ово може десити, мислио сам да је готово са терором. Да се деведесет девета и две хиљадита неће поновити. Ја немам где, ово се мора обновити. Све је било организовано уз подршку њихових политичара, њихове шиптарске полиције. У свему имају удео и Уједињене нације, односно Унмик полиција и Кфор. Они нису смели ово да дозволе. Шиптари ово не би урадили да нису имали њихову подршку.

Ето, ни мене није заобишла судбина многих попаљених Срба. Све сам ово стекао својим знојем. Имам петоро деце. Све сам их извео на пут, сви су часни људи и добри домаћини. Знају сви да сам све стекао часно и поштено. Са својих десет прсти сам све зарадио, а све је изгорело за десет минута. Војска је причала да је пламен био тридесет метара.

Кад сам напустио кућу, клекнуо сам на праг, пољубио бетон и прекрстио се.

Тешко је напустити своју кућу. Шта да му радиш. Тако је то браћо моја. Све ми ово тешко пада. Ни здравље ми није добро. Шећер ме дави, а много сам цигара испушио ових дана. Шта да радим, како да напустим свој дом. Ако има Бога и правде, и међународног суда...“

Чаглавица

На Косову ништа ново*

Формула је једноставна, „непознати напаци“ њред широм завореним очима „међународних мировних снага“ систематски њриводе крају етничко чишћење њреосталих косметских Срба. Решење формуле је њознато још од Српске Крајине. Остaje непознато само где је крај

Пише Жарко Јоксимовић, Грачаница

Као и годинама већ, провлачимо се улицама Приштине нечујно и у полугласу препричавамо информације које су тог преподнева стизале из северног дела Косовске Митровице. Јављају нам колеге да у граду на Ибру има и мртвих и рањених.

Поподне смо планирали како да се безбедно ишчупамо из Приштине, одакле је већ почео поход неколико хиљада Албанца на суседно српско село Чаглавицу. Преко Косова Поља, а онда заобилазно кроз Угљаре и Преоце, стижемо до Лапљег Села, на само километар од Чаглавице, где се неколико стотина мештана, наоружаних моткама, окупило да брани прилазе селу. Обруч око неколико српских села на потезу од Приштине ка Липљану се све више стеже. Људе хвата паника. Из правца Чаглавице пристижу прве избеглице. У колима је Љубинка Ковачевић са унуцима Урошем и Илијом; из упаљене куће изнела је само неизвесност и страх. Каже да је међу онима који су јој запалили све што је деценијама заједно са мужем стицала, препознала Албанца по имену Зумбер, који се недавно у њихов комшилук доселио из Медвеђе. Руља је пробила кордон од стотинак припадника КФОР-а, на улазу у село већ је у пламену десет српских кућа.

* Чланак преузет из часописа "Принцип", број 4, април 2004

Како јављају албански медији: Срби су криви за све

Ту, у Чаглавици, само пар дана раније, у центру села, непознати нападачи испалили су цео шаржер у осамнаестогодишњег Јовицу Ивића и тешко га ранили. „Непознати нападачи“ – термин који је у свакодневној употреби на овим просторима од доласка „мировњака“ на Космет. Кад год неко од Срба страда, кад год неког отму, или му униште имовину, снаге безбедности користе овај термин. Револтирани мештани Чаглавице су исте ноћи блокирали пут кроз ово село. Албански медији су напад на село правдали блокадом, а за општи рат у Косовској Митровици кривици су, по мишљењу истих медија, Срби из околине Зубиног Потока, који су „псима потерали троје албанских дечака у Ибар“. Сведочење једног од преживелих дечака, двоје се, нажалост, под још увек неразјашњеним околностима удавило, Радио телевизија Косова понављала је из сата у сат, док су се наоружане формације, под плаштом револтираних демонстраната, примицале бројним насељима у којима су опстајали Срби. На путу ка Чаглавици, телефоном, од пријатеља сазнајем да су у току, испоставиће се касније, координирани напади на Србе у Косову Пољу, Бресју, Гњилану, Косовској Витини, Белом Пољу, Призрену, Штимљу, Ђаковици, Липљану, Старом Грацку и на још неколико преосталих села у околини Вучитрна и Косовске Митровице.

У Чаглавицу пристижемо заједно са десетак борбених транспортера из норвешког контигента КФОР-а. Ова сцена бар кратко уноси наду међу мештане који су се окупили да бране село од око десет хиљада Албанаца који су преплавили брдо Ветерник и све се више примицали селу. Чују се пуцњи са свих страна, залежемо иза аута и тако проводимо неко време посматрајући из заклона масу која је све бројнија на Ветернику.

Тек око двадесет два часа, те кобне ноћи, у Чаглавицу ће стићи амерички маринци. Убрзо потом Албанци се повлаче ка Приштини. Маса креће у коначни обрачун са стотинак преосталих Срба у граду у коме је до 1999. живело око четрдесет хиљада Срба. На удару су и припадници УН полиције, њихово цивилно особље и припадници КФОР-а.

Јављам се сваких петнаестак минута редакцији са вестима о погрому својих сународника широм Космета. Нисам у

Чаглавица

прилици да стигнем и на лицу места видим шта се дешава у Липљану, јер сам и сам те вечери заједно са синовима и пријатељем из Ниша на стражи у месту где очекујемо најезду крволочних хорди. Село је са три стране окружено албанским насељима. Из правца где је суседно српско село разазнајемо у даљини пожар на безброј локација. Липљан је у пламену, од познаника које контактирамо телефоном чујемо да је у општем нападу запаљено тридесетак кућа и да има и убијених, у току је, јављају нам, евакуација нејачи у сигурније делове града. Није Липљан случајно мета: у овом граду до Вартоломејске ноћи живело је безмало две хиљаде Срба. Липљан је био трн у оку онима који су још 1999. године протерали српско становништво из свих градова централног Косова, Косовског Поморавља и Метохије. Под окриљем ноћи, више од

хиљаду Албанаца насрнуло је и на кућу педесетчетворогодишњег Ненада Весића. У кући која је већ горела били су још његова мајка и сестра. Позиви за помоћ нису допирали до стотинак метара далеко стационаране групе војника КФОР-а. Ненада, који је својим телом штитио сестру и мајку, на самом излазу сасекло је више рафала. Мајка и сестра покојног Весића нам сутрадан причају како су пузећи до оближње чесме, са мало воде на длану, покушавале да поврате изрешетано тело човека који је био инвалид. Када је два сата касније пламен уништио у потпуности имање Весића, припадници КФОР-а успели су да из дворишта изнесу Ненадово тело и две старице на чијим је рукама издахнуо.

Застава Албаније на српским згариштима

У зору 18. марта добијам информацију од пароха Зорана Којића из Косовске Витине да су се КФОР и УН полиција повукли пред добро наоружаном и бројном масом Албанаца и да је преосталих педесетак Срба потражило спас у парохијском дому тик уз цркву, која је по ко зна који пут од јуче поново на удару терориста. Те ноћи је у Косовској Витини запаљено четрдесетак српских кућа, из којих је протерано у оближња српска села Врбовац, Грнчар и Клокот око 120 Срба.

Око поднева 18. марта пробијамо се са ТВ екипом до Косова Поља и Бресја. Док деловима Косова Поља неконтролисане хорде и даље харају по преосталим српским домовима, пролазимо потајно кроз делове града где је дивљачки тајфун протутњао. На спаљеној пошти у центру насеља победоносно се вијори застава Републике Албаније. Два дана касније, припадници КФОР-а пронаћи ће крај упаљене болнице угљенисано тело Златибора Трајковића. У улици Девет Југовића нема више ни Срба ни њихове имовине. Упаљена је и потпуно уништена зграда школе „Свети Сава“ и на овом згаришту вијори се застава суседне, „пријатељске“ Албаније. На стотинак метара од школе стравичан приказ. На месту где је до јуче била болница и српски Дом здравља, око њих је још двадесетак порушених српских домова. Овај је предео чинио средиште у коме су се окупљали пре-

остали Срби из окружења. Крај зграде похараног па запаљеног дома здравља, окружене бројним припадницима УН и КПС полиције, срећемо др Зорицу Јованић, директора Дома здравља. Потресна затеченим призором, прича нам пред камером како су албански полицајци предводили напад на Дом здравља и сами у том злоделу директно учествовали. „Јуришали су и на пацијенте и ту сцену нећу никад да заборавим“, речи су Зорице Јованић. Разговор са докторицом Јованић све време прекидају из оближње албанске кафане, на чијој табли пише „Бондстил“, неколико албанских младића са подигнута два прста. Опомиње нас српски полицајац, припадник КПС, да пожуримо јер их, како рече, провоцирамо.

Случај је хтео да се у дану, када се по оцени команде КФОР-а ситуација стабилизовала, затекнем са делегацијом УНМИК-а у Призрену. Град који су Албанци, поготову политичке вође, са поносом наводиле као средину у којој влада складан међунационални живот и у коме се, како кажу, „без страха за голи живот може говорити српски језик“.

Беспослена деца

Призрен је већ годинама град без душе, а ових је дана и дефинитивно сатрт. Није у Призрену порушено и попаљено све што је српско, у Призрену је уништено све што је било људско и цивилизацијско. Поред спаљеног бисера српске средњовековне културе, Богородице Љевишке, разговарамо са Албанцем Енвером Даутијем, староседеоцем из овог града. „Немам шта да вам кажем, страх ме, ово не може на добро да изађе“, поручује Даути. Само неколико минута касније, међу онима који уопште пристају да нешто кажу за српску телевизију, срећемо старину Џемаиљија, по чијем мишљењу је за ово што се у Призрену десило крива чињеница да су млади без посла. „Да имају посао не би ово радили“, каже Џемаиљи.

Обилазимо делове града. Свуда су рушевине. Поред спаљеног Владичанског двора и саборног храма светог Ђорђа, младеж албанска безбрижно испија пиће, смеју се нашим покушајима да што је могуће више камером забележимо трагове нечу-

веног дивљаштва. У томе нас спречава и строги немачки официр, чија ме дрека подсећа на филмове о Другом светском рату. Не дају нам да се примакнемо потпуно уништеном саборном храму светог Ђорђа, на чијим вратима пише „Смрт Србима – доле УНМИК“. Готово трчећи, обилазимо спаљене зграде најстарије српске Богословије. У једној од њих зверски је убијен, а потом спаљен, шездесетогодишњак Драган Недељковић. Из зграде Богословије протерано је и осам српских бескућника којима је имање спаљено још 1999, а они поверовали да могу спас да нађу у духовном храму.

Из возила којим се крећемо према спаљеном манастиру Свети Арханђели видим уништену кућу Добриле Долашевић и њених унука Маје и Дарије. Не знам шта је са њима и та ме чињеница плаши. Пар сати касније сазнајем да је и тета Добрила са унуком Мајом евакуисана у оближњи камп немачке бригаде КФОР-а на периферији града. Дарија се у време погрома задесила у Великој Хочи, где ради као учитељица. Срећом, живе су, али не и потпуно здраве. Од колегинице Драгане Зечевић, која се нешто касније пробила до прогнаника у кампу, сазнајем да је Добрила претучена и да је чувајући свој дом остала без два прста на десној руци. Ни Маја, иако запослена у мисији ОЕСЦЕ-а, није била поштеђена батина.

У Призрену су до 1999, поред Турака, Албанаца и Горанаца живели и Срби. Било их је у самом граду око десет хиљада. Након доласка међународне војне мисије, из Призрена је прогнано више од девет хиљада Срба, многи су убијени или киднаповани. Крајем те кобне 1999. у Призрену је остало нешто више од две стотине Срба. Перманентни терор над претеклима, свео је број Срба у овом граду до марта ове године на свега педесетак.

По информацијама Црвеног крста у Штрпцу, у Призрену је тренутно још четрнаесторо Срба који су, још увек се не зна како, преживели најновију албанску олују. Да ли је њих четрнаесторо довољно за декор у општинским институцијама, како би се показало функционисање зацртаних стандарда за Косово, остаје да се види.

О страдању мештана Обилића прве смо ноћи слушали само путем телефонских јављања појединих мештана. У ноћи између 17. и 18. марта Обилић је етнички очишћен. Око шест стоти-

на преосталих, од некада осам хиљада у самом граду, смештени су највећим делом у бази мултинационалне бригаде “Центар” у некадашњој касарни у Приштини. Тик уз хангаре у које су преноћили прву ноћ, лоцирани су војни објекти гарде Косовског заштитног корпуса чије је име “Адем Јашари”. Два дана касније, дошло је до физичког сукоба између припадника КФОР-а и прогнаника који су тражили да се пребаце до севера Космета. Дан касније, пошто су аутобусима УНМИК-а пребачени до спортске хале основне школе у Грачаници, сазнајемо зашто није услишена жеља протераних мештана Обилића и Приштине. Њихову евакуацију до траженог одредишта спречила је госпођа Пеги Хикс, шеф Унмиковог штаба за повратак, страхујући да ће се прогнани Срби уселити у три солитера на северу Косовске Митровице, у којима су до евакуације 18. марта живели Албанци. Док је права туча између припадника КФОР-а и мештана Обилића трајала, узалудно сам чекао одобрење од команданта кампа, ирског потпуковника, да уђем са екипом у камп. У камп је пуштена само екипа “Ројтерса”, да забележи идиличне слике о животу прогнаника у војној бази. По мало љути што смо уопште поверовали да ће нас, српске новинаре, пустити унутар кампа, одлучујемо да се сами, без било какве пратње, пробијемо до Обилића.

Горела је Церска улица

Још је горела Церска улица у којој је до јуче живело стотинак Срба. Од тридесетак кућа у овом делу Обилића остао је неупаљен само недавно реновиран дом трочлане породице Столић која је током прошлог лета масакрирана. За њихову смрт, неименовани извори из УНМИК-а тврде, директно су одговорни припадници и високи официри Косовског заштитног корпуса. Ову информацију званичници УНМИК-а никада нису хтели или смели да потврде. Кућа Столића није спаљена, али је и овом приликом обијена и похарана. На путу ка електрани Косово А спаљено је тридесетак српских домова у насељу Тодоровић. Неколико стотина метара даље од насеља, на периферији Обилића, спаљена је зграда Школског техничког центра, у коме су још 1999. године нашле протеране српске породице из Оби-

лића. Зграда је у потпуности спаљена и уништена, до ње је опљачкана али не и запаљена новија зграда у којој су до 17. марта живели Срби. У претеклој згради већ затичемо нове станаре, док неки пљачкају станове други се усељују. У центру Обилића спаљена је и зграда ЈУ програма, једина српска оаза у центру града. Од зграде се види спаљени храм у Обилићу, недавно грађен, а освештан пре неколико месеци. Све до 18. марта на периферији Обилића, недалеко од постројења термоелектране Косово Б, живео је и старина Љубиша Спасић. Кад је погром почео, успео је да евакуише породицу у оближње српско село Прилужје. У дворишту је остао сам и чекао до сутрадан да и на њега дође ред. Из куће, која је већ горела, евакуисали су га фински припадници КФОР-а. Док је одлазио, гледао је хорде како развлаче све што је за живота стекао. Целе ноћи је остао будан гледајући из Прилужја у правцу згаришта, где је нестајало све што је имао. Сутрадан рано, Љубиша Спасић се вратио у своје двориште и на улазу затекао неколико комшијских младића који разносе оно што није изгорело. Побегли су главом без обзира. У оближњем дворишту, сем два штенета, нашао је и мноштво своје имовине. Све је пријавио КФОР-у, али му до данас ништа није враћено. Спасић и данас проводи дан на свом уништеном имању, чекајући да му се врати покрадено и сагради спаљено.

Сада, петнаестак дана након стравичног погрома у коме је још тридесетак насеља етнички очишћено, док слушам изјаве страних и албанских званичника, у којима се и после свега упорно релативизује евидентан и континуиран терор над српском нацијом, чини ми се да за катарзу Албанаца засад нема изгледа. Они очигледно немају још увек било какву алтернативу фашистичко-мафијашкој идеологији која Косметом влада и која је утемељена и у привремене покрајинске институције, које су уз то и под надзором међународне заједнице. Оно што још више од тога брине јесте чињеница да се само пар албанских интелектуалаца оградило од најновијих злочина над Србима.

Док то не буде, међу Србима у централном Космету се прича о новој албанској офанзиви, о помоћи која на Космет стиже па се препродаје, или се, као у Липљану, дели по партијској линији. Кажу, предност имају чланови ДСС-а, а ако нешто претекне, онда ће се делити и онима који су остали без игде ичега.

Дани ужаса и бестијалности

Овај њоћресни извешијај који је најисан на основу низа њејосредних сведочења очевидаца само су један скромни њокушај да се ѡри-каже стравична слика ѡгрома који ће осѡати у ѡамћен као један од најбесѡијалнијих ѡкушаја да се уништи један народ, његова кулѡура и његови духовни сѡоменици, не у времену раѡа, већ у ѡрисусѡвју 18.000 војника НАТО савеза и ѡод ѡрошекѡорашом Ми-сије УН. У ѡламену цркава, кућа, болница и школа несѡала је и илузија о ѡзв. демокрајским косовским инсѡиѡуцијама које су се до јуче хвалиле својим великим усѡесима у развоју „демокрајског и мулѡиетѡничког друшѡва“. У ѡламену расѡећа, фресака и икона ѡакође се расѡршио сан да се косовски Албанци са оваквим ѡонашањем икада могу ѡрикључиѡи цивилизованој Евроѡи и свеѡу.

„Изненађење“ КФОР-а

Након трагичних догађаја марта месеца када су у стравичном рушилачком налету хиљаде Албанаца, предвођене наоружаним групама екстремиста и припадницима Косовске полиције и тзв. Косовског заштитног корпуса (КЗК), широм Покрајине кренуле у систематско етничко чишћење и уништавање православних светиња, КФОР се, у целини гледано, нашао „изненађен“.

Годинама су из центра УНМИК-а и команде КФОР-а у Приштини слани фризирани извештаји о томе да се ситуација побољшава, па је у току ове године чак планирано значајно смањење снага КФОР-а и препуштање безбедности Срба Косовској полицији (КПС), која је сматрана стубом нових, тзв. мултиетничких, институција на Косову и Метохији. Узалуд је италијан-

ски генерал Мини још прошле године упозоравао команду НАТО савеза у Бриселу да је Косово „буре барута“.

Погром над Србима

Погром над Србима, који је однео тридесетак живота, у коме је рањено неколико стотина лица (укључујући и припаднике КФОР-а), протерано преко 4.000 Срба, запаљено неколико стотина српских домова и разрушено или тешко оштећено 35 православних храмова, показао је право стање у Покрајини о коме су већ годинама говорили српски представници, посебно Епархија рашко-призренска у својим редовним саопштењима. Косовске институције, УНМИК, Косовска полиција пали су у једном дану као кула од карата, јер су грађени као „Потемкинова села“, да би се међународна заједница уверила да је мировна мисија на Косову и Метохији успешан пример „хуманитарне акције“.

Секире, ножеви, бацачи

У самом почетку приоритет КФОР-а је био да спречи евентуални упад војске СЦГ на територију Покрајине. Када је постало извесно да Министарство одбране у Београду нема такву намеру, КФОР се нашао у недоумици, пошто су правила ангажовања била мирнодопска, а не ратна. Албанци су у прве редове гурали омладину и децу, за њима су ишла наоружана лица; људи са секирама, ножевима, ватреним оружјем, гранатама и Молотовљевим коктелима, чак и антитенковским ракетним бацачима.

Позив на побуну и линч

Косовска полиција је у највећем броју случајева имала задатак да спречи већи број жртава и омогући лакше уништавање српских кућа, из којих би на брзину „евакуисали“ престрављене српске цивиле, већином старије особе, пошто су на удару били управо они делови Покрајине где су Срби још живели у тзв. мултиетничким срединама, посебно у неколико градова у којима је још од 1999. године опстало неколико десетина или стотина српских цивила. Читава стратегија била је плански организо-

вана и оркестрирана са медијима који су генерисали огромну енергију мржње, злоупотребивши један несрећан случај у коме Срби, како се касније испоставило нису уопште учествовали, као позив на колективни линч. Сви албански медији као у један глас 17. марта су отворено позвали своје становништво на општу побуну и погром над Србима.

Грци у Урошевцу

Команданти КФОР-а и УНМИК полиције су на све начине покушавали да избегну директну конфронтацију, верујући да је реч о „спонтаним демонстрацијама“. Међутим, када су на војнике НАТО савеза полетеле прве гранате и меци, постало је јасно да су мирнодопска правила непримењива. У Урошевцу су, на пример, грчки војници храбро бранили православну цркву, али након рањавања десетак војника били су принуђени на повлачење. Црква цара Уроша коју су Грци успешно бранили пет година, убрзо је изгорела у пламену.

Пет старица пред руљом у Ђаковици

У Ђаковици, неколицина италијанских падобранаца храбро су покушали да одбране цркву Пресвете Богородице (19. век) и мали парохијски дом у коме је живело пет српских старица. Када је на цркву нагрнуло преко 5.000 Албанаца, који су почели поред камења да бацају гранате и Молотовљеве коктеле, да пуцају из снајпера са оближњих зграда и рафално засипају зидове цркве и црквене порте, постало је јасно да се морају барем спасити животи српских старица, које су успешно евакуисане. Старице, које су тренутно смештене у манастиру Високи Дечани, сведоче како су италијански војници крвавих и почађавелих лица покушавали да сачувају цркву. Међутим, помоћ није стизала, а муниције више није било. И они су сами морали да се повуку. Након неколико дана, са сузама у очима, гледали су заједно са дечанским монасима шта је преостало од цркве која је сравњена са земљом и на чијем земљишту Албанци већ праве паркинг и затиру под пуном контролом општинских власти све трагове постојања православне светиње и српског народа уопште.

Васиљка, Полексија, Јелка, Нада и Драгица

После јуна 1999. године, од свих Срба општине Ђаковица који су остали да живе на својој имовини, у животу је свега пет старица, које су спас потражиле и живе у парохијској кући цркве Пресвете Богородице у Српској улици у Ђаковици. Свака старица је имала преко 70 година. Преостали грађани-Срби, који нису избегли, зверски су побијени или су киднаповани те је њихова судбина неизвесна.

Једна од пет старица, Васиљка Перић, због болести је у јануару месецу напустила парохијски дом и спас потражила у Црној Гори.

Седамнаестог марта, према казивању Наде Исаиловић, војници италијанског КФОР-а су им наредили да хитно напусте цркву и за свега пет минута се припреме за евакуацију у војну базу КФОР-а у селу Љугбунар. Тако је и урађено.

Старице нису знале о чему се ради. Тек касније су дознале о дивљачком и рушилачком нападу албанских демонстраната на објекте Српске православне цркве и куће поменутих старица које су упаљене и до темеља разрушене.

Сада се четири старице налазе у манастиру Високи Дечани. То су: Полексија-Пољка Кастратовић, Јелка Мијанић, Нада Исаиловић и Драгица Николић.

Црква Успење Пресвете Богородице у Српској улици, из 18. века, опљачкана је и разорена 17. марта. Црква, стара и нова парохијска кућа су до темеља разорене, као и зидови плаца који су ограничавали 35 ари црквеног дворишта и сада је то гола ледина на којој Албанци паркирају аутомобиле, а сам материјал је њих око 5.000 рукама и колима возио и бацио у оближњу реку Крену.

Исто је учињено и са остацима обновљеног (порушеног 1948. године) и велелепног храма Свете Тројице и спомен костурнице у Ђаковици. Он је минама разорен и у већој мери порушен у лето 1999. године, по доласку међународних снага на Косово и Метохију. Сада је ту парк на површини од 48 ари и 53 м² црквеног поседа.

Исто је учињено и са црквом-капелом светог кнеза Лазара на православном гробљу у Пискотама (српско насеље на периферији Ђаковице).

Косовска Митровица

Руља против „доносиоца демократије“

Сукоб албанске руље са УНМИК полицијом и војницима КФОР-а збио се у околини Грачанице, 17. марта 2004. год. На војнике КФОР-а насрнуло је хиљаде Албанаца предвођених наоружаним терористичким групама, које су отворале ватру на војнике НАТО снага и војне полиције. Албанци су у хиљадама насрнули на оне који су пре пет година дошли да им „донесу демократију“. Улоге су се промениле. КФОР и УНМИК полиција сада су стали на страну угрожених Срба, бранећи њихове светиње које Косово и Метохију чине делом европске хришћанске културне баштине.

Американка и убица

У Белом Пољу, повратничком српском селу код Пећи, неколицина америчких полицајаца храбро се супротставила маси од више хиљада Албанаца. „Били су то већином младићи од 17 и 18 година, са секирама, ножевима, чак и са ватреним оруж-

јем. Били су спремни да поубијају двадесетак српских повратника у овом селу, запаљеном 1999. године, у којем су Срби повратници управо успели да обнове неколико кућа и парохијски дом“, рекао је један од америчких полицајаца. Када су већ почели да насрћу на Србе, једна жена полицајац Американка убила је из пиштоља Албанца да би спасла живот једном нападнутом Србину.

Ово је масу узнемирило и збунило, што је дало времена италијанским војницима да пристигну на лице места. Међутим, одбрана села није била могућа. Срби који су били сакупљени у парохијски дом сваког тренутка су очекивали да изгоре у пламену, док су са свих страна летеле каменице и Молотовљеви коктели. Тек у последњем тренутку Италијани су успели да их евакуишу и пребаце до своје оближње базе. Све куће саграђене мукотрпним радом у претходној години од међународног новца уложеног за повратак нестале су опет у пламену.

Сукоби око Приштине

Велике, али и пресудне борбе вођене су у околини Приштине. Хиљаде Албанаца је већ у јутарњим часовима, као по договору, са својим сународницима у Митровици, који су нагннули у правцу северног, српског дела града, и били успешно одбијени, кренули у правцу српских села Чаглавице, Лапљег Села и Грачанице. На Ветернику, изнад Приштине, пробили су први кордон полиције и КФОР-а, који нису смели да пуцају у масу. Пуцњи у ваздух и сузавац нису имали много ефекта.

Албанска маса је дошла до првих српских кућа у Чаглавици и запалила их. Један војник видео је Албанца који убија живину и домаће животиње и подмеће пожар. С друге стране маса је кренула према Грачаници. Десетак шведских војника је било повређено. Постало је јасно да ће, ако се не употреби сила, српска села бити уништена.

Амерички маринци

У том тренутку, у поподневним часовима изненада су се појавили амерички маринци у оклопним возилима са великим аме-

ричким заставама, који су прешли у други сектор КФОР-а и преузели иницијативу. Очигледно, они су имали другачија правила и већа овлашћења да пуцају на разуларену масу. Када су Албанци видели да је „враг однео шалу“ и да на њих пуцају они које су сматрали својим највећим заштитницима, дали су се у бег према Приштини. Грачаница је била спасена, а линија „фронта“ поново успостављена на Ветернику изнад Приштине.

Маса се разлила по Приштини, пљачкајући и палећи возила УН-а. Тада је нападнута и српска црква св. Николе, зграда ЈУ програма и неколико преосталих српских домова чији су житељи евакуисани у последњем тренутку. У једном тренутку и зграда УНМИК-а, у којој је био сам Хари Холкери, била је у опасности. Шеф мисије УН на Косову и Метохији тог, али и наредних неколико дана, није имао власт изван зграде у којој је боравио.

Побеснели штићеници

По незваничним изворима, команду КФОР-а су преузели Американци, јер се генерал Камерхоф показао потпуно неспособним да консолидује војне снаге. Други Немац, шеф УНМИК полиције, Штефан Фелер, такође је изгубио сваку контролу над својим снагама. Градом је владао општи хаос, а међу странцима који су се до јуче осећали безбедно у својим вилама – страх да их не закачи бес њихових штићеника.

Албанци су били бесни што им није било дозвољено да „очисте“ грачаничку енклаву. Бес је у току ноћи и наредног дана искаљиван на српским кућама у Липљану, Косову Пољу и посебно Обилићу, где је спаљено или тешко оштећено на десетине српских домова, а многи Срби претучени. Као и на другим местима Косовска полиција је координисала активности, настојећи да пре доласка руље евакуише Србе, како би се српске куће могле несметано пљачкати и палити. Запаљена је црква у Косову Пољу, српска болница, школа св. Саве и зграда поште. Некада већински српски град, потпуно је етнички очишћен.

Истовремено, хиљада Албанаца из Србице, или како га Албанци називају турским именом Скендерај, кренуло је према манастиру Девич, у којем је било неколико старих монахиња и француска војна стража. Француски војници, уместо да органи-

зују одбрану манастира, само су евакуисали сестре да би потом ова древна српска светиња била до темеља спаљена, а гроб Св. Јоаникија дивљачки оскрнављен паљењем. Раскопани су и гробови монахиња, а надгробни крстови поломљени у парампарчад.

Потом су манастир почеле да „посећују“ групе Албанаца пљачкаша, који су разносили све што је преостало иза ватрене стихије.

Свињаре

Француски КФОР је такође оставио без заштите и српско село Свињаре и само евакуисао сељане. Цело село је дивљачки запаљено од стране вучитрнских Албанаца који су претходно већ пировали над згариштем цркве св. Илије у центру града. КФОР се највише концентрисао на „фронт“ у Митровици, где се окупило преко 20.000 Албанаца из Дренице, спремних да започну офанзиву на северни, српски део града, што је напоследку спречено.

Дечани

Док су те вечери над манастиром Дечани летеле минобацачке гранате, које на срећу ипак нису погодиле манастир, најгоре је било у Призрену. Већ у поподневним часовима масе Албанаца су се окупиле у центру града, почеле да дивљају, пале возила УНМИК-а, каменују зграду УНМИК администрације, а потом започну свој варварски пир над призренским црквама и преосталим српским домовима у насељу Поткаљаја.

Призренске светиње у пламену

Запаљена је Богословија св. Кирила и Методија (задужбина Симе Игуманова), велики саборни храм св. Ђорђа (који је после и миниран), Владичански двор, у коме је изгорела и стара библиотека од неколико хиљада књига, паљена је ватра у Богородици Љевишкој из 14. века, горео је Св. Спас на брду, док су српске куће у Поткаљаји немилосрдно опљачкане и запаљене. Изнад града се дизао пламен и велики дим, у коме су нестали векови српске културе и уметности. У ватри је страдало и још не-

Призор из Призрена

колико мањих цркава, које су претходно темељито опљачкане. Све призренске светиње биле су у пламену.

Призрен уништењу препустило 3.800 војника Бундесвера

Немачки КФОР као да није постојао. Од 3.800 војника Бундесвера, који су се годинама хвалили да су најуспешнији војни контингент, нису ни прстом макли да заштите иједну цркву. Истина, спасени су људски животи, пошто је очигледно намера организатора погрома била да се избегну веће цивилне жртве и уништи пре свега српска имовина и светиње. Многи Срби су били претучени, али су ипак евакуисани до немачке војне базе. Немачки војници су мирно посматрали запаљене храмове и фотографисали их, што се може видети у најновијем издању њиховог војног часописа. Није коришћен сузавац као код Грачанице, када је разбијена маса нападача. Једноставно, наредба је била да се Призрен препусти уништењу.

Монструми пред Архангелима

Истовремено маса Албанаца кренула је на манастир Свете Архангеле, удаљене неколико километара јужно од града. Иако су Немци могли да поставе барикаде и оклопна возила и блокирају пут изнад кога се с једне стране уздиу литице, а с друге стране тече река, руља је сасвим несметано дошла до манастира. Немци су само на брзину евакуисали монахе и затим мирно пустили Албанце да опљачкају и запале манастир, не испаливши чак ни један метак у ваздух.

Немачка застава над српским згариштима

Ниједна немачка војна фортификација око манастира није оштећена у нападу и над згариштем манастира и даље се вије застава Немачке као сраман пример саучесништва у злочину. По признању једног искреног и потресеног немачког војника, стража која је до јуче обећавала монасима заштиту, имала је наредбу да се не супротставља маси, него је мирно

Остаци конака манастира светих Архангела

посматрала раскопавање гроба цара Душана и паљење капеле св. владике Николаја Жичког, са вредним иконостасом и иконама.

Манастир је нестајао у пламену док се над згариштима светиња Призрена шенлучило до у зору. Призрен је преко ноћи од косовског Јерусалима постао згариште које подсећа на најзаосталије авганистанске касабе. Срамно и кукавичко понашање војника Бундесвера остаће у болној успомени призренских Срба и Српске Православне Цркве, који у сећању још чувају слично понашање немачких војника из Другог светског рата. Док су с једне стране грчки и италијански и други војници храбро бранили оно што су били дужни да чувају, Немци су хулиганима једноставно препустили највеће уметничко благо СПЦ и српског народа на потпуно уништење.

Хорде Арбанаса у Косовском Поморављу

Те вечери тешко је било и у Косовском Поморављу, где је отац Драган у Витини са неколицином Срба у последњем тренутку спасен од стране америчких војника. У истом тренутку у Гњилану су хорде Албанаца, као по већ утврђеном плану, ишле од једне до друге српске куће и палиле српску имовину. Црква је опет, захваљујући америчком КФОР-у, остала заштићена. Вандализам и демолирање српских кућа наставило се и у Косовској Каменици.

Борбе у Митровици

У Митровици су и даље вођене борбе између КФОР-а и албанских снајпериста, који су пуцали из албанских солитера који се налазе у северном, српском делу града. Напослетку, КФОР је био присиљен да их исели у јужни део града, где је већ у пламену нестајала српска црква св. Саве са парохијским домом. Истовремено, албанске минобацачке гранате из јужног дела града падале су око српске болнице на северној страни Ибра. Срби су били спремни за одбрану и да нипошто не дозволе да се над њима учини оно што се догодило у другим деловима Косова и Метохије. Француски КФОР, који је показао неодлучност у Де-

вичу и Свињарима, ипак је помогао Србима да спрече албански продор на север и несагледиве злочине који би уследили.

Бестијалности у Подујеву, Приштини и Призрену

Нажалост, и у Подујеву је запаљена православна црква. Чешки официр бранио је цркву и гробље, али је био присиљен на повлачење. Врло је потресно за прашке новине описао дивљање разуларене руље која је отварала српске гробове, отварала ковчеге и разбацивали кости умрлих Срба. Овакав степен колективне бестијалности и мртвоскрнављења није забележен у новијој историји цивилизоване Европе.

Војници су повраћали гледајући сатанистички пир над костима покојника. Слични примери су забележени и на другим местима на Косову и Метохији, где је десетине гробаља оскрнављено. Изнад старе приштинске цркве стоје отворене две старе гробнице из којих су повађене кости, а у призренској цркви св. Ђорђа Албанци су пијучима отварали гробнице угледних Призренаца и уништавали сваки знак крста.

Одбрана манастира Соколице

Истовремено, владика Артемије је потрчао да буквално својим животом сачува манастир Соколицу поред Митровице, из које је КФОР присилно већ био евакуисао монахиње. Видевши епископа, који је одлучио да, ако треба, сам остане у манастиру, као и чврсту решеност монахиња да се врате у своју светињу и сачувају је од уништења, КФОР је издао наредбу да се сестре врате, а манастир брани по сваку цену.

**Извештај саставила екипа
ЕРП КИМ Инфо-службе, Грачаница**

Линч у Белом Пољу*

Седмнаестог марта одржан је састанак у Белом Пољу, код Пећи, поводом градње 67 кућа и повраћка расељених Срба који живе у централној Србији. На састанку је одлучено да се формира коначан списак за шездесет седм пошеницијалних кандидата, расељених лица. Састанак је одржан уз присуство чланова Међународне агенције за европску перспективу, преко које би ишло финансирање и изградња кућа, и српских представника за општину Пећ. Састанак је одржан у црквеном дому. Присутствовало је шездесет четворо људи, њих седам из Координационог центра и чланови из ове међународне организације – рекао је Миодраг Рајовић, координатор за општину Пећ Координационог центра за Косово и Метохију. Миодраг Рајовић је учесник монструозног арбанашког најада на голоруче Србе-повраћнике у Белом Пољу. Рајовић говори за Хвосно.

Након тог састанка, људи који живе у Белом Пољу приредили су нам ручак. После ручка, обишли смо куће које су изграђене. Да видимо како изгледају, шта су све добили од ствари, покућства. Док смо обилазили куће дотрчали су две полицајке. Одакле су се појавиле то нико не зна, полицајке из Косовске полиције, КПС. Вичу, галаме: „Молимо вас, склоните се одатле, дођите овамо... да се сви групишемо.“ Сви смо се вратили, прикупили у црквени дом.

Полицајци-извиђачи и посматрачи

Појавило се неколико полицајаца Косовске полиције, који су инсистирали да уђемо у зграду, да не провоцирамо. Маса се

* Чланак преузет из часописа "Хвосно", број 38, април 2004

већ повећавала. На раздаљини од неких 50 метара од зграде већ се формирала руља. Неких десетак војника КФОР-а их је спречавало да наставе даље, а једно можда 20–30 полицајаца КПС и УНМИК полиције, који су више посматрали него било шта покушавали да ово спрече. То је трајало неких 40 минута до сат времена. Урликали су: „УЂК, УЂК“, шта све нису говорили, не разумем језик али знам, препознајем ту њихову некакву паролу, ето тако да кажем. После тога су се они разишли. Та прва група их је било око можда 500 људи. То је нека моја слободна процена, можда и више. Они су се разишли.

Амерички полицајци штите Србе

Није прошло ни десет минута, одједном се појавила маса, па сви сад знаш немаш тих могућности да процениш, са свих страна долазе. Надиру ко мрави. Можда 4–5 хиљада, можда и више. То нико више није могао да заустави. Полиција КПС и УНМИК-а, они су се потпуно повукли од цркве на овамо можда неких 50–70 метара су напустили тај простор. Њима је ослобођено после да они могу несметано да уђу у ово двориште цркве, пошто је оно ограђено, баш тај простор, јер се у дворишту налази и гробље белопољско. Црква је у дворишту.

У моменту се појавио амерички полицајац, „унмик“ полицајац, из УНМИК-а, али амерички полицајац, сав уплашен, задихан, покушава мобилним телефоном да добије базу КФОР-а, још једно 2–3 полицајца исто америчка, и баш их брига. Овај је узбуђено покушавао да добије базу КФОР-а. Неколико пута зове, галами, већ осетио да ситуација може да буде експлозивна. То све можда траје неких пола сата отприлике, то дозивање, а можда и мање, сад у тим моментима човек не може да прати... и покушао је да са базом КФОРА уговори да они дођу, да они и обезбеде евакуацију, и они су дошли.

Крвава представа је изрежирана

Пре тога се појавио неки тенк, па онда неколико ципова италијанског КФОР-а. Сад не знам. То што може да стане војника, сад не знам колико може 20–30 војника који су се распоредили

око дворишта. Међутим, нису реаговали исто као и сви остали, него пушке на готовс и посматрају. За разлику од оних полицајаца који само прекрштених руку, пуше цигарете и оно удаљени 80 метара, посматрају. Другим речима: завршавајте посао. И то је на крају све стварно личило на једну добро изрежирану представу. Договорено, по тачно утврђеним моментима шта ће када се догоди.

На брисаном простору

Стигло је возило КФОР-а, камион, два камиона су стигла, једно два-три ципа, али су били паркирани на крају дворишта, тако да нама је остао један брисан простор 150 м можда и више у околини, то су све само процене. Овај полицајац који је био у згради са нама, он је уговорио на знак овог из КФОР-а да ми протрчимо тих 150 метара и да, у ствари, на том простору је било неколико полицајаца УНМИК полиције, и ми смо кренули. Кад је он рекао: „Крените“, ми смо кренули. Тада је са свих страна... они су прескакали ограду, ломили капију... Каменица... то је невероватно, к’о киша. Ко град кад пада. То нису каменчићи,

Бело Поље

то је камење као ова чаша, пола кила бре. То куда лупи, горе него метак.

Мотке носе, ножеве... То је јурнуло са свих страна. Општи метеж. Полиција не реагује. Нико ништа. Галаме, вичу, оно... Војника КФОР-а било је око двадесетак, можда и тридесет и више... Били су распоређени около, али не реагују ништа. Ми смо кренули. Један део од тридесет четири поново се вратио у зграду, јер су они улетели већ у двориште. Прва група у којој сам ја био, ми смо отишли. У тој групи је било највише повређених. Било је доста старих који нису могли да трче сто педесет метара као ови млађи. Млађи су утрчали у камион и ципове. Ја сам некако стигао до ципа. Ушао у цип... Једва су нас пустили да уђемо у цип. Као строго се мора у камион. Уђосмо на силу.

Под ударцима камења

Они који су се вратили назад, они су остали. Они су гледали шта се догађа. Ми нисмо имали прилике да гледамо. Један Бачевић је одмах рањен. Пришао је један мајмун и закачио га ножем. Покушао је и други убод ножем. Човек каже: „Ја сам осетио да ме нешто боли.“ Али није застао. Наставио је да трчи и даље. Тај се, лудак с ножем, пошто није завршио посао, јер су Срби ушли у камионе а Италијани припуцали у ваздух, вратио се корак два уназад, по причи оних који су видели, и сјурио низ једну благу косину, од четири-пет метара, и кренуо према једном старцу који је пао под ударцима камења. Пао је још један са торбом поред њега. И он је кренуо према њима.

Американка је донела спас

Полицајка која је била до њих, Американка, извукла је пиштољ и пуцала неколико пута увис да га упозори. Викала: „Стоп, стоп!...“ Није хтео да стане. Она је пуцала у њега. И он је пао. То је, у ствари, зауставило масу да нас не масакрира. То се све догађало у моменту претрчавања. У трену. Неке су чак из камиона извлачили. Покушавали су да их извуку напоље и убију. Поред војника. Јадни војници су пуцали увис, скоро сви. Али, пошто нема-

ју наредбу, вероватно, да пуцају у њих... Они су то знали. Преко тенка прескачу. Преко тенка, да не верујеш...

Ватра на све стране

У тој првој групи повређено је око дванаест људи. Тројица теже. Одвезли су нас у базу КФОР-а. Људи су једва ходали. Повређене су одвели у амбуланту. Овом избоденом су зашили рану и дали инфузију и пружили помоћ онима поломљених ребара, главе, руку и ногу... Крвави људи, једва су ишли... Ми смо се, та прва група, извукли. Друга група која се вратила и остала у згради парохијског дома била је дивље засута камењем. Полупали су прозоре, ломили врата... Бацали Молотовљеве коктеле, шта ли... Неке флаше са бензином. Запалили су парохијски дом. Ватра је горела на све стране. Пуцњи а пре свега убиство овог убице њих је поколебало.

Дванаест повређених

Онај што је мегафоном водио масу нешто им је рекао. Дивљаци су застали. Улетели су онда војници КФОР-а, италијански, око зграде. Један је ушао и питао ове што су остали: „Дал’ сте живи?“. Они су бранили главе столицама, од камења, од свега. И кад више нису могли, онда су се у један ћошак њих петнаест шћућурили, иза фрижидера и за свега што је могло да се нађе. Војници КФОР-а су их извукли до камиона...

Дванаест је повређено што теже, што лакше. Тројица су пребачена у болницу немачког КФОР-а у Призрен. Они су били тамо десетак дана на лечењу. Двојица су пребачена пре, а трећи, којем је била шака поломљена, а он то није ни знао пребачен је два дана касније. Повређени су били Миладин Бачевић, Ранђел Арсенијевић и Миодраг Петровић.

Пљачка па паљевина

Задржани смо били у бази КФОР-а до 30. марта. У међувремену, они су опљачкали и запалили комплетно Бело Поље, уништили оно што је саграђено. Шест контејнера за прихват, где су

имали и неке магацине, купатило... Све је то запаљено. Од метала... веровали или не, као да је било од папира. На наше инсистирање, после три-четири дана, командант КФОР-а нас је одвео тамо да видимо на шта личи Бело Поље. Изгорео метал, као да је од папира. Како се све то истопило? Нема ништа! Као да је коришћена нека специјална запаљива маса. Црква уништена потпуно, остале само зидине. Седамдесет посто куће су потпуно уништене. Остале имају тежа оштећена. Столарија није нигде остала. Што није било полупано све су однели. Ствари које су људи имали унутра такође су однете. Свака кућа је изнутра запаљена. Пар кровова је остало, али је унутра све изгорело.

Посетиоци

Свакодневно су долазили разни из „међународних, невладиних или ко зна којих организација“, КФОР, УНМИК... да нас обилазе. Све могуће ТВ куће, посебно из Италије, новинске агенције, Француске, Немачке, Енглеске... Италијани су били марљивији у разговору од ових других. Ко год је био заинтере-

Бело Поље

сован, могао је да разговара са њима. Био је представник америчке и енглеске амбасаде. Пуно их је било. После наших разговора, који су били мучни, њихов заједнички коментар је да је све то испланирано. Они признају и прихватају то што смо ми њима рекли. Да су, као, били изненађени реакцијом, да се на такав начин све то на дивљачки начин може уништити.

Дивљање је трајало два дана

Интересантно је да је све то у року од пола сата све уништено. Багер то не би тако уништио. Рушилачки су пред собом све однели. Они су тога дана, чак и све оне српске куће, у околним селима, које су преостале око Пећи, запалили. То је све горело. Запалили су и цркву у граду. Митрополију у центру града. Онда су нам причали сутрадан, по изјави ових УНМИК полицајаца, да су им скоро сва возила уништена. Све су то запалили, демолирали. Многе су радње шиптарске запалили и поломили, оних власника који први дан нису учествовали у тим демонстрацијама. Терористи су то урадили. И то дивљање је трајало једно два дана.

Италијани нису задуго смели, или нису хтели да сиђу у село. Долазило је до пушкарања. Пуцали су на Италијане неколико пута. Јер су Шиптари пар дана пљачкали село. Што им не треба, или не могу да однесу, униште.

У хаосу

Тог дана у Белом Пољу било нас је 34. Био је представник агенције која прати повратак и тројица из Координационог центра. Од оних који живе у Белом Пољу било је половина и око 10–12 њихових гостију. Да ова жена није пуцала све би нас побили. Она нас је, практично, спасила. Како би војници реаговали, не знам. У тим моментима шта би они урадили, не знам. Ова жена, која је пуцала, била је касније код нас. Сама признаје да се сећа свега што је било, али момента када је испалила метак није била свесна. То је био хаос један, невероватан. Тренуци у којима се човек изгуби. То се у једном филму тако не догађа. То се тако брзо одвијало. Заштитили су је њене колеге, такође Американци. Стали су пред масу, испред ње.

Предводници терориста

Полицајци, из Косовске полиције, дошли су пре демонстра-ната једно петнаестак минута. Имам утисак да су обавестили масу која се ту створила одмах. Полицајци су се пред масом повукли. Померили су своја возила. И посматрали су шта се догађа прекрштених руку. Неки су чак пушили и смејали се. То су нам потврдили и ови из међународних организација, који су нас после посећивали. Исто то они кажу. Нико није рекао да то није тачно. Да, да, климају главом, имамо тачне информације, да уопште нису реаговали. Нису хтели да реагују. Због чега? Наводно ће они да испитају, да провере.

Немамо информацију зашто нису ударили на Шпанце. Коментарисало се да су Шпанци били спремни да другачије реагују. Вероватно су им Шпанци дали неке ствари до знања. Терористи су прецизно знали шта могу и где. Ови Италијани... Кад их посматраш, то су све деца. Они су се од те дивље масе преплашили. Колико год да су професионалци, личе на дечурлију. Тако изгледају младолико, као да немају ни по осамнаест година. И на крају шта су могли да ураде пред руљом!?

То је невероватно! Нисам могао да верујем, да то нисам доживео, да човек тако лако може да погине од камења. Пада камење као град. Петсто, хиљаду комада. Не можеш да се склониш. Горе је него меци из пушке. Стравично.

Необећана безбедност

Ишао сам после свега на неке разговоре и са онима који су долазили да нас посећују. Нико ништа неће да каже. Захтевао сам, од команданта базе италијанске, да нам се каже јасно и гласно, да ли су они спремни, ако су људи решили да остану, да сто посто чувају те људе. Не само на реч, него написмено. Да потпишу, да овере. Да људе обезбеде. Међутим, они то избегавају. У разговору кажу: ми ћемо то урадити. Ово је за нас наук и вероватно нећемо обезбеђивати, не само Бело Поље, него и све друго, као што смо то радили до сада. Стиже појачање. Међутим, све је... Они ће то можда за кратко време, наизглед, појачати. А онда ће, за месец дана, проценити: ево сад је нормално...

Бело Поље

Па све испочетка. Сада ћемо да смањимо на том пункту уместо двадесет оставићемо два војника. На другом месту биће три. Опет по старом. Ко зна?

Али смо тражили написмено гаранције. Неће они то да прихвате. Договорили смо се са овима у селу који су остали да стално траже гаранције. Не на њихову реч, него да потпишу. Ако не могу, нека кажу да ми идемо. Али њима то не одговара. Њима одговара да се ту задрже границе Срба. Нити кажу да одемо нити да останемо. Мада, чини нам се, одговарало би им да останемо. Јер, наш одлазак је пораз за њих. „Чували“ толике године и нису могли да сачувају.

Велика материјална штета

Та материјална штета је огромна. Гробље белопољско је потпуно уништено. А вероватно и градско, јер се ослањају једно на друго. Они су у том налету све то, практично, збрисали. Чак су, рекли су то, и неке гробнице раскопавали. Ко зна шта су тражили. Црква је уништена потпуно. Црквени дом, који је пре годину дана од темеља обнављан, до темеља је разорен. О кућама да

и не говорим. Скоро је све уништено. Остатак није за употребу. Све мора изнова да се ради. Гледајући споља, може да завара, али сваки зид мора изнова да се зида. Све што је било изложено толикој температури, мора да се обрушава и руни. Не знам тачно тај податак колико је новчано издвајано за градњу тих кућа. Зависно од квадратуре, од шездесет до осамдесет квадрата. Али не мање од 15–20 хиљада евра по једном објекту.

Подмукла качачка намера

Оних, којима су куће направљене, остало је десетак. Они су и даље у бази КФОР-а. Договор је са КФОР-ом да, када буде прва прилика, и они који су изашли, организујемо поновни одлазак у Бело Поље. Инсистирали смо да за почетак прво буде обновљена црква и парохијски дом. Страшно је, али и ово треба рећи. Шиптари су, сутрадан, пошто је онај бандит убијен у црквеном дворишту, донели венац на место његове погибије. Значи, у црквено двориште. Нормално, да на то не смемо да пристајемо. Ту им је намера да брзо подигну споменик. Па ће да се обилази нон-стоп! Па провокације. Први услов Срба био је да се уклони венац. Једва су пристали на то. Рекли су Срби: „Ако не склоните венац, сви се враћамо!“.

Сада ће се правити црквени дом. Наводно све то треба да општинска управа санира, адаптира и среди. Уз асистенцију КФОР-а и УНМИК-а, који ће то да надгледају. Како ће то даље ићи, видећемо. Да ли ће то ићи одмах, или ће трајати, Бог зна. Долазили су неки представници шиптарске власти, али нисмо хтели да их примимо. Само су примљени Шиптари из „Норвешког савета“, једна шефица. И то на инсистирање команданта КФОР-а. Дошао је и замолио да је примимо.

Лицемери нуде помоћ

Била је и једна делегација некакве католичке организације за хуманитарну помоћ. У суштини су долазили да лицемерно питају: „Треба ли вам некаква помоћ?“ Ми смо храну, одећу, обућу, преобуку, све добили од КФОР-а. Онда су одлазили људи, јер ми нисмо наше жеље изразили. То нам је рекла једна да-

ма из УНМИК-а, из Пећи. Ми смо им рекли да не очекују ваљда од ових несрећника неку помоћ од њих да би је трпали у џакове. Нама таква помоћ није требала. Рекли смо им нека сиђу у село и да виде шта ту ваља радити. Циљ им је био да дођу, да се то медијски забележи. Сваких пола сата иста питања. Међутим, и војници су то увидели, па су нас узимали у заштиту, од тих парадера „душебрижника“.

Узели су нам телефоне чим смо дошли у базу. Да им случајно не би откривали положаје, шта ли? Давали су нам их по пола сата. Али, обично није било мреже. И кад си некога чуо, обично је то било на брзину.

Било је повређених италијанских војника, не знам колико. Из УНМИК полиције повређена су два Американца. Када смо били у амбуланти дошла су и три-четири повређена војника.

Млаћење празне сламе

После свега овога једино могуће је, без обзира на било чије убеђење, све је млаћење празне сламе... Само они, који су живели тамо са Шиптарима, који контактирају са свим овим појавама, могу нешто да кажу. Они из кабинета што причају, живе везе немају. То су приче без везе. Једини решив проблем, то је подела. Каква подела, у којем проценту, ја не знам. То зависи од разноразних центара моћи. Само подела, других разговора нема више. То чак и странци кажу који су све ово гледали. Сами признају.

Не могу да верују да су људи толиком мржњом опседнути. Кажу: невероватно. Шта је са тим Шиптарима да из те мржње све уништавају пред собом. Кажу: све уништавају, уништавају и наше, нас који смо због њих дошли. Велика је мржња код ове губе изражена. Мада ми знамо, ми који смо са њима живели, ко су они. Како размишљају, како живе. Шта би све нама урадили, да су у стању. Једини начин да се Србија спаси и да се сви ми спасимо јесте подела. Како и на који начин? Не знам. Знам, да им једна кућа међу наших две стотине, правиће разне невоље. Ко не зна ко су Шиптари, он може разне приче да прича. Шиптари, чега су се дочепали, они су нам запалили, све живо што су могли, побили су.

Лична моја жеља је, причам у моје име, да се обезбеди подела и да се обавезно сачува Патријаршија и Дечане. Да то остане тамо негде ван, па то нема везе. Повратак Срба у Метохију, у нека забита села, такође нема везе. Повратак Срба у Метохију не може да успе ако се Срби не врате у значајној мери у град Пећ. Да нас не условљавају за обилазак Патријаршије. Ми знамо шта је Патријаршија. Да је срећа и да Патријарх српски столује у Пећи.

Нас на простору Метохије није било пет година. Они су сада показали какви су. Не могу да нас виде очима. Чим види Србина, он га убија. Приче о неким мешовитим, мултиетничким срединама су спрдње. Има разних наших института и саветника, Боже сачувај. Многи се интереси овде преламају, ми то знамо – рекао је Миодраг Рајовић.

З. ЂОРЂЕВИЋ

„Не бој се мало стадо“

О свећење обновљеног парохијског дома с благословом Владике рашко-призренског Артемија обавио је игуман манастира Високи Дечани отац Теодосије (Шибалић) са дечанским монасима и уз присуство монахиња манастира Пећке Патријаршије. Обреду је присуствовало 17 српских повратника, као и представници италијанског КФОР-а: генерал Алберто Примичери са својим официрима и војницима, који су радили на обнови храма. Белопољци су већ започели и чишћење храма Пресвете Богородице који је у прошломесечним нередима демолиран, а ускоро ће кренути и са обновом својих по други пут запаљених домова.

La casa della Speranza

Игуман Теодосије је у својој беседи најпре захвалио италијанском генералу Алберту Примичерију и представницима италијанског КФОР-а који су 17. марта спасли животе Србе повратника и омогућили њихов повратак у родно село. Он је упоредио њихово хришћанско дело са подвигом „милостивог Самарјанина“ (из Светог Писма), који је не само спасао живот раненом путнику него му и ране превиио и сместио га у дом како би се и даље старао о њему. Дечански игуман је такође упутио речи охрабрења Србима повратницима, који се по други пут враћају на згаришта својих домова, чврсто решени да остану на својим огњиштима, подсетивши их на јеванђелске речи Господа Христа: „Не бој се мало стадо, јер би воља Оца вашег да вам даде Царство“ (Лука 12, 32).

Седamnaест Срба повратника из села Белог Поља надомак Пећи поново су се вратили на згаришта својих недавно обновљених домова, који су по други пут запаљени у налету преко 5.000 Албанаца 17. марта 2004. године. Том приликом дванаест Срба је лакше рањено, а око 20 обновљених повратничких кућа је опљачкано и запаљено. Италијански војници су у последњем тренутку евакуисали Србе из парохијског дома, који је већ био у пламену. Срби су евакуисани у оближњу италијанску базу КФОР-а, док су италијански војници у року од месец дана сопственим трудом и средствима обновили парохијски дом, где ће повратници за почетак бити смештени док се не обнове остале српске куће и омогући повратак преосталих српских породица.

Игуман Теодосије је изјавио да „овај племенити гест италијанског КФОР-а представља јединствен пример на целом Косову и Метохији, јер су војници КФОР-а не само учествовали у обезбеђивању повратка прогнаних Срба него су и сопственим рукама учествовали у рашчишћавању згаришта парохијског дома и његовој обнови“. Иначе, италијански КФОР је сачувао повратничка села Бичу и Грабац, из којих су 17. марта били евакуисани Срби. Само је у Бичи једна кућа запаљена, док су сви остали повратнички домови сачувани, иако су албански екстремисти сатима пуцали из ватреног оружја на војнике КФОР-а који су чували ова српска села.

Према одлуци међународних власти, читаву штету која је начињена на српским домовима и светињама широм Косова и Метохије надокнадиће косовске (албанске) институције, а посебна средства биће издвојена из буџета општина у којима су паљене српске куће и цркве. На предлог италијанских војника обновљени парохијски дом у Белом Пољу назван је „Кућа наде“ – *La casa della Speranza*.

**Извештај саставила екипа
ЕРП КИМ ИНФО-СЛУЖБЕ, ГРАЧАНИЦА**

*Сведочансїва немачке хуманитарке из Призрена:
Све је ѿдсећало на Немачку тїридесетїих*

Мржња с мирисом бензина

Одлазимо до изгореле цркве и видим двадесетак ѿразних бензинских кантїи... Не, нико не сїрема тїолику количину бензина за један „сїонїани народни ѿрошесї“, ово је све мараљиво ѿриїремљено...

Забележио Владимир Умељїћ, Франкфуртї

Немица у служби једне интернационалне хуманитарне организације у Призрену (име познато редакцији) по повратку у Немачку, уз фотографије које је снимила, испричала је причу о паљењу Призрена, древног града чијом су мултиетничношћу последњих година махали међународни ментори Ко-метске драме:

„17. март 2004. године, још седам дана и долази пета годишњица НАТО-рата против Југославије. Вече је, око шест сати, возимо се кроз Призрен. Упада ми у очи да су кафићи и радње затворени и, потом, да на улицама нема жена и врло ретко се виде старији људи. Мој босански возач мили кроз уске улице, пролазимо поред једне куће која гори. Један усамљени човек покушава да танушним баштенским цревом нешто учини против ватрене стихије и пренеражава ме

да нико из безпрегледне гоми-
ле људи не покушава да му по-
могне. Изненада постајем све-
сна, да на стрмини испод утвр-
ђења горе многобројне куће –
то је српски део града...

Срећем своје косовско-ал-
банске и турске познанике и
одмах ме воде на терасу, ода-
кле се види како српску право-
славну цркву прождире пла-
мен; док сам тражила свој фо-
то-апарат, руши се црквена ку-
пола и нестаје у пламеном мо-
ру а окупљена гомила гласно
ликује, слави и аплаудира...

Призрен

Одлазимо на лице места и моји познаници ме тихо упозора-
вају да не фотографишем. На Шедрвану, централном тргу ис-
пред православне цркве, густо збијена гомила албанских мла-
дића не допушта КФОР-ватрогасцима да приђу цркви... КФОР
допушта, толерише све то...

Следећег јутра посећујем колеге из АЦБ, чији задатак је био
да граде куће за српске повратнике... Они се пакују и враћају за
Немачку јер после ове ноћи је јасно да је њихов рад изгубио сва-
ки смисао. И ОЕБС као и УН-организације затварају своја пред-
ставништва.

Из вести сазнајемо да по читавом Косову и Метохији горе
српске куће, цркве и манастири, да у Београду и Нишу напада-
ју хамије...

Чујем од једног огорченог КФОР-ватрогасца, који не зна да
је у непосредној близини неко ко говори немачки, како каже
својим колегама: „Од 1999. године штити КФОР ову цркву и
умотава је у бодљикаву жицу, а сад су наши војници кукавички
побегли испред каменица ових младих албанских „јунака“!

Напуштамо град и возимо преко Ђаковице и Пећи за Црну
Гору. Успут пролазимо поред Дечана, са његовим чувеним пра-
старим манастиром. На једном раскршћу више хиљада младих
Албанаца, један темпераментни говорник, таласање многоброј-

них албанских застава, делују претеће и осећам растући страх, да се спремају да нападну манастир у Дечанима. Сутрадан сам чула да су на манастир испаљене гранате или ракете...

Како описати ту ноћ? Цркве горе, лица спалитеља обасјана пламеном, неки ликују или су испуњени очигледним немим задовољством, други делују забринуто или чак утучено, а нека пак су потпуно равнодушна. И нико не покушава да се супростави безумљу... КФОР није реаговао. Сутрадан сам правила снимке, иста лица. Никада нећу схватити степен мржње, који ослобађа такву бесмислену разарачку енергију. Али сада наслућујем атмосферу у мојој земљи, Немачкој, из тридесетих година прошлог века, када су синагоге почеле да горе..."

Призрен, црква светог Ђорђа

Немачки медији и Космет:

Искривљена слика у служби полијтике

Да ли су немачки војници ваљано обавили посао?

Хајл Косова!

„Чему слави сада немачке војнике на Косово? Шта они има тамо да чувају и кога, кад се зна да су сви Срби поштерани и да су Албанци у последњих пет година, под заштитом немачких војника, успели да униште све цркве и манастире?“, пита се коментатор локалне телевизије из Посидама

Пише: Никола Живковић, Берлин

Седамнаести март 2004. Главне вести дана на Другом немачком ТВ-програму, ЗДФ, почињу у седам увече, а на Првом ТВ-програму један час касније. И једна и друга државна станица као вест дана нису пренеле драматичне догађаје са Косова. За разлику од, рецимо, британске станице Би-Би-Си, која је као вест дана прогласила драматичне догађаје са Косова и где су њени гледаоци могли да чују директан интервју са монахом из Дечана, оцем Савом, немачка телевизија информисала је о тим догађајима веома кратко, а и оно што су говорили саопштено је на следећи начин:

„На Косову су избили међуетнички сукоби. Непосредни повод јесте смрт два албанска дечака, која су се утопила у реци. Албанци тврде да су за трагедију криви Срби, који су са псима журили албанску децу и они нису видели други излаз него да скоче у брзу реку, где су се удавили“.

Тон је пратила слика спаљивања Бајракли хамије у Београду и то уз коментар да су, према „још непотврђеним вестима и Албанци, као одговор, оштетили и спалили неке српске цркве на Косову“.

Слична информација ишла је преко немачких ТВ-станица и следећа два дана. И опет су вести са Косова биле штуре, а слика је приказивала спаљивање хамије у Београду и Нишу. Као и у животу уопште, далеко је интересантније оно што нису приказали, а што јесу већина других медија на Западу. Дакле, да су демонстранти насрнули и на све српске православне цркве на Косову и Метохији, али су НАТО-војници у већини случајева барем покушали да бране, а многе су и одбранили, као што је случај са италијанским војницима. Немачки листови били су далеко подробнији и критичнији према сопственим војним и полицијским снагама на Космету. Овде у првом реду издвајам *Јунге велт*, *Нојес Дојчланд* (левичарски листови са малим тиражом и малим утицајем). Од највећих листова, овде треба споменути *Зидојче цај-џунг* из Минхена, који је осудио понашање немачких војних снага. Водили су и разговор са командантом, немачким генералом Камерхофом. Он се и на овом месту покушао да оправда чињеницом да су међу демонстрантима били цивили, жене и деца и да нису „хтели да пуцају у њих“. Немачки генерал није имао одговор на питање, како то да су, рецимо, италијански војници успели да одбране српске цркве и манастире? Зар и пред Пећком патријаршијом нису такође навалили цивили? Српска страна тврди да Немци уопште и нису покушали да бране цркве и манастире, већ да су мирно посматрали како руља пали и уништава све пред собом. На сва та питања немачки генерал није имао никак другог одговор сем да понавља да остаје при својој тврдњи да његови војници нису имали други излаз него да се повуку.

У истом тону реаговали су и немачки одговорни политичари. Потпуно су узели у одбрану понашање својих војника и наредили су слање додатних снага. На једној локалној телевизији из Потсдама могло се чути ово питање: „Чему слати сада немачке војнике на Косово? Шта они има тамо да чувају и кога, кад се зна да су сви Срби протерани и да су Албанци у последњих пет година, под заштитом немачких војника, успели да униште све цркве и манастире?“

Упада у очи да многе познате немачке личности из света политике, медија и културе, који су се у последњих десетак година веома гласно борили „за национална права Албанаца на Косову“, сада ћуте. Нису ни једном речју осудили етничко чишћење и злочине над српским цивилним становништвом. Међу политичарима овде издвајам министра спољних послова Јошку Фишера и немачког политичара, која седи у Европском парламенту, Дорис Пак, познату лобисткињу за Хрвате и Албанце, која никада није показала ни мало сућути за страдање Срба, па чак ни тада када је то било тако очевидно, као што је случај са протеривањем две стотине хиљада Срба из Крајине, августа 1995. Ово важи и за листове *ФАЦ*, *Велт* и *Шпигл*. И немачка десница, за разлику од, на пример, француске или италијанске, такође се и овде показала изразито антисрпском. Гинтер Грас, немачки писац, и философ Јирген Хабермас, који су потписали неколико петиција у којима се захтева кажњавање и бомбардовање Србије, остали су сада неми. Листа би била предуга. Довољно је погледати моју књигу *Слика Срба у немачким медијима 1990–2000*, издавач Прометеј, где су сва та имена детаљно обрађена. Сви они, као гласни и велики поборници заштите „људских права“ сада нису видели разлог да се ангажују. Да ли то значи да одобравају злочине почињене марта месеца ове године на Косову и Метохији?

Где лежи разлог за тако необјективно извештавање? Мени изгледа да га треба тражити у следећој чињеници: пуних пет година немачка службена политика и њени медији преносили су необјективну и лажну слику о стању на Космету. Бројне делегације немачких политичара, новинара и невладиних организација прошетале су се од лета 1999. том српском покрајином, понављајући увек једну те исту причу:

„После пораза злочиначког српског режима на Косову, народима Косова стигла је, са доласком НАТО-војника, слобода и демократија.“

За то време једва да су спомињали, или су сасвим прећутали страдања Срба, уништавање њихових светиња. Нису говорили да је под „немачком и НАТО заштитом“ убијено или киднаповано две хиљаде Срба, протерано преко две стотине хиљада Срба, уништено скоро две стотине цркава. На тај начин немач-

ка јавност стекла је потпуно погрешну слику о стварном стању на Космету, па је и сасвим логично да су ти догађаји изненадили немачке политичаре и штампу. На основу првих реакција немачких државника, нема никаквих наговештаја да би немачка политика била вољна да озбиљно преиспита своју одговорност и погрешно вођену политику на Космету. И после свега што се догодило, немачке војне власти у Призрену настоје да умање албанске злочине и да „купе време“ тиме што декларативно понављају своју решеност да „изграде мултиетничко друштво“, а при томе су све до сада радили само на једноме: стварању албанске државе Косово, у којој могу да живе само Албанци.

Арбанашка сѝихија у Великом Свињару

Свињаре (1333–2004)

Пише: Зоран Вукадиновић

Једно од најстаријих српских села, село Велико Свињаре код Косовске Митровице у, последњим тзв. „догађајима“ страдало је до темеља. Изнад села, на раздаљини од пола километра, налазило се више хиљада војника КФОР-а, који нису ни покушали да спасу село од пљачке и паљења.

Село се по први пут помиње још 1333. године у области Бранковића. Вучитрнци, чувени Војиновићи, трговали су са Дубровником и поуздано се зна да су моји суграђани извозили свиње у Дубровник још пре седамсто година. Имамо податке да је 700 година село живело. Сви турски пописи из 1455. и 1530. и 1604. и сва остала каснија документа која сам успео да пронађем, говоре о животу села Велико Свињаре.

Село је само у два случаја било, помиње се, без становника: код *Велике сеобе Срба*, јер су се сва села, у околини Вучитрна и Митровице, са Арсенијем Чарнојевићем селила. Селила су се из страха од погрома Турака, јер се зна да су Срби тих година учествовали у рату са Аустријанцима против Турака. Има и неких других показатеља да је село нестајало због чуме, односно куге, која је харала тих година. Значи, од 1690. и неке до 1704. и 1720. почетком и средином 18. века. У новој историји име села се налазило у бројним документима.

ПЕТОГОДИШЊА ОПСАДА СЕЛА

Село је стицајем околности остало јуна месеца 1999. године. Свињарчани су на своју одговорност, када су се повлачиле војне и полицијске снаге са границе, остали, тако је и село остало. Значи, остали смо '99. године у невероватним околностима и истине ради треба и рећи да је једна француска јединица помогла у очувању села Велико Свињаре 1999. године. Тај официр звао се Стефан. Презиме му стварно не знам. Можемо њему да захвалимо и храбрости наших људи. Село

се мучило ових пет година. Опстало је захваљујући само невероватној упорности, храбрости и тврдоглавости, може се рећи, староседелаца Срба у селу Велико Свињаре.

Било је најтеже када месецима нисмо могли да одемо до свога села. Село је удаљено само 3,5 км од центра Косовске Митровице. Касније је, да тако кажем, било мало боље, када је прорадио воз и ситуација се мало побољшавала. Људи су почели да обнављају своје куће, да раде своје окућнице. Неки су чак реновирали своје куће. Засадиле смо нове воћњаке и имали смо поверења у опстанак села пре свега због чињенице да је на брду Баир, после бомбардовања, тзв. међународна заједница направила огроман камп у коме живи и ради од две до пет хиљада војника.

ДОГОВОРЕН СЦЕНАРИО ЗА ПАЉЕЊЕ СЕЛА

Важно је на какав је начин село страдало у догађајима од 16. и 17. марта 2004. године. Камп је само 600 метара од наших првих кућа. Значи, на само 600 метара од наших првих кућа има-

ли смо од две до пет хиљада војника. Они су се ту настанили, сваког јутра су трчкарали, радили вежбе, и наш оптимизам се заснивао на томе.

Наравно, све до овог невиђеног сценарија паљења села Велико Свињаре. Сценарио је можда амерички, пре свега амерички, јер тај сценарио као да је написао баш неки Американац који зна како и на који начин се праве филмови фантастике. Само у таквим филмовима може да се доживи овакав сценарио и реализација.

Свињаре је пало тако што су деца, узраста од 15–18 година, њих неколико хиљада, изненада из Митровице прошли поред тих војника који су били на Баиру и запалили прве три куће: Танић Душана и његовог сина Боривоја, Танић Ђорђа, Мирољуба и Миљана. С десне стране запалили су кућу Орловић Зорана и онда су се повукли.

Договор је био врло једноставан: да се запали пар кућа и да се повуку, у међувремену долазе међународне снаге да заштите грађане, зову их у касарну, пошто не могу да заштите њихове животе имају само снаге да их евакуишу. Свињарчани су то одбили у два до три наврата. Значи два до три пута су се враћали, али последњи пут кад су дошли и када су рекли да више неће и да немају снаге да их одбране и да ће сви страдати. По наговору, и пре свега због деце, било је много старих особа, инвалида, браниоци и људи који су били у Свињару решили су да се повуку у међународну базу.

СВЕ ЈЕ ОПЉАЧКАНО И СПАЉЕНО

У тренутку селидбе у Свињару је било 205 Срба. Воз није радио неколико дана пре тога. Дневно у Свињаре дође и оде 200–250 људи. Способни мушкарци су били у Митровици и на својим радним местима. Нису се враћали. Тако да је било мало људи било у селу, пре свега стараца и деце. Људи су се повукли и дошли у међународну базу на 500–600 метара од куће. Међународна база је на Баиру на једном брду са којег се види село Свињаре. Највећа трагедија. Људи посматрају како им горе домови. Имали смо десетак случајева стреса, повећања шећера...

Највећа трагедија је у томе што су гледали како се куће најпре пљачкају, јер је све било унапред спремљено. Око хиљаду

људи је ушло у Свињаре, предводили су их УЋК, зову их ТМК данас. И гледали су како се куће најпре пљачкају и пале. То је ишло тако што прво уђу пљачкаши, напишу име на кући коју хоће да запале, пуцају из пушака јер се веселе, јер су освојили Свињаре, и после тога настаје паљевина.

Цинизам је и трагедија Свињарчана, пошто се ми знамо са Албанцима, заједно смо порасли, добијали смо и поруке преко мобилних телефона у смислу: „Имао си лепе ствари у кући. Сад ћемо да ти побијемо још мале свиње...“ и тако даље. Значи добијали смо и те поруке јер ми смо били практично удаљени само 500 метара до један километар визуелно и гледали смо како горе и како се пљачкају наше куће. Први снимци су направљени тек два дана касније. Нисмо имали ни снаге ни дозволе од међународних снага да снимимо наше куће. Прве снимке је хрватска телевизија приказала.

ЦВЕТКО И МУСТАФА

Сигурно је да Свињарчани желе да се врате на своја огњишта и листом ће се вратити када међународна заједница и наша држава буду обновиле село. У селу је било 136 кућа, српских фамилија. Посебна је трагедија, што садашњи Шиптари, данашњи Албанци у Свињару, потичу од Србина Цветка, који је негде тамо око 1800–1820. примио ислам и назвао се Мустафа. Значи звао се најпре Цветко, био из Медвеђег потока, примио је ислам и од њега су постали Албанци у селу Свињаре. Исти ти Албанци који су жестоко и организовано учествовали у паљењу српских кућа. Потомци Цветкови су учествовали у паљењу села.

Ниједна фамилија није исељена, односно није изашла са територије Косова и Метохије. Сви се налазе у северном делу Косовске Митровице, Звечану и кампу Мали Звечан. То су недовршене куће. Сви су се сналазили како знају и умеју.

Надамо се да ће и наша држава и Координациони центар и сви одговорни људи, који пуно причају по телевизији о избеглицама и о српству да нешто и конкретно ураде, не само за Свињаре, него за све људе који имају велику муку, за Србе који су напустили своја огњишта. Мислим да ће надлежни и одговор-

ни много више учинити за Свињарчане и многе друге који се тренутно налазе у северном делу Косовске Митровице.

ВЕЛИКО СВИЊАРЕ НА ЦАРСКОМ ДРУМУ

Село је пало из стратешких разлога. Сви који су пролазили тим тзв. царским путем односно царским друмом (Турци су га звали хада или пут свиле) знају да се Свињаре налази на самом путу за Цариград. Стратешко место везује два већа града. Свињарчани су имали ту несрећу да су остали између 90.000 Шиптара који живе у јужном делу Косовске Митровице и 50.000 Шиптара који живе у Вучитрну. Од брда које ми зовемо Стамболија па надаље прво српско село било је Прилужје, са десне стране, и са леве Гојбуља, Граце и Бабин Мост. Били смо у једном невероватном окружењу. Село је пало јер га је напало неколико хиљада људи.

Пало је зато што су моћници силни хтели тако да буде и није било никаквих шанси. У разговорима, када причамо, да ли смо могли да опстанемо, како и на који начин, једнодушно је мишљење да нисмо имали никаквих шанси. Сценарио је био тако брз да нико није могао да се снађе. Сви су изашли из

села. Многи нису узели ни своја документа, ни новац... То је таква брзина била да нису имали времена ни да се било како организују или најосновније ствари да покупе. Било је пуно деце и људи су се уплашили за њихове животе. Село је пало највише захваљујући добром сценарију, сценарију америчког сценаристе који је тако добро изрежирао, да Свињарчани нису имали никаквих шанси.

АРБАНАШКО СПРЕМАЊЕ

Било је очигледно после сценарија дављења деце у селу Чабра, да се нешто велико спрема. Сада видимо да су сви знали, али нису имали снаге да то спрече. То што је Свињаре пало, то је трагично, а ја овде износим своје мишљење, да ће не само Свињаре, него и Митровица, да ће Албанци заузети све до Рашке, уколико им се не супротставимо на начин који је адекватан. Ја јесам пун емоција. Моје познавање историје говори ми о томе да је спремање нове шиптарске државе у току и само огромном снагом, мислим на нашу државу и утицајем међународних снага, можемо то да спречимо. Ако се нешто битно не промени, за само кратко време имаћемо још једну нову шиптарску државу у којој неће бити Срба.

ГОЛОРУКИ И БЕЗ ШАНСИ

Село је пало јер нисмо имали оружје. У неколико наврата вршен је претрес и оружје је предато. По наговору неких људи оружје је предато да не бисмо добили седам-осам година затвора или колико је било новчана казна. И људи су предали и вратили оружје у периоду када су они објављивали амнестију. Ми нисмо имали снаге да се боримо. То је био један од кључних фактора. Шиптари су знали да немамо оружје, да већи део није у селу, јер радимо у Митровици и све им је било спремно и другачије није могло да буде. Значи, није било шансе да се село спасе и то је једнодушна оцена, не само моја, него свих људи који о томе причају у избегличком кампу, у избегличком логору... Бранили су село пуних пет година у немогућим условима.

ХОЛКЕРИЈЕВО ЛИЦЕМЕРЈЕ

Месец дана након погрома ниједан командни официр КФОР-а или службеник УНМИК-а није смењен, док се г. Холкери и генерал Камерхоф већ понашају као да се 17. март никада није ни догодио, осим можда у српским кошмарним сновима, које што пре треба заборавити да би се градила косовска „демократија и мултиетничност“.

Припадници КФОР-а и УНМИК полиције нису још пронашли и именовали ниједног организатора ових злодела иако је већ јавна тајна на Косову да су они само неколико стотина метара испод базе КФОР-а, из својих луксузних вила на Драгодану издавали наређења преко мобилних телефона, који су тих дана беспрекорно радили и послужили за усмеравање десетина хиљада људи широм Покрајине.

За сада је похапшено само неколико десетина мање значајних лица од којих су нека већ пуштена у недостатку доказа. Као и до сада главни лидери тероризма и насиља на Косову и Метохији остају недодирљиви.

Управо неки од тих лидера слушали су пре неколико дана патетични говор Харија Холкерија у косовском парламенту, где је шеф УНМИК-а говорио како неки непознати појединци желе да насиљем постигну политичке циљеве, као да пред собом није имао управо неке од њих који под својом командом већ годинама имају хиљаде наоружаних терориста спремних да поново крену на преостале Србе, али и на војнике КФОР-а уколико им се супротставе.

ТЕРОРИСТИ САМО ПРОМЕНИЛИ ОДЕЋУ

Одмах након рата виђао сам Шиптаре у колима са УЧК-а униформом, моје Свињарчане, из Пантине, из Вучитрна, виђао сам их касније. Ми се познајемо. Само што је знак сада другачији – „ТМК“. Наравно да су касније обукли униформе разноврсне, и плаве које личе на неке водоинсталатерске. Сада их називају КПС. Значи, ми се познајемо и знали смо шта нас отприлике чека, јер смо знали да су сви ти Шиптари, са којима смо водили борбу 50 година, из Пантине, у униформи. Само смо се нада-

СВЕТИ·КНЕЗ·ЛАЗАР

ли, кажемо, највише смо се надали у Бога. Нада да неће бити нових освајања је била и та база, са више хиљада војника, која је била горе, и гаранције које смо имали од тих људи, који су чували. Људи су једноставно седели у селу, јер нису имали где. Остали су људи сиромашни који немају нигде ништа, који нису имали где да буду, нису хтели да буду нигде друго него на свом огњишту.

Технички уредник:
Војислав Јовичић

Тираж: 1000 примерака

Илустрација на корицама:
Мапа уништених светиња на Косову и Метохији
од 17. марта 2004. године; аутор: Љубиша Гвојић

Часопис излази четири пута годишње.
Дозвољено је прештампавање чланака
уз обавезно цитирање

Графичко обликовање
и припрема за штампу:
АТОС

Штампа:
Флеш, Земун

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
271.222 (497.11)

Свети Кнез Лазар/ главни и одговорни уред-
ник: Војислав Јовичић. - Год. 12, ванредни број
(2004) -. - Призрен: Епархија рашко-призренска и
косовско-метохијска, 2004 - (Земун:Флеш). - 25 cm

Четири пута годишње
ISSN 0354-3927
COBISS.SR-ID 22568972